

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Szeged, 2005. december hó

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

TARTALOMJEGYZÉK:

Csongrád Megye Önkormányzatának 21/2005. (XII. 1.) rendelete Csongrád megye területrendezési tervéről

- *1/1. sz. melléklet:* Csongrád megye területéhez tartozó települések jegyzéke
- *1/2. sz. melléklet:* A közúthálózat Csongrád megyét érintő elemei
- *1/3. sz. melléklet:* A vasúthálózat Csongrád megyét érintő elemei
- *1/4. sz. melléklet:* Az országos főút- és vasúthálózaton lévő nagyhidak
- *1/5. sz. melléklet:* Térségi jelentőségű kompátkelők a Tiszán
- *1/6. sz. melléklet:* Határátkelők a gyorsforgalmi és főúthálózaton, valamint a vasúti főhálózaton
- *1/7. sz. melléklet:* Csongrád megyét érintő országos és térségi jelentőségű kerékpárutak
- *1/8. sz. melléklet:* Országos jelentőségű vízi utak Csongrád megyét érintő szakaszai
- *1/9. sz. melléklet:* Nemzetközi, országos és térségi jelentőségű kikötők
- *1/10. sz. melléklet:* Repülőtér
- *1/11. sz. melléklet:* Logisztikai központok
- *1/12. sz. melléklet:* Térségi jelentőségű hulladéklerakó helyek
- *1/13. sz. melléklet:* Csongrád megye egyes településeit érintő térségi övezetek

- *2. sz. melléklet:* A megye szerkezeti terve

- *3/1. sz. melléklet:* Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete
- *3/2. sz. melléklet:* Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete
- *3/3. sz. melléklet:* Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete
- *3/4. sz. melléklet:* Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete
- *3/5. sz. melléklet:* Védett természeti terület övezete
Védett természeti terület védőövezete
Természeti terület övezete
Ökológiai (zöld) folyosó övezete
- *3/6. sz. melléklet:* Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete
- *3/7. sz. melléklet:* Tájképvédelmi terület övezete
- *3/8. sz. melléklet:* Térségi hulladéklerakó-hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete
- *3/9. sz. melléklet:* Rendszeresen belvízjárta terület övezete
Hullámtér és nyílt ártér övezete
- *3/10. sz. melléklet:* Szélerózióknak kitett terület övezete
- *3/11. sz. melléklet:* Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

170/2005. (XI. 24.) Kgy. határozat

Csongrád Megye Területrendezési Tervének jóváhagyása

170/2005. (XI. 24.) Kgy. határozat I. számú melléklete

Területrendezési intézkedési javaslatok Csongrád megye területrendezési tervéhez

170/2005. (XI. 24.) Kgy. határozat II. számú melléklete

Területrendezési ajánlások Csongrád megye területrendezési tervéhez

170/2005. (XI. 24.) Kgy. határozat III. számú melléklete

Alátámasztó szakági munkarészek Csongrád megye területrendezési tervéhez

1. sz. függelék: Fogalom-meghatározások
2. sz. függelék: A megyei területrendezési terv készítését és érvényesítését befolyásoló fontosabb jogszabályok jegyzéke
3. sz. függelék: Kistájak (térkép)
4. sz. függelék: Szennyvízelvezetési agglomerációk
5. sz. függelék: Villamosenergia hálózatok és építmények (térkép)
6. sz. függelék: Szénhidrogén hálózatok és építmények (térkép)
7. sz. függelék: Közlekedési hálózatok és építményeik (térkép)
8. sz. függelék: Gyorsforgalmi utak lehetséges nyomvonalváltozatai (térkép)
9. sz. függelék: Kerékpárút hálózat (térkép)
10. sz. függelék: Kiemelten fontos érzékeny természeti területek
11. sz. függelék: Védett természeti területek és értékek (térkép)
12. sz. függelék: Országos jelentőségű védett természeti területek
13. sz. függelék: Ex lege védett területek
14. sz. függelék: Ramsari területek
15. sz. függelék: Erdőrezervátumok
16. sz. függelék: Helyi jelentőségű védett természeti területek
17. sz. függelék: Natura 2000 területek
18. sz. függelék: Védett természeti területek védőövezete
19. sz. függelék: Természeti területek
20. sz. függelék: Ökológiai folyosók
21. sz. függelék: Országos védelemre vagy átminősítésre tervezett területek
22. sz. függelék: Holtágak főbb jellemzői
23. sz. függelék: Jelentősebb műemlékek
24. sz. függelék: Honvédségi objektumok és területek védőtávolságai

**Csongrád Megye Önkormányzatának
21/2005. (XII. 1.) rendelete**

Csongrád megye területrendezési tervéről

A Csongrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 70.§ (1) bekezdés c) pontja, 71. § (2) bekezdése, valamint a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés b) pontja felhatalmazása alapján az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (továbbiakban: OTrT) megyei területrendezési tervekre vonatkozó előírásainak megfelelően Csongrád megye területrendezési tervéről az alábbi rendeletet alkotja.

I. Fejezet

Általános rendelkezések

A rendelet célja és hatálya

1. §

(1) A rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

(2) A rendelet hatálya Csongrád megye területére terjed ki. A megye területéhez tartozó települések felsorolását a rendelet 1/1. számú melléklete tartalmazza.

OTrT:

„Fogalom-meghatározások

2. § E törvény alkalmazásában:

1. ártéri tájgazdálkodás: a természetesen mély fekvésű területeken az ártéri természeti adottságokat hasznosító gazdálkodási rendszer, amely a sajátságoknak megfelelő haszonvételt biztosít,

2. belterjes mezőgazdasági térség: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelyben elsősorban mezőgazdasági termelést folytatnak, ezen belül meghatározó a szántó vagy szőlő, illetőleg gyümölcsös művelési ágban nyilvántartott terület,

3. építmények által igénybe vett térség: az országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe a műszaki infrastruktúra, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó egyedi építmények területe és szükséges védőterületük tartoznak,

4. erdőgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban erdőterületek és az erdőfejlesztési tervben erdőtelepítésre szánt területek tartoznak,

5. hagyományosan vidéki települési térség: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban a városi ranggal nem rendelkező települések, illetve a 15 fő/ha-nál kisebb belterületi laksűrűségű települések települési területei tartoznak,

6. a kiemelt térség és a megye szerkezeti terve: a térségi területfelhasználás rendszerét, a településrendszer térbeli rendjét, a műszaki infrastruktúra-hálózatok és építmények helyét, valamint ezek összefüggéseit a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében meghatározó terv,

7. mezőgazdasági térség: országos területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló területek tartoznak,

8. az ország szerkezeti terve: az ország térségi területfelhasználásának rendszerét, az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendjét, a fejlesztések műszaki és ökológiai feltételeit, valamint a településrendszert meghatározó terv,

9. sík vidéki árapasztó tározó: olyan ideiglenes víztartásra szolgáló építmény, amely egyéb hasznosítása mellett az élet- és vagyonbiztonság megteremtésére szolgál, árvízvédelmi célú igénybevételére csak rendkívüli árvízi esemény esetén kerül sor,

10. települési terület: a beépítésre szánt területek közül a település belterületének és a belterülethez közvetlenül csatlakozó külterületi beépítésre szánt területeinek együttese,

11. települési térség: országos területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban települési területek tartoznak,

12. térség: a területrendezés szempontjából megkülönböztetett területi egység, amelyre vonatkozóan a területrendezési terv előírásokat határoz meg,

13. térségi övezet: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott, sajátos jellemzőkkel rendelkező területi egység, amelyben az e törvényben, illetve külön jogszabályokban meghatározott előírásokat kell alkalmazni,

14. városias települési térség: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban a városok települési területe, továbbá azok a települési területek tartoznak, ahol a belterületi laksűrűség jellemzően 15 fő/ha fölötti,

15. vegyes területfelhasználású térség: országos területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe többféle, de elsősorban erdőgazdálkodási és mezőgazdasági művelés alatt álló területek tartoznak,

16. vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban a vízgazdálkodási területek tartoznak.”

II. Fejezet

A megyei területrendezési terv

2. §

(1) A megyei területrendezési terv a megye szerkezeti tervét, valamint a megye térségi övezeteit és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

(2) A megye szerkezeti tervét a rendelet M=1:100.000 méretarányú 2. sz. rajzi melléklete*, a megyei övezetek felsorolását településenként a rendelet 1/13. sz. melléklete, határait a rendelet M=1:100.000 méretarányú 3. sz. rajzi melléklete* tartalmazza az alábbiak szerint:

- a) 3/1. számú melléklet a kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezetéről;
- b) 3/2. számú melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetéről;
- c) 3/3. számú melléklet a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetéről;
- d) 3/4. számú melléklet a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetéről;
- e) 3/5. számú melléklet a védett természeti terület övezetéről, a védett természeti terület védőövezetéről, a természeti terület övezetéről és az ökológiai (zöld) folyosó övezetéről;
- f) 3/6. számú melléklet a térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezetéről;
- g) 3/7. számú melléklet a tájképvédelmi terület övezetéről;
- h) 3/8. számú melléklet a térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezetéről;
- i) 3/9. számú melléklet a rendszeresen belvízjárta terület övezetéről, valamint a hullámtér és nyílt ártér övezetéről;
- j) 3/10. számú melléklet a szélerozióknak kitett terület övezetéről;
- k) 3/11. számú melléklet a honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezetéről.

(3) Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket a megye területén – az engedélyezési terv készítése során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal – a 2. sz. melléklet figyelembevételével és a rendelet 1/2-12. sz. mellékletben felsorolt, a térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét érintve kell megvalósítani.

* Az önkormányzati rendelet 2. és 3. számú mellékletei az M=1:100.000 méretarányú tervlapok kicsinyített példányait tartalmazzák. Az eredeti méretarányú tervlapok hozzáférhetők a Csongrád Megyei Önkormányzat Hivatala TeIR szabályzata adatszolgáltatásra vonatkozó szabályainak figyelembevételével.

Megyei területfelhasználási kategóriák

3. §

Megyei területfelhasználási kategóriák a következő, legalább 50 ha területű térségek:

- a) erdőgazdálkodási térség,
- b) belterjes mezőgazdasági térség,
- c) külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség,
- d) vízgazdálkodási térség,
- e) városias települési térség,
- f) hagyományosan vidéki települési térség,
- g) építmények által igénybe vett térség.

OTrT:

„A térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályok

6. § (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület kategóriába kell sorolni;
- b) a belterjes mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület kategóriába kell sorolni;
- c) a külterjes mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági terület kategóriába kell sorolni;
- d) a vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási terület kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részen beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;
- e) a városias települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- f) a hagyományosan vidéki települési térség a nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- g) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

OTrT:

„A területfelhasználásra vonatkozó általános szabályok

7. § A közlekedési vonalas infrastruktúra erdőterületen áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom lebonyolítását és biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

8. § Borvidéki és bortermőhelyi település szőlőkataszter szerinti I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető. Szőlő művelési ágban nyilvántartott földrészlet művelési ága csak az illetékes hegyközség, annak hiányában a település jegyzőjének egyetértő nyilatkozata mellett változtatható meg.”

Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények elhelyezésére vonatkozó szabályok

4. §

(1) Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatokat, az egyedi építmények helyét és védőövezeteit a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben, valamint az érintett települések településszerkezeti tervében kell meghatározni.

(2) Az ökológiai folyosó területén áthaladó energetikai vonalas építmény és közlekedési infrastruktúra-hálózatok építési engedélyezési eljárásában a hatóság a szabványos értéket meghaladó feltételeket is előírhat, amennyiben ezzel az ökológiai folyosó területén kényszerűen okozott kár ésszerű ráfordítással bizonyíthatóan csökkenthető.

(3) A bányászati tevékenységgel kapcsolatban – a külön jogszabályokban meghatározottakon kívül – a következő előírásokat kell alkalmazni:

- a) bányatelek-fektetés és bányanyitás akkor engedélyezhető, ha azt az érintett település helyi építési szabályzata és szabályozási terve nem zárja ki;
- b) újrahasznosítás és tájrehabilitáció csak a település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének megfelelően történhet.

Térségi övezeti szabályok

5. §

(1) Országos övezetek:

- a) kiemelten fontos érzékeny természeti terület,
- b) kiváló termőhelyi adottságú szántóterület,
- c) kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület,
- d) felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe.

(2) Megyei övezetek:

- a) védett természeti terület,
- b) védett természeti terület védőövezete,
- c) természeti terület,
- d) ökológiai (zöld) folyosó,
- e) térségi tájrehabilitációt igénylő terület,
- f) tájképvédelmi terület,
- g) térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület,
- h) rendszeresen belvízjárta terület,
- i) hullámtér és nyílt ártér,
- j) szélróziónak kitett terület,
- k) honvédelmi és katasztrófavédelmi terület.

6. §

(1) A megyei övezetek területén a rá vonatkozó országos övezeteket és azok előírásait is alkalmazni kell.

(2) Ahol az OTrT külön övezeti előírásokat nem tartalmaz, ott a vonatkozó ágazati szabályokat kell alkalmazni. Ahol az OTrT övezeti előírásokat tartalmaz, ott azokat a vonatkozó ágazati jogszabályokkal együtt kell alkalmazni.

A térségi övezetekre vonatkozó szabályok

OTrT:

„Országos ökológiai hálózat övezete

13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.

(2) A közművezetéseket és a járulékos közműépítményeket úgy kell elhelyezni, hogy azok a tájba illőek legyenek. Az övezetben az új és felújítandó nagy-, közép- és kisfeszültségű vezetékeket - ha azt táj- és természetvédelmi igények indokolják - földkábelben kell elhelyezni.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.”

OTrT:

„Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

15. § A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.”

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

7. §

(1) A tisztított szennyvizeknek a vízgyűjtő területről való kivezetéséről gondoskodni kell.

(2) A vízgyűjtő területre kívülről – a regionális szennyvízgyűjtő- és tisztító rendszerre szennyvízcsatorna-hálózaton keresztül történő csatlakozás kivételével – szennyvíz bevezetését meg kell akadályozni.

OTrT:

„Védett természeti terület övezete

17. § Védett természeti terület övezetben új külszíni művelésű bánya nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bánya területe (bányatelek) nem bővíthető.

Természeti terület övezete

18. § Természeti terület övezetben új külszíni művelésű bánya nem nyitható.

Ökológiai (zöld) folyosó övezete

19. § Az ökológiai (zöld) folyosó övezete nem minősíthető beépítésre szánt területté.

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

20. § A térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezetben a roncsolt felületek újrahaznosítása, a tájrendezés az érintett települések egymással összehangolt településrendezési eszközeiben meghatározott újrahaznosítási cél alapján történhet.”

8. §

Tájképvédelmi terület övezete

(1) A tájképvédelmi terület övezetben a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez külön jogszabályban meghatározott látványtervet kell készíteni.

(2) Az övezetbe tartozó település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének a tájképet zavaró építmények és területfelhasználási módok tilalmára, illetve az építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat is tartalmaznia kell.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

OTrT:

„Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

22. § (1) A térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezetben regionális hulladéklerakó hely csak külön jogszabályokban meghatározott vizsgálatok és az országos, illetve területi hulladékgazdálkodási tervek alapján helyezhető el.

- (2) Az övezet meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy
- a) kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen,
 - b) védett természeti területen és annak védőövezetében, védelemre tervezett területen, illetve ökológiai (zöld) folyosó területén,
 - c) természeti területen,
 - d) erdőben,
 - e) kiváló termőhelyi adottságú szántó-, szőlő- és gyümölcsös területeken,
 - f) rendszeresen belvízjárta területeken,
 - g) erózióknak kitett és csúszásveszélyes területen,
 - h) a településrendezési eszközeiben beépítésre szánt területként kezelt területeken – a jelentős mértékű zavaró hatású iparterület és a hulladékkezelő, hulladéklerakó különleges terület kivételével –, továbbá azok határaitól 500 m-es körzetben,
 - i) honvédelmi és katonai érdeket szolgáló területen és annak 500 m-es körzetében,
 - j) az állami repülések célját szolgáló és a közös felhasználású (katonai és polgári) repülőtér 13 km-es körzetében,
 - k) hullámtér és nyílt ártér körzetében
- regionális hulladéklerakó hely nem jelölhető ki.”

OTrT:

„Rendszeresen belvízjárta terület övezete

23. § A rendszeresen belvíz járta terület övezet által érintett települések településrendezési eszközeinek készítése során, a vízügyi hatóság adatszolgáltatása alapján belvízrendezési munkarészt is készíteni kell. Az övezet területén beépítésre szánt terület csak kivételesen, a belvízrendezési munkarészben meghatározott feltételek teljesülése esetén jelölhető ki.

Hullámtér és nyílt ártér övezete

24. § A hullámtér és nyílt ártér övezet területén beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.”

OTrT:

„Szélerózióknak kitett terület övezete

27. § (1) A szélerózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében, amely a szélerózió mértékét csökkenti.

(2) Az övezet erdőterületeit a talajvédelmi hatóságnak elsődlegesen védelmi célú rendeltetésbe kell sorolnia. Az erdőművelési ágban nyilvántartott földrészlet művelési ága nem változtatható meg.

(3) Az övezetben a szőlő-, gyümölcsös, rét- és legelőművelési ágban nyilvántartott földrészletek művelési ága nem változtatható meg. Ültetvény megszüntetése esetén az újratelepítésig gyepesítéssel kell a területet hasznosítani.”

III. Fejezet

Záró rendelkezések

OTrT:

„29. § Az Országos Területrendezési Terv felülvizsgálata legalább 5 évente történik.”

9. §

E rendelet 2006. január 1. napján lép hatályba.

Dr. Frank József s. k.
a megyei Közgyűlés elnöke

Dr. Siket Judit s. k.
megyei főjegyző

Záradék:

A rendelet 2005. december hónap 1. napján kihirdetésre került.

Szeged, 2005. december 1.

Dr. Siket Judit s. k.
megyei főjegyző

Csongrád megye területéhez tartozó települések jegyzéke

1. Szeged	21. Csengele	41. Nagylak
2. Hódmezővásárhely	22. Derekegyház	42. Nagymágocs
3. Csongrád	23. Deszk	43. Nagytőke
4. Kistelek	24. Dóc	44. Óföldsék
5. Makó	25. Domaszék	45. Ópusztaszer
6. Mindszent	26. Eperjes	46. Öttömös
7. Mórahalom	27. Fábiansebestyén	47. Pitvaros
8. Sándorfalva	28. Felgyő	48. Pusztamérges
9. Szentes	29. Ferencszállás	49. Pusztaszer
10. Algyő	30. Forráskút	50. Röske
11. Ambrózfalva	31. Földsék	51. Ruzsa
12. Apátfalva	32. Királyhegyes	52. Szatymaz
13. Árpádhalom	33. Kiszombor	53. Szegvár
14. Ásotthalom	34. Klárafalva	54. Székkutas
15. Baks	35. Kövegy	55. Tiszasziget
16. Balástya	36. Kübekháza	56. Tömörkény
17. Bordány	37. Magyarcsanád	57. Újszentiván
18. Csanádalberti	38. Maroslele	58. Üllés
19. Csanádpalota	39. Mártély	59. Zákányszék
20. Csanytelek	40. Nagyr	60. Zsombó

A közúthálózat Csongrád megyét érintő elemei

Gyorsforgalmi utak

- **M5:** M0 Budapest–Kecskemét–Kiskunfélegyháza–Szeged térsége*–Röszke**–(Szerbia és Montenegró)

Csomópontok:

- Derekegyház–Mindszent*–Tisza-híd*–Kistelek–Kiskunmajsa térségi jelentőségű mellékúttal
 - Balástya–Üllés–Öttömös–Tompa** térségi jelentőségű mellékúttal
 - M9/M43 gyorsforgalmi úttal
 - 55. sz. főúttal
 - 5. sz. közúttal az országhatárnál
- **M43:** M5 Szeged térsége*–Tisza-híd*–Nagylak***/Csanádpalota***–(Románia)

Csomópontok:

- M5/M9 gyorsforgalmi úttal
 - 5. sz. főúttal
 - 4519. j. úttal
 - M47 gyorsforgalmi úttal
 - 43. sz. főút Szeged keleti elkerülő szakaszával
 - 4414. j. összekötő úttal
 - 45. sz. főúttal (a jelenlegi 4415 j. összekötő úttal)
 - 4425. j. összekötő úttal
 - 4451. j. összekötő úttal
 - Csanádpalota határátkelőnél
- **M9:** (Ausztria)–Sopron***–Szombathely térsége*–Zalaegerszeg*–(Nagykanizsa*–Kaposvár*–Dombóvár*)–Szekszárd*–Duna-híd–Szeged*

Csomópontok:

- 531. sz. főúttal,
 - 5432. j. összekötő úttal,
 - Kiskunmajsa–Pusztamérges–Ruzsa*–Ásotthalom*** térségi jelentőségű mellékúttal,
 - 5413. j. összekötő úttal,
- **M47:** M3 Nyíregyháza térsége*–Debrecen*–Berettyóújfalú*–Békéscsaba*–Tisza-híd*–M43 Szeged térsége*

jel nélkül - meglévő elemek

* - tervezett elemek

** - meglévő határátkelők

*** - tervezett határátkelők

(dólt) - határon kívüli szakasz

Csomópontok:

- M43 gyorsforgalmi úttal,
- 47. sz. főút Hódmezővásárhely–43. sz. főút Szeged keleti elkerülő szakasza* közötti térségi jelentőségű mellékúttal,
- 45. sz. főúttal,
- 4405. j. összekötő úttal

Főutak*A főúthálózat elemei*

- **5. sz. főút:** Budapest–Dabas–Kecskemét–Kiskunfélegyháza–Szeged–Röszke**–(*Szerbia és Montenegró*),
- **43. sz. főút:** 5. sz. főút Szeged–Makó–Nagylak**–(*Románia*),
- **45. sz. főút:** 44. sz. főút Kunszentmárton–Szentés–47. sz. főút Hódmezővásárhely,
- **47. sz. főút:** 4. sz. főút Debrecen–Berettyóújfalu–Békéscsaba–43. sz. főút Szeged,
- **55. sz. főút:** 5. sz. főút Szeged–Baja–Duna-híd–M6 Bátaszék*,
- **451. sz. főút:** M5 Kiskunfélegyháza–Csongrád–45. sz. főút Szentés.

Új főúti kapcsolatok

- Soltvadkert–Kiskunmajsa–M9 Szeged térsége
- Hódmezővásárhely–Makó–Kiszombor**–(*Románia*)
- Szentés–Orosháza

Főútkorrekciók

A felsorolás nem tartalmazza azokat az elkerüléseket, amelyek a gyorsforgalmi utak részét fogják képezni.

- 5. sz. főút: Szeged,
- 43. sz. főút: Szeged, Makó,
- 45. sz. főút: Hódmezővásárhely, Szentés,
- 47. sz. főút: Hódmezővásárhely,
- 55. sz. főút: Mórahalom,
- 451. sz. főút: Csongrád.

jel nélkül - meglévő elemek

* - tervezett elemek

** - meglévő határátkelők

*** - tervezett határátkelők

(*dólt*) - határon kívüli szakasz

Térségi jelentőségű mellékutak

(meglévő és tervezett elemek)

- Kecskemét–Csongrád–Szeged
- Derekegyház–Mindszent–Tisza-híd–Kistelek–M5 csomópont–Kiskunmajsa
- Deszk–Kübekháza***
- 47. sz. főút Hódmezővásárhely–43. sz. főút Szeged keleti elkerülő szakasza
- Balástya–M5 csomópont–Üllés–Öttömös–Tompá**–(Szerbia és Montenegró)
- Makó–Makó–Rákos–Pitvaros–Mezőhegyes–Battonya**
- Makó–Rákos–Tótkomlós–Békéscsaba
- Csongrádi híd–Fábiánsebestyén–Nagyszénás
- Kiskunmajsa–Pusztamérges–Ruzsa–M9 csomópont–Ásotthalom***–(Szerbia és Montenegró)
- Kiskunhalas–531. sz. főút, Szeged–Kiskundorozsma
- Mórahalom–Bordány–Szatymaz–Sándorfalva–Algyő
- Csongrád–Tiszakürt
- Tiszasziget–Deszk
- Kübekháza–Klárafalva
- Tótkomlós–Csanádpalota–Kövegy–Makó
- Nagylak–Tótkomlós–Békéssámson–Székkutas–Nagymágocs–Nagytóke–Csongrád
- Szentes–Szarvas

 jel nélkül - meglévő elemek

* - tervezett elemek

** - meglévő határátkelők

*** - tervezett határátkelők

(dólt) - határon kívüli szakasz

A vasúthálózat Csongrád megyét érintő elemei

Nemzetközi törzshálózati fővonal

- Cegléd*–Szeged*

Egyéb fővonalak

- Szeged–Békéscsaba–Kötegyán–országhatár
- Tiszatenyő–Hódmezővásárhely–Makó

Mellékvonalak

- Kiskunfélegyháza–Szentés–Orosháza
- Békéscsaba–Kétegyháza–Mezőhegyes–Makó–Újszeged
- Mezőtúr–Orosháza–Mezőhegyes–Battonya

A vasúthálózat új elemei

Nemzetközi törzshálózati fővonalakhoz kapcsolódva

- Szeged–Szőreg–Oroszlámos–Kikinda–Temesvár kapcsolat helyreállítása új Tisza-híddal, Újszentiván, Kübekháza érintésével

Egyéb fővonalakhoz kapcsolódva

- Bácsalmás–Csikéria–Szabadka–Röszke–Szeged összeköttetés helyreállítása
- Szegednél deltavágány

Az országos főút- és vasúthálózaton lévő nagyhidak

Országos főúthálózaton lévő nagyhidak a Tiszán

- Szeged* (M43 gyorsforgalmi úton)
- Algyő bővítés*(M47 gyorsforgalmi úton)
- Algyő (47. sz. főúton)
- Szeged (43. sz. főúton)
- Csongrád (451. sz. főúton)

Vasúti nagyhidak a Tiszán

- Algyő (Szeged–Békéscsaba–Kötegyán–*Románia*) fővonalon)
- Szeged* (Szeged–Temesvár összeköttetésen)

Térségi jelentőségű közúti és vasúti hidak

Térségi jelentőségű közúti hidak

- Szeged* (Maros, 43. sz. főúton)
- Mindszent* (Tisza, 4521 és 4522. j. ök. utak között)
- Csongrád * (Tisza, 45118. j. és 4513. j. mellékutak között)
- Magyarcsanak* (Maros, 4425. j. mellékút folytatásában)
- Makó (Maros, 43. sz. főúton)

Térségi jelentőségű vasúti hidak

- Szentes (Tisza, Kiskunfélegyháza–Szentes–Orosháza mellékvonalon)
- Makó (Maros, Békéscsaba–Kétegyháza–Mezőhegyes–Makó–Újszeged mellékvonalon)

Térségi jelentőségű kompátkelők a Tiszán

- Szeged-Tápé
- Mindszent–Baks
- Csongrád–Csépa (időszakosan)

jel nélkül - meglévő elemek
 * - tervezett elemek
 ** - meglévő határátkelők
 *** - tervezett határátkelők
 (dólt) - határon kívüli szakasz

Határátkelők a gyorsforgalmi és főúthálózaton, valamint a vasúti főhálózaton

Közúti határátkelők

- Csanádpalota térsége*** (M43 gyorsforgalmi út*)
- Nagylak** (43. sz. főút)
- Kiszombor** (45. sz. főút*)
- Röske** (M5 gyorsforgalmi út*)

Vasúti határátkelők

- Röske** (Szeged–Röske)
- Újszentiván***(Szeged*-Szőreg*–(Oroszlámos–Kikinda–Temesvár) kapcsolat helyreállítása új Tisza-híddal*, Újszentiván*, Kübekháza* érintésével)

Térségi jelentőségű határátkelők

Közúti határátkelők

- Kübekháza térsége*** (43112. j. bekötőút)
- Tiszasziget** (Tiszasziget*–Deszk* térségi jelentőségű mellékút)
- Ásotthalom térsége*** (Kiskunmajsa–Pusztamérges–Ruzsa* M9 csomópont–Ásotthalom*–(Szerbia és Montenegró) térségi jelentőségű mellékút)
- Magyarcsanád térsége*** (4425. j. mellékút)

jel nélkül - meglévő elemek

* - tervezett elemek

** - meglévő határátkelők

*** - tervezett határátkelők

(dólt) - határon kívüli szakasz

Csongrád megyét érintő országos és térségi jelentőségű kerékpárutak
(meglévő és tervezett elemek)

Országos kerékpárút törzshálózat elemei

- **Zemplén–Bodrog–Tisza menti kerékpárút (Euro Velo hálózat 11. sz. útvonalának része):** (Szlovákia)–Tornyosnémeti**–Telkibánya–Sátoraljaújhely–Tokaj–Tiszafüred–Szolnok–Tiszakécske–Csongrád–Szeged–Röszke**–(Szerbia és Montenegró)–Szeged–Kiszombor**–(Románia)
- **Dél-Magyarországi kerékpárút:** Baja–Szeged–Békéscsaba–Szeghalom–Berettyóújfalu–Debrecen

Térségi jelentőségű kerékpárutak

- Csanytelek–Pálmonostora–Kiskunfélegyháza
- Szentes–Nagymágocs–Orosháza
- Nagymágocs–Hódmezővásárhely
- Hódmezővásárhely–Mártély
- Ópusztaszer–Kistelek–Kiskunmajsa
- Szeged–Szőreg–Tiszasziget**–(Szerbia és Montenegró)
- Szeged–Szőreg–Kübekháza***–(Nagyszentmiklós, Románia)
- Kiszombor–Makó–Nagylak**–(Arad, Románia)
- Makó–Hódmezővásárhely–Szentes
- Makó–Tótkomlós
- Ásotthalom***–(Szerbia és Montenegró)
- Magyarcsanak***–(Nagycsanak, Románia)
- Szeged–Csongrád, a Tisza jobb oldali árvízvédelmi töltésén
- Tiszasziget–Szentes, a Tisza bal oldali árvízvédelmi töltésén
- Makó–Szeged, a Maros jobb oldali árvízvédelmi töltésén
- Makó–Szeged, a Maros bal oldali árvízvédelmi töltésén
- Nagylak**–Csanádpalota–Pitvaros
- Kiskunmajsa–Forráskút–Zsombó–Szeged–Kiskundorozsma
- Röszke–Mórahalom–Zákányszék–Bordány
- Pitvaros–Mezőhegyes–Mezőkovácsháza–Medgyesegyháza–Kétegyháza–Szabadkígyós–Békéscsaba

jel nélkül - meglévő elemek

* - tervezett elemek

** - meglévő határátkelők

*** - tervezett határátkelők

(dólt) - határon kívüli szakasz

Országos jelentőségű vízi utak Csongrád megyét érintő szakaszai

A vízi út neve	A szakasz (fkm-fkm)	A vízi út osztálya
Tisza	403-254	II.
Tisza	254-160	IV.
Hármas-Körös	91-0	II.

Nemzetközi, országos és térségi jelentőségű kikötők***Közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötő, határkikötő***

- Szeged (schengeni)

Közforgalmú térségi jelentőségű kikötők

- Csongrád*
- Hódmezővásárhely*

Repülőtér***Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető repülőtér***

- Szeged

Logisztikai központok

Országos jelentőségű logisztikai központ

- Szeged (dél-alföldi körzet)

Térségi jelentőségű logisztikai központok

- Algyő*
- Csongrád*
- Hódmezővásárhely*
- Makó*
- Mórahalom

Térségi jelentőségű hulladéklerakó helyek

- Felgyő*
- Hódmezővásárhely
- Szeged

Csongrád megye egyes településeit érintő térségi övezetek

TELEPÜLÉSNEV	TÉRSÉGI ÖVEZETEK														
	Kiemelten fontos érzékeny természeti terület	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	Védett természeti terület	Védett természeti terület védőövezete	Természeti terület	Ökológiai (zöld) folyosó	Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	Tájékvédelmi terület	Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Rendszeresen behívjárta terület	Hullámtér és nyílt ártér	Széleroziónak kitett terület	Homvédelmi és katasztrófavédelmi terület
Algyő					X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Ambrózfalva	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X
Apátfalva	X	X			X	X		X		X	X	X	X	X	X
Árpádhalom		X						X		X	X	X		X	X
Ásothalom					X	X	X	X		X		X		X	X
Baks					X	X		X		X		X	X	X	X
Balástya					X	X	X	X		X		X		X	X
Bordány						X	X	X		X		X		X	X
Csanádalberti	X		X	X	X	X		X		X	X				X
Csanádpalota	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		X
Csanytelek					X	X		X		X	X	X	X	X	X
Csegele					X	X	X	X		X		X		X	X
CSONGRÁD					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Derekegyház		X			X	X	X	X		X	X	X			X
Deszk					X	X	X	X		X	X	X	X		X
Dóc					X	X	X	X		X	X	X	X	X	X

TELEPÜLÉSNEV	TÉRSÉGI ÖVEZETEK														
	Kiemelten fontos érzékeny természeti terület	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	Védett természeti terület	Védett természeti terület védőövezete	Természeti terület	Ökológiai (zöld) folyosó	Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	Tájképvédelmi terület	Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Rendszeresen bevizjárta terület	Hullámtér és nyílt árter	Szélróziónak kitett terület	Homvédelmi és katasztrófavédelmi terület
Székkutas	x				x	x	x	x		x	x	x		x	x
SZENTES		x			x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Tiszasziget					x		x	x		x		x	x		x
Tömörkény					x	x	x	x		x	x	x		x	x
Újszentiván							x	x		x	x	x	x		x
Üllés					x	x	x	x		x		x		x	x
Zákányszék					x	x	x	x		x		x		x	x
Zsombó		x			x	x	x	x		x		x		x	x
Megye összesen	13	25	5	7	45	54	45	52	16	60	40	55	26	36	60

Jelmagyarázat

MEGYEI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK

- Erdőgazdálkodási térség
- Belterjes mezőgazdasági térség
- Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Városias települési térség
- Hagyományosan vidéki települési térség

Építmények által igénybe vett térség

(Országos és megyei műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények)

Energia hálózatok és építmények

- 400 kV-os távvezeték
- 220 kV-os távvezeték
- 120 kV-os távvezeték
- Erőmű
- Nagy/nagyszűrésű transzformátorállomás
- Nagy/nagy/középszűrésű transzformátorállomás
- Nagy/középszűrésű transzformátorállomás
- Nagynyomású gázvezeték
- Nagyközépnomású gázvezeték
- Szénhidrogén csomópont
- Gázátadó állomás
- Kőolajvezeték
- Egyéb vezeték

Hulladék kezelés

- Térségi jelentőségű hulladéklerakó hely

Vízgazdálkodási építmények

- Elsőrendű árvízvédelmi fővonal
- Másodrendű árvízvédelmi védvonal
- Folyami nagyműtárgy
- Belvíztározó
- Belvízcsatorna
- Kettősműködésű csatorna
- Térségi jelentőségű öntözőcsatorna
- Térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszer
- Térségi jelentőségű szennyvíztisztító rendszer központja, szennyvíztisztító telep
- Térségi jelentőségű szennyvíztisztító rendszerről ellátott település

Közlekedési hálózatok és építmények

- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Térségi jelentőségű mellékút
- Gyorsforgalmi út és főút csomópontja
- Országos kerékpárút törzshálózat
- Térségi jelentőségű kerékpárút
- Törzshálózati vasútvonal (nemzetközi és országos)
- Egyéb vasúti fővonal
- Vasúti mellékvonal
- Gyorsforgalmi úthoz, főúthoz és vasúti főhálózathoz tartozó híd
- Térségi jelentőségű híd
- Országos közforgalmú kikötő
- Térségi jelentőségű közforgalmú kikötő
- Hajóállomás és kishajó kikötő
- Térségi jelentőségű komp
- Országos jelentőségű logisztikai központ
- Térségi jelentőségű logisztikai központ
- Nyilvános kereskedelmi repülőtér
- Gyorsforgalmi úton, főúthálózaton, vasúti főhálózaton és nemzetközi vízi úton lévő határátkelő
- Térségi jelentőségű határátkelő

A településrendszer elemei

(Magyarország hivatalos helységnévtára szerint))

- MAKÓ Város
- Deszk Község

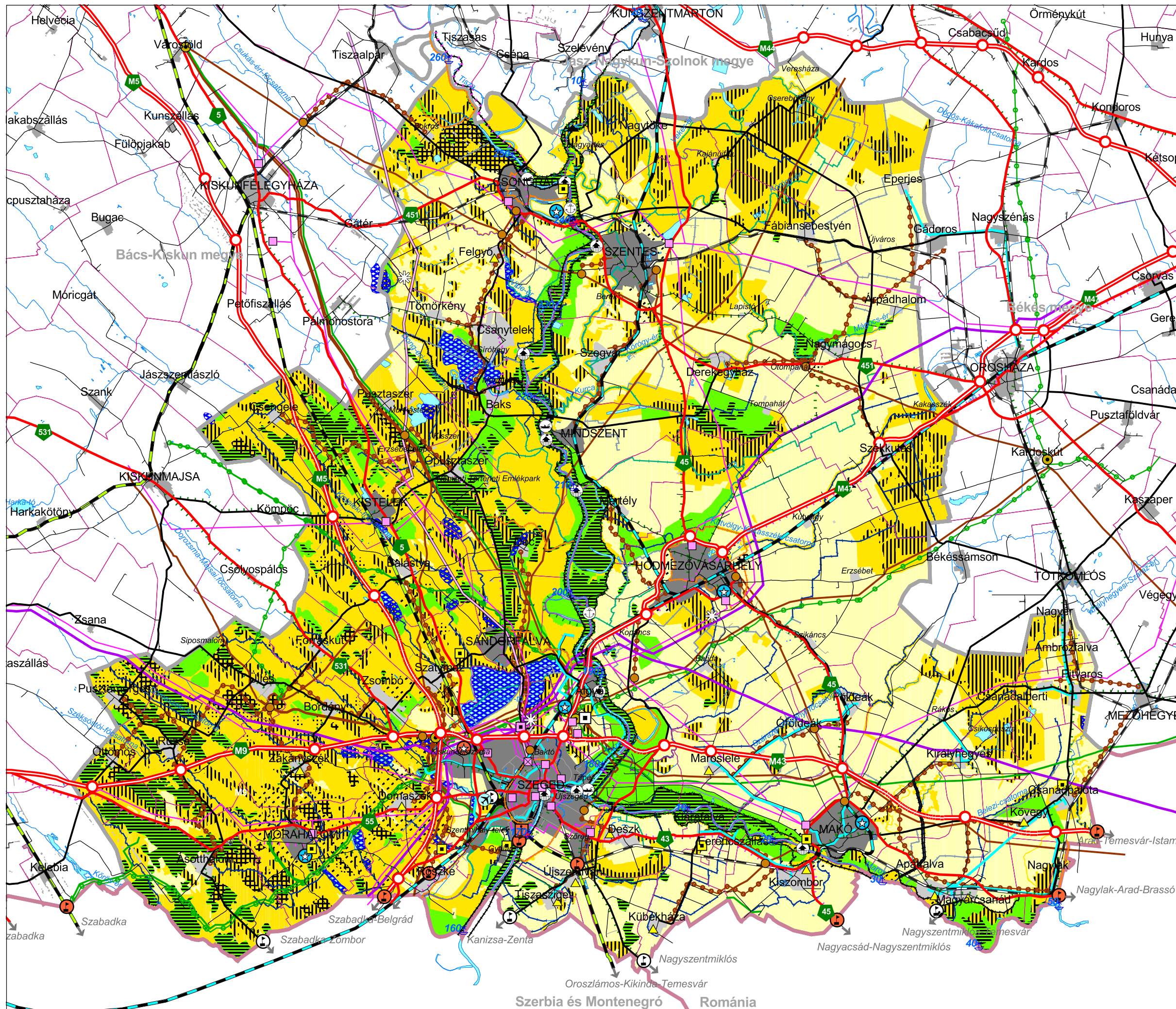
ALAPTÉRKÉPI ELEMEEK

- Országhatár
- Megyehatár
- Településhatár
- Mellékút
- 50^{km/h} Folyamkilométer
- Települési terület
- Erdőterület
- Gyepterület (rét, legelő)
- Szőlőterület
- Gyümölcsös
- Vegyes művelési szerkezetű terület

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

A megye szerkezeti terve

M = 1:310.000

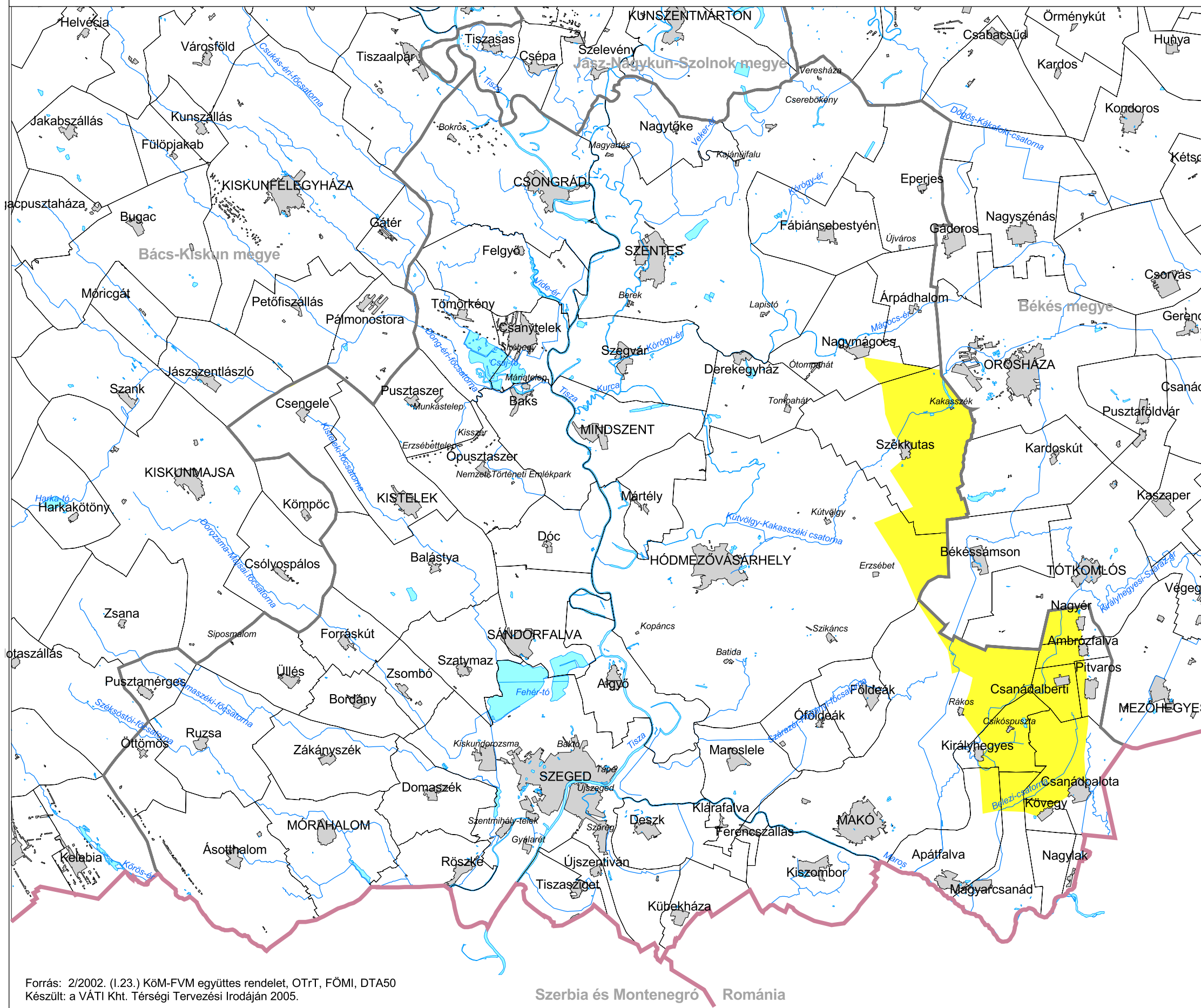

Készült: VÁTI Kht.
Térségi Tervezési Irodáján 2005

Szerbia és Montenegró Románia

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete

 Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet, OTrT, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

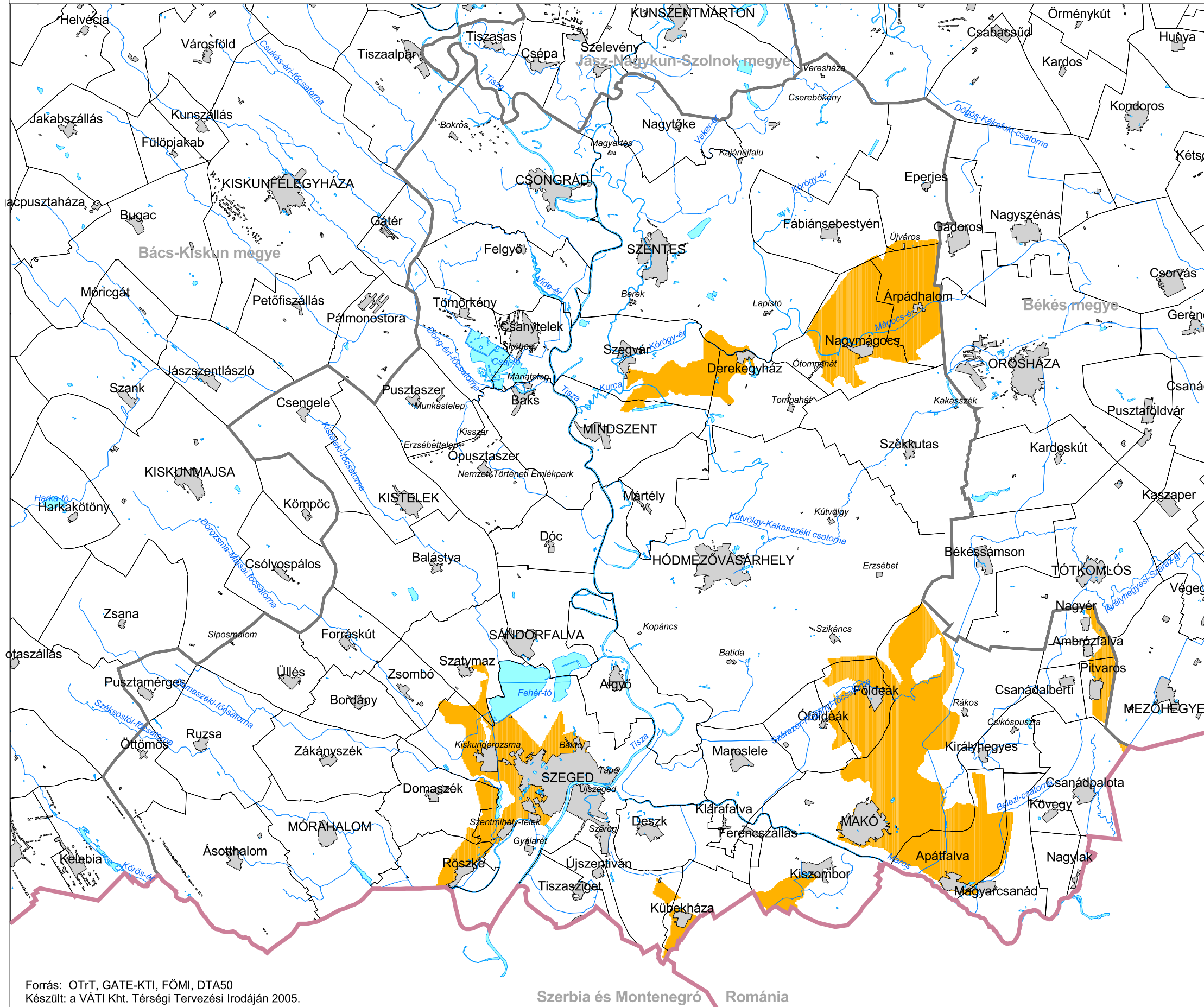
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: OTRT, GATE-KTI, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

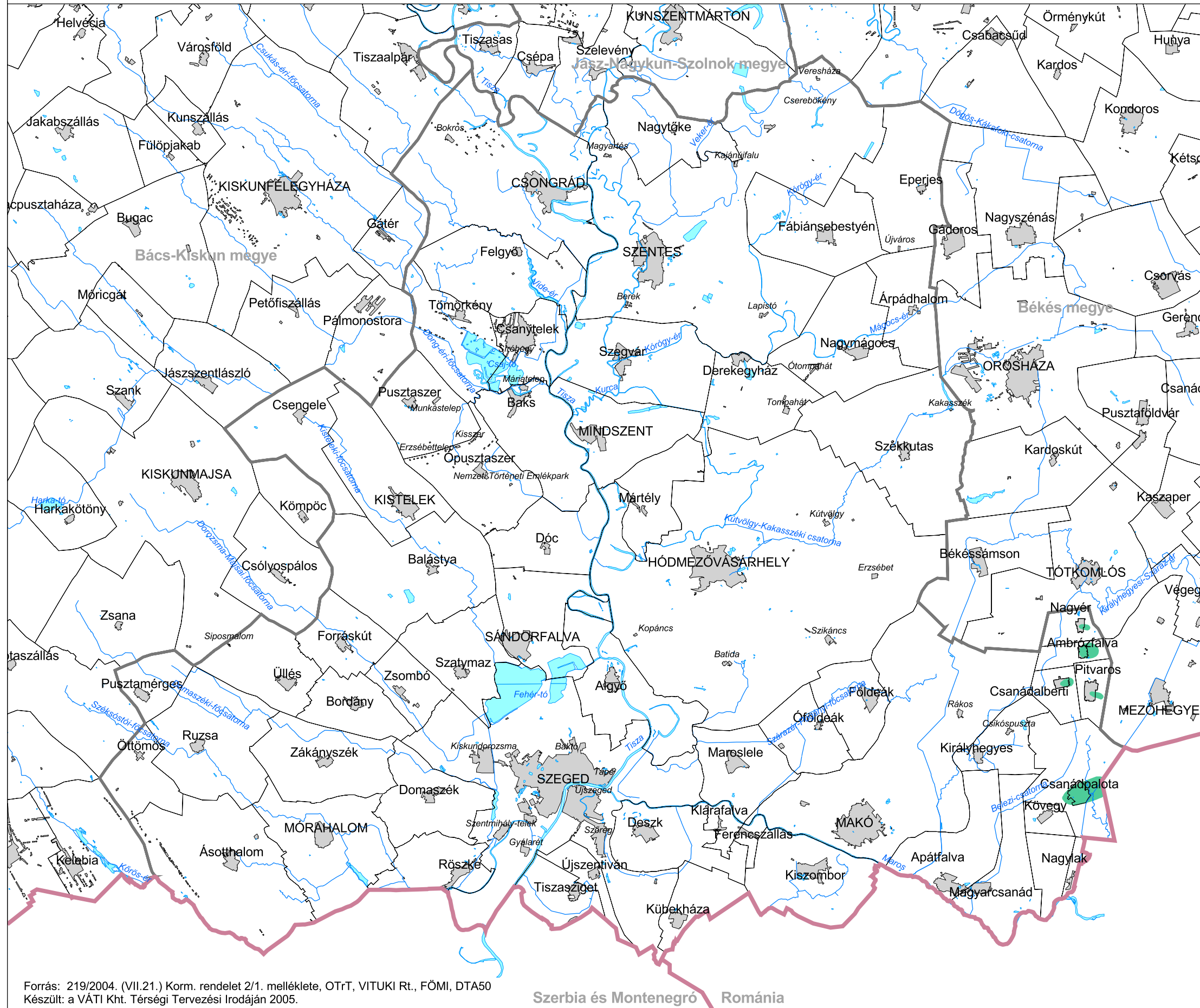
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

 Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2/1. melléklete, OTRT, VITUKI Rt., FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

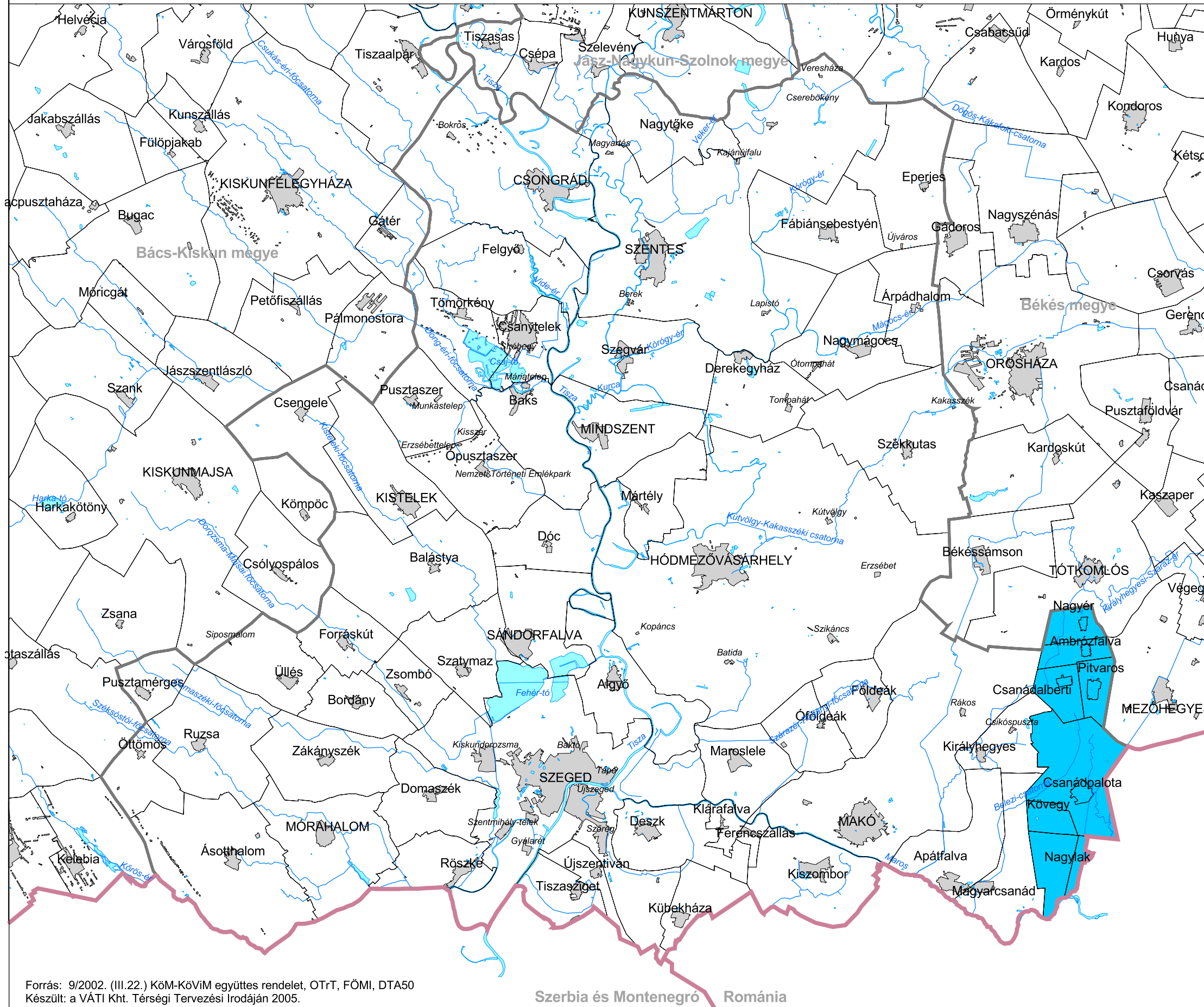
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

 Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendelet, OTT, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Tervezési Irodáján 2005.

Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

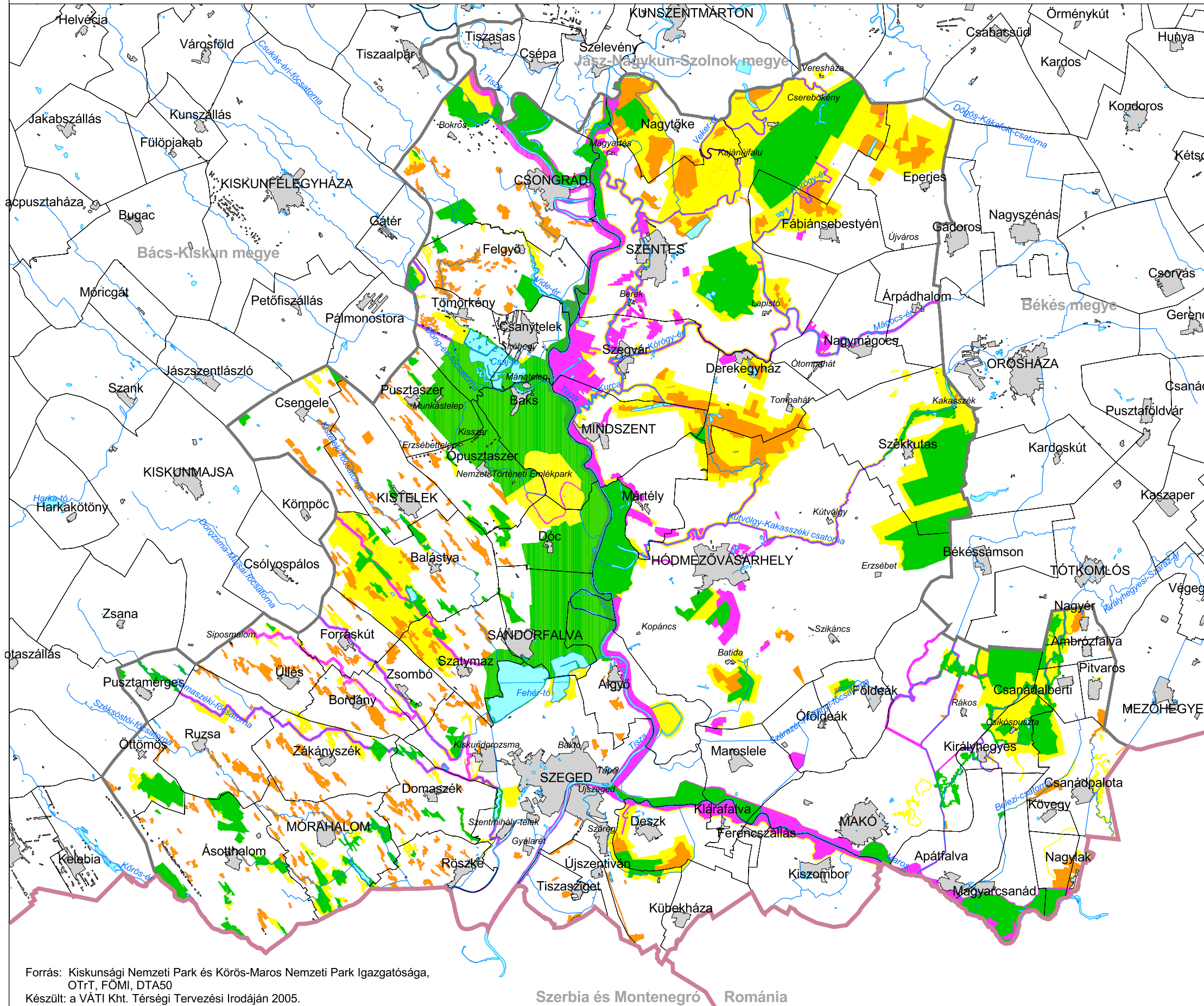
CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Védett természeti terület övezete

Természeti terület övezete

Védett természeti terület védőövezete

Ökológiai (zöld) folyosó övezete

- Védett természeti terület övezete
- Védett természeti terület védőövezete
- Természeti terület övezete
- Ökológiai (zöld) folyosó övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: Kiskunsági Nemzeti Park és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága, OTRT, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

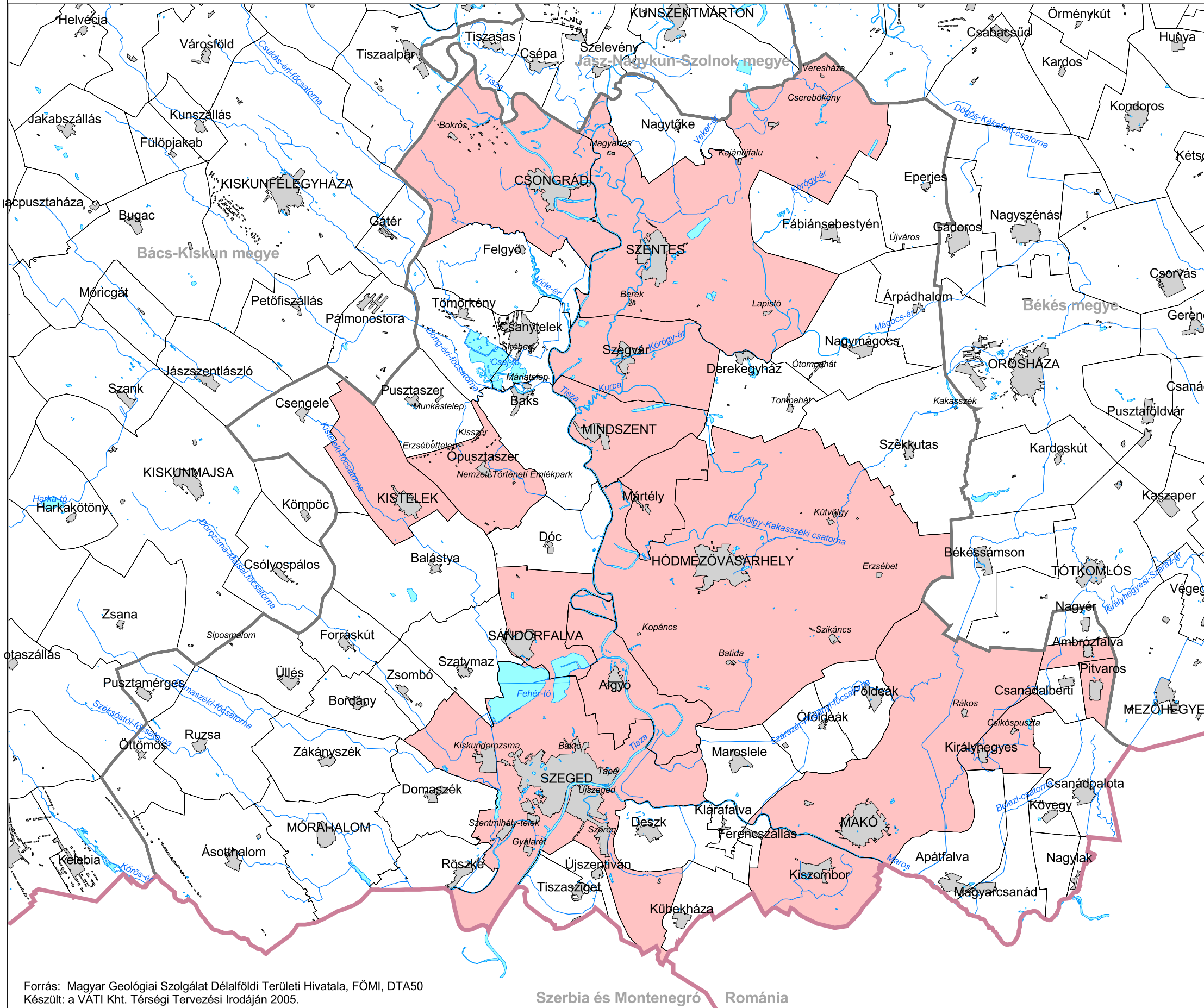
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

■ Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: Magyar Geológiai Szolgálat Délalföldi Területi Hivatala, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

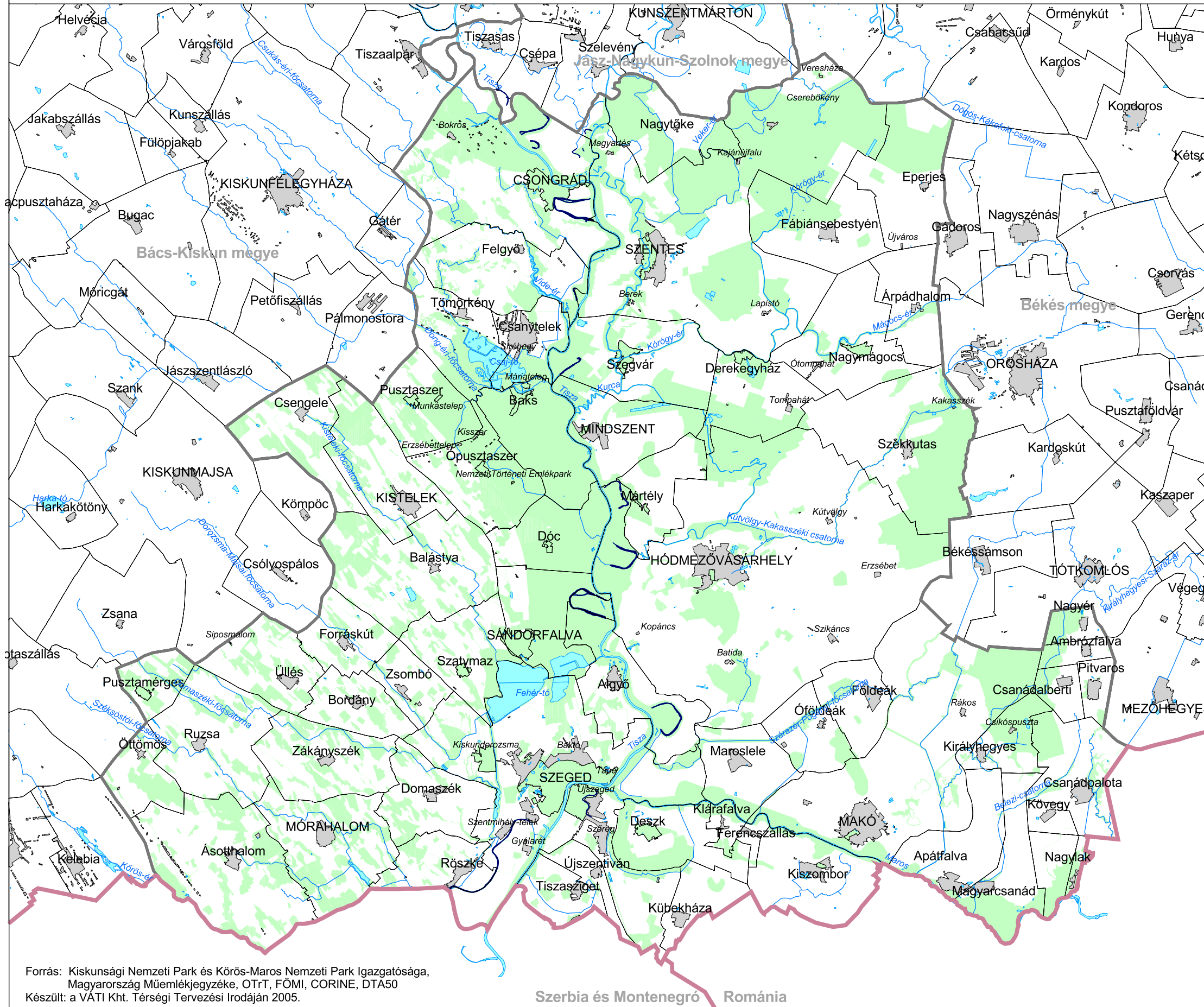
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Tájképvédelmi terület övezete

Tájképvédelmi terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás
- Holtág

Forrás: Kiskunsági Nemzeti Park és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága, Magyarország Műemlékjegyzéke, OTT, FÖMI, CORINE, DTA50
Készült: a VATI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

Szerbia és Montenegró Románia

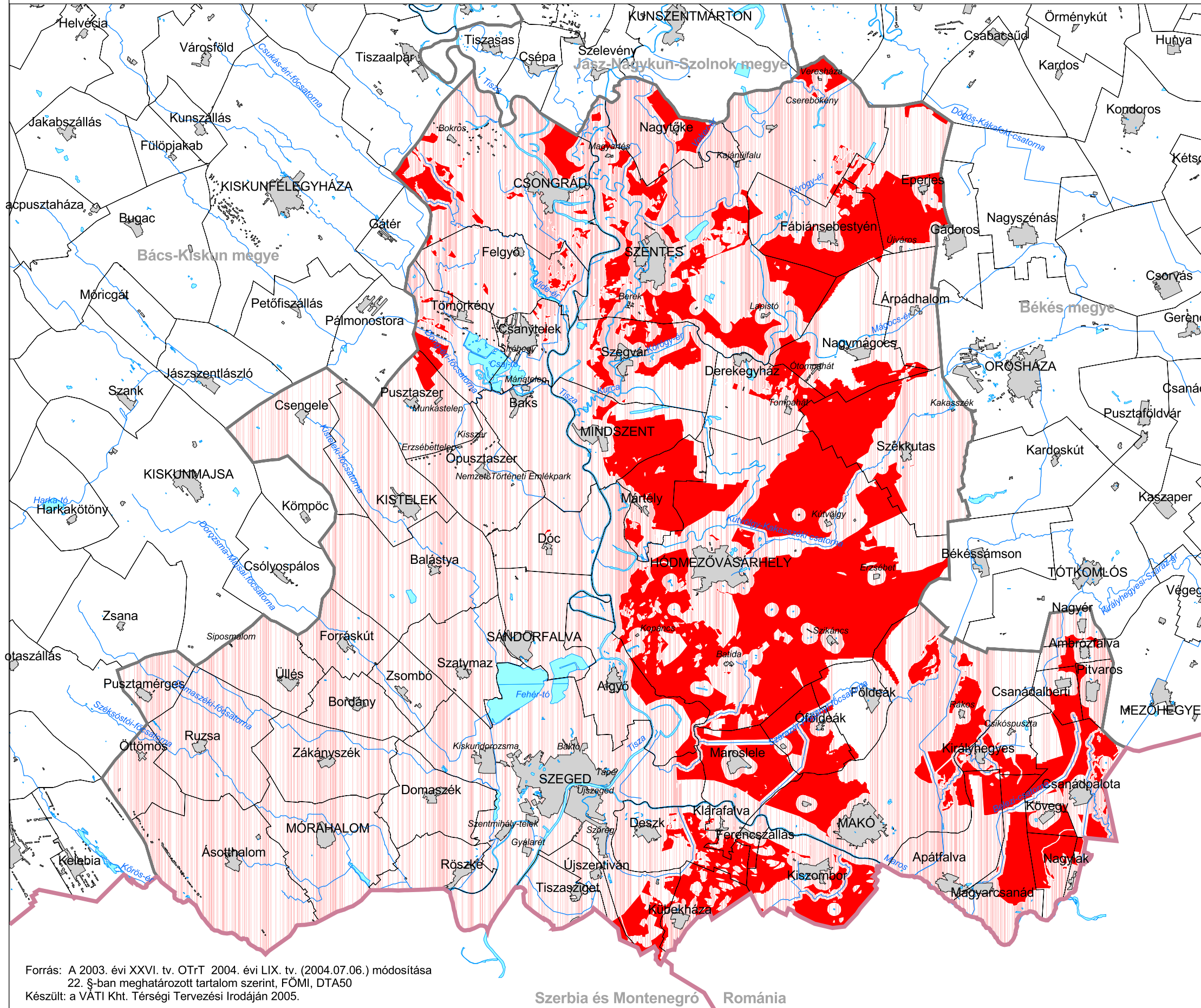
M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Térségi hulladéklerakó-hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

10 0 10 20Km

■ Térségi hulladéklerakó-hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: A 2003. évi XXVI. tv. OTRT 2004. évi LIX. tv. (2004.07.06.) módosítása
 22. §-ban meghatározott tartalom szerint, FÖMI, DTA50
 Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

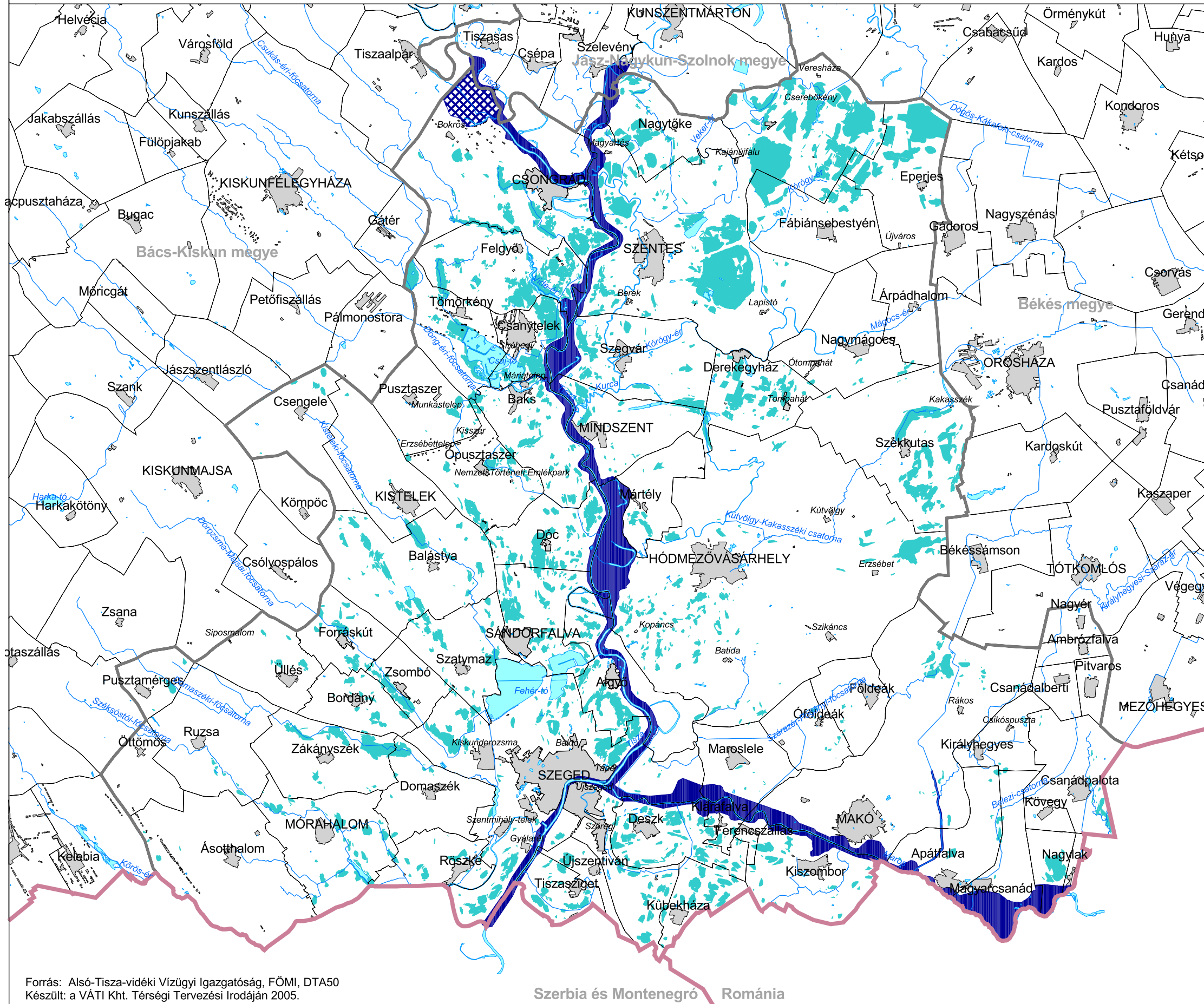
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Rendszeresen belvízjárta terület övezete
Hullámtér és nyílt ártér övezete

- Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- Hullámtér és nyílt ártér övezete**
 - Hullámtér
 - Nyílt ártér
- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

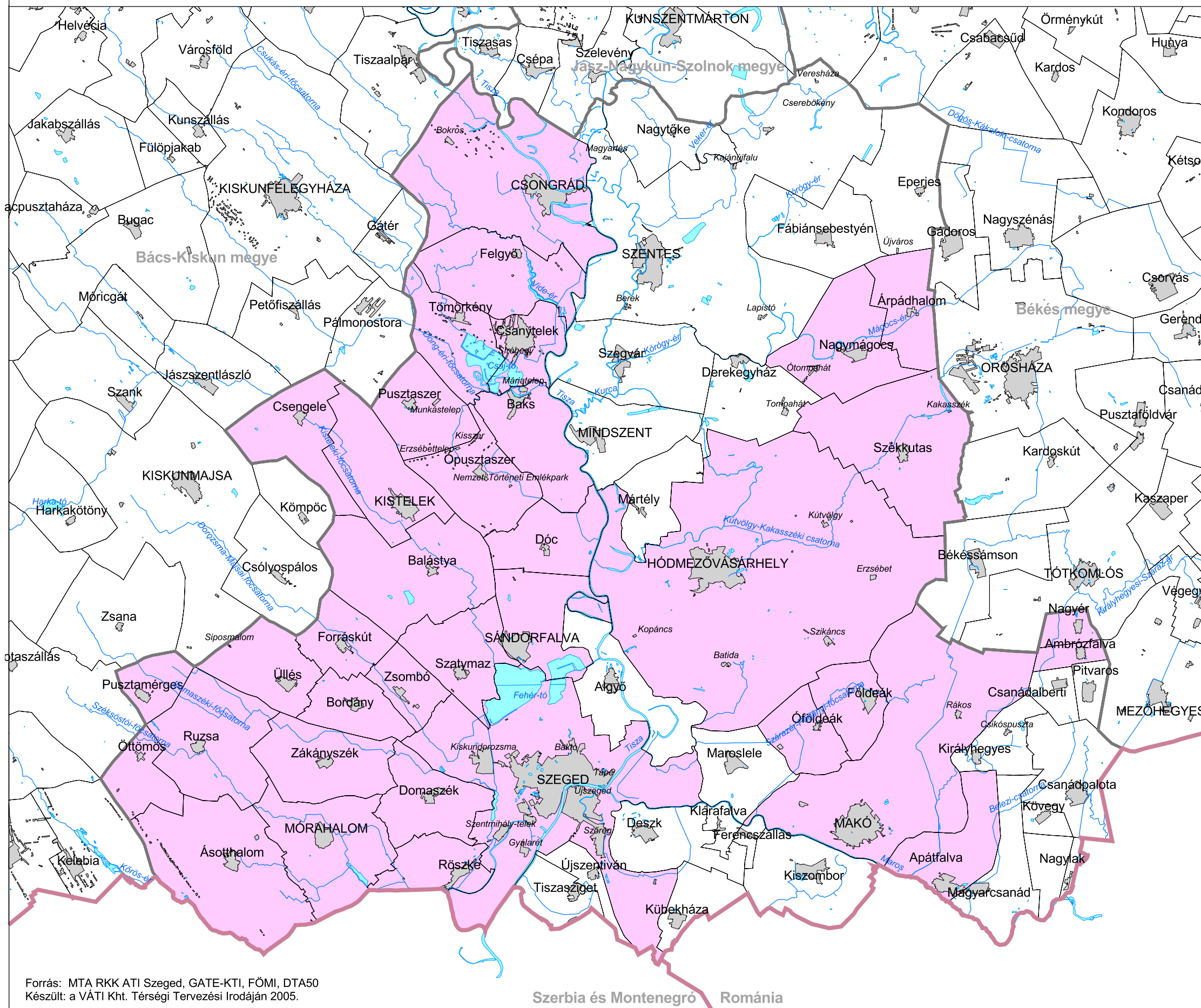
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Szélerózióknak kitett terület övezete

 Szélerózióknak kitett terület övezete

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: MTA RKK ATI Szeged, GATE-KTI, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

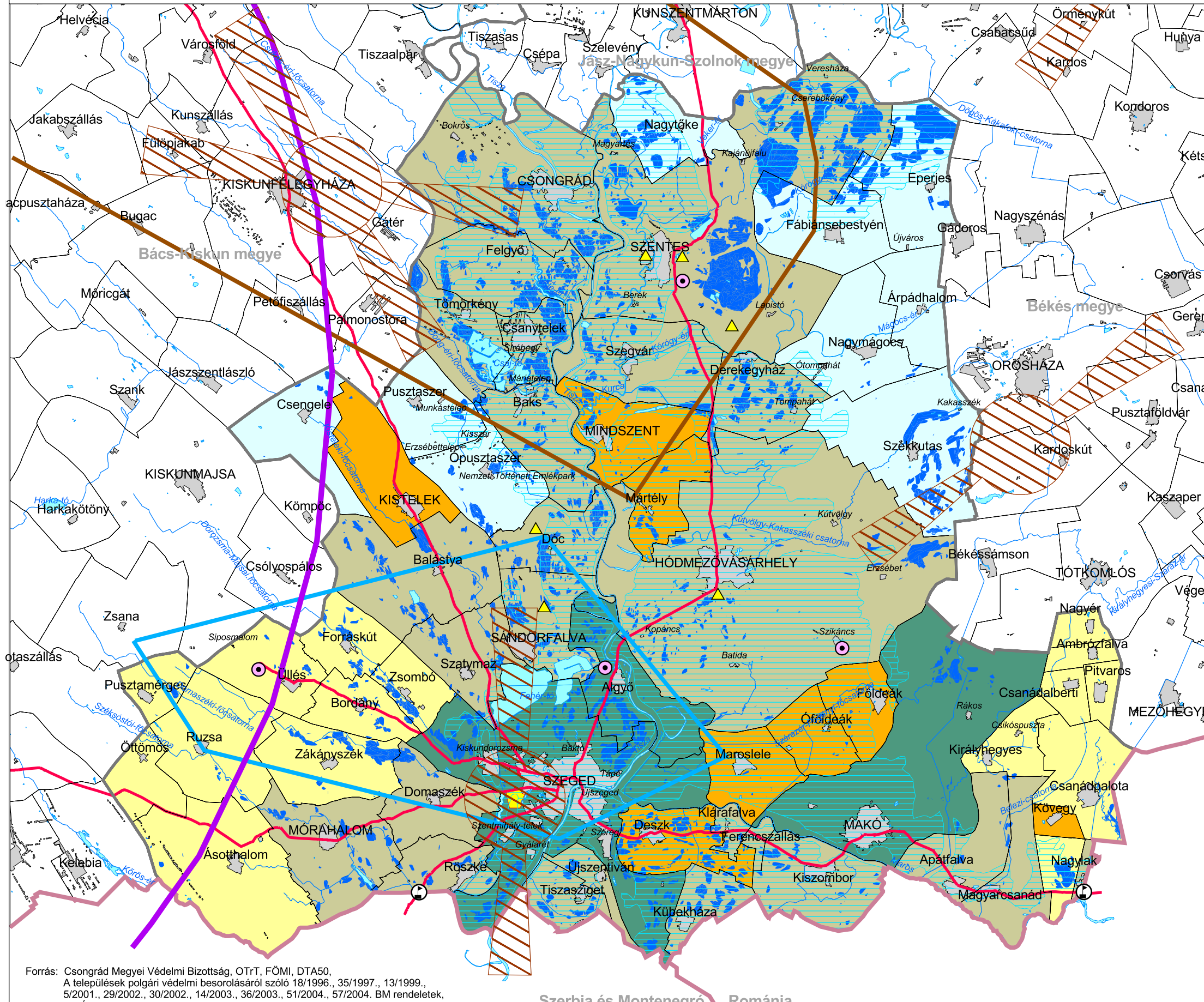
Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

- Katonai objektum
- Robbanásveszélyes anyag előállítása
- Repülőtér
- Repülőtér védőövezete
- Nukleáris veszélyeztetettség 80 km-es zónája
- Katonai repülőtér légtere
- Közforgalmú polgári repülőtér légtere
- Veszélyes anyag szállítása közúton
- Veszélyes anyag átléptetésére kijelölt határátkelő

- Árvízveszélyes terület
- Belvízveszélyes terület

Települések polgári védelmi besorolása

- I. csoport
- II. csoport
- III. csoport
- IV. csoport
- nem sorolt

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: Csongrád Megyei Védelmi Bizottság, OTÉ, FÖMI, DTA50,
A települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996., 35/1997., 13/1999.,
5/2001., 29/2002., 30/2002., 14/2003., 36/2003., 51/2004., 57/2004. BM rendeletek,
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

170/2005. (XI. 24.) Kgy.

Tárgy: Csongrád Megye Területrendezési Tervének jóváhagyása

Határozat

1. A Közgyűlés a Csongrád Megye Területrendezési Tervéhez kapcsolódó, és az abban foglaltak érvényre jutását elősegítő intézkedésekről, továbbá az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény módosításakor figyelembe veendő megyei javaslatokról szóló **Területrendezési intézkedési javaslatokat a határozat I. számú melléklete** szerint elfogadja.
2. A Közgyűlés a Csongrád Megye Területrendezési Tervéhez kapcsolódó **Területrendezési ajánlásokat a határozat II. számú melléklete** szerint elfogadja. Ajánlja azokat a megye települési önkormányzatainak a településrendezési tervek készítése során figyelembe venni.
3. A Közgyűlés a Csongrád Megye Területrendezési Tervéhez kapcsolódó **Alátámasztó szakági munkarészeket a határozat III. számú melléklete** szerint elfogadja. Ajánlja azokat a megye települési önkormányzatainak a településrendezési tervek előkészítése során figyelembe venni.

A határozatról értesítést kap:

- dr. Frank József, a közgyűlés elnöke
- dr. Siket Judit megyei főjegyző
- Bihari István, a Területfejlesztési Osztály osztályvezető-helyettese

**Területrendezési intézkedési javaslatok
Csongrád megye területrendezési tervéhez**

A megyei területrendezési tervben foglaltak érvényre jutását elősegítő intézkedések

1. A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (1) bekezdés (h) pontja szerint biztosítani kell a településrendezési tervek megyei tervvel való összhangját. E folyamatos tevékenység érdekében a következő intézkedéseket kell megtenni:
 - a) A települések rendezési terv-ellátottságának felmérése a megyében
Felelős: intézkedésért a Területfejlesztési Osztály vezetője,
felmérésért a megyei főépítész
Határidő: 2006. I. negyedév
 - b) Felhívás az érvényben lévő településrendezési tervek megyei területrendezési tervnek megfelelő felülvizsgálatára és a szükséges tervmódosítások végrehajtására.
Felelős: a Közgyűlés elnöke
Határidő: folyamatos
 - c) A településrendezési tervek készítésének és felülvizsgálatának szakmai koordinálásával és segítségével kell szorgalmazni, hogy a megyében minden települési önkormányzat a megyei területrendezési tervvel összhangban lévő és az OTÉK szerinti szabályozásra épülő, korszerű településrendezési tervvel rendelkezzen.
Felelős: a Közgyűlés elnöke
végrehajtásért a megyei főépítész
Határidő: folyamatos
 - d) Adatszolgáltatás a településrendezési tervek készítői, illetve az önkormányzatok számára a jogszabályi előírások szerint, adatsere keretek kidolgozása
 - a jóváhagyott térségi szerkezeti terv területfelhasználási egységeiről,
 - a térségi szabályozási övezetekről és
 - a területrendezési szabályzatról (előírások).**Felelős:** a Közgyűlés elnöke, a megyei főjegyző
végrehajtásért a Területfejlesztési Osztály vezetője, a megyei főépítész
Határidő: folyamatos
 - e) Az elfogadott területrendezési terv térképi és táblázatos információtartalmának betöltése a megyei TEIR-adattárba, adatszerére és elemzésre alkalmas fájlok készítése
Felelős: a megyei főjegyző
Határidő: folyamatos
2. A megyehatáron átnyúló területrendezési és területfejlesztési feladat-koordináció feltételeinek biztosítása.
Felelős: a Közgyűlés elnöke
végrehajtásért a Területfejlesztési Osztály vezetője
Határidő: folyamatos

3. Monitoring-rendszer létrehozása a területrendezési terv érvényesülésének, folyamatos karbantartásának és a módosítások átvezetésének érdekében, a területfejlesztési dokumentumok változásainak követésére.

Felelős: a Közgyűlés elnöke
végrehajtásért a Területfejlesztési Osztály vezetője

Határidő: folyamatos

4. A megyei területrendezési terv 10 évenkénti teljes körű felülvizsgálata.

Felelős: a Közgyűlés elnöke,
előkészítésért a megyei főépítész

*Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény
módosításakor figyelembe veendő megyei javaslatok*

A Közgyűlés kezdeményezi a Kormány felé, hogy az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosítása során az alábbi javaslatokat érvényesítse:

- a) Csongrád megye sajátos területfelhasználási jellemzőinek érvényesíthetősége érdekében a megyei területrendezési tervekben is legyen kijelölhető „vegyes területhasználatú térség” területfelhasználási kategória.
- b) Az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervét Csongrád megye vonatkozásában az „erdőgazdálkodási térség” területfelhasználási kategóriánál két esetben szükséges módosítani:
 - A Homokhátság térségében lehatárolt erdőgazdasági térséget a megyei területrendezési tervben ábrázoltnak megfelelően jelölni;
 - A Tisza és a Maros folyók mentén a megyei területrendezési tervben jelölt egybefüggő erdőgazdasági térséget országos erdőgazdasági térségként is átvezetni.
- c) Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 8. § második mondatának korrekciója a következők szerint:
[A területfelhasználásra vonatkozó általános szabályok]
„Szőlőművelési ágban nyilvántartott földrészleten szőlő telepítésére és kivágására a területileg illetékes jegyző, hegyközségi területen a hegybíró engedélye alapján kerülhet sor.”
- d) A megyei területrendezési terv és a településrendezési tervek közötti hierarchikus kapcsolat figyelembevételével készüljenek vizsgálatok a tervezett M9 és M47 gyorsforgalmi utak nyomvonalainak meghatározására a gyorsforgalmi utak törvényben történő pontos rögzítése érdekében. Kerüljön kijelölésre az M9 és az M47 gyorsforgalmi utakhoz egy közös rávezető közlekedési folyosó, amely összeköti és feltárja Bács-Kiskun megye déli és Csongrád megye északi területeit. Hasonlóképpen kerüljön kijelölésre az 55. sz. főút irányából az M9 gyorsforgalmi út irányába vezető közlekedési folyosó.

- e) A megye északi részén egy kelet-nyugati tengelyű transzverzális közúti kapcsolat létesítendő, amely az M9 és M47 gyorsforgalmi utak rávezető közlekedési folyosójának Csongrád megyei szakaszát képezi. Ennek érdekében (M9–)Kiskunmajsa–Kistelek M5 csomópont–Tisza-híd–Mindszent–Orosháza M47 csomópont térségi jelentőségű mellékút főútként kerüljön be a törvénybe úgy, hogy nagytávlatban biztosítva legyen autóúttá történő fejlesztése.
- f) A Kiszombor–Makó–Nagylak térségi jelentőségű kerékpárút nemzetközi kapcsolatára tekintettel kerüljön átsorolásra az országos kerékpárút törzshálózat elemei közé.
- g) Készüljön területi hatásvizsgálat arra vonatkozóan, hogyan teremthető kapcsolat a tervezett Budapest–Belgrád nagysebességű vasútvonal és Szeged között. Alternatívaként szükséges megvizsgálni a nagysebességű vasút nyomvonalvezetésének lehetőségét az M5 gyorsforgalmi út nyomvonalásvjában.
- h) Valósuljon meg a Tisza nemzetközi vízi úttá minősítése.
- i) Készüljön területi hatásvizsgálat a Csongrádi Vízlépcső és a Duna-Tisza-csatorna megvalósításához.
- j) A területrendezési, illetve a településrendezési tervek közötti hierarchikus viszony biztosítása érdekében szükséges a terület- és településrendezési tervek tartalmi elemeinek és jelkulcsrendszerének felülvizsgálata, valamint jogszabály(ok) megalkotása a megyei területrendezési tervben lehatárolt övezetek településrendezési tervben való pontosításához.
- k) A Kübekháza (hármashatár)–43. sz. főút–Maros-híd–M43. sz. gyorsforgalmi út közötti összeköttetés főútként kerüljön be a törvénybe, megteremtve egy új, a vajdasági Bánáton és Magyarországon átvezető észak-déli irányú interregionális közúti tengely lehetőségét úgy, hogy nagytávlatban biztosítva legyen gyorsforgalmi úttá történő fejlesztése.
- l) A sugaras irányú vasúti kapcsolat mellett ki kell építeni – helyre kell állítani a keresztirányú kapcsolatokat, amelyek az euroregionális vasúti hálózatfejlesztés részeként a következő ütemezésben valósulhatnak meg:
 Első ütemben:
 Szeged–Arad közötti tengelyt kell megépíteni (a tervezett Szeged déli közúti híd helyett közös közúti-vasúti híddal). Leágazások Nagylaktól Mezőhegyesig, illetve Kétegyházáig, valamint déli irányba Kiszombor–Nagyszentmiklós–Temesvárig.
 Második ütemben:
 Szeged–Szabadka–Bácsalmás–Baja–Pécs szakasz építendő ki.
 Harmadik ütemben:
 Szeged–Nagykikinda–Zsombolya–Temesvár nyomvonal (a hatályos OTRT-ben is szereplő kapcsolat helyreállítása).

Felelős: a Közgyűlés elnöke

Határidő: folyamatos

**Területrendezési ajánlások
Csongrád megye területrendezési tervéhez**

A megyei területrendezési terv érvényesítését és alkalmazását, valamint a településrendezési tervek készítését és használatát elősegítő ajánlások

I.

A MEGYE TÉRSZERKEZETÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

1. ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG

- a) A meglévő természetes, természetközeli állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy Csongrád megye átlagos erdősültsége a jelenlegi 7,6 %-ról az OTTrT szabályainak megfelelően a maximálisan elérhető 16%-ra növekedjen. Az erdőtelepítések egyaránt szolgálják a racionális földhasználat kialakítását, valamint a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek védelmét.
- b) Alapvető kívánalom, hogy a meglévő erdőterületeket ne vonják belterületbe, illetve azokat ne minősítsék beépítésre szánt területté. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket javasolt figyelembe venni.
- c) A meglévő erdők fenntartásánál, új erdők telepítésénél fokozott szerepet kell kapni a gazdasági rendeltetésen – fatermesztésen – kívül a védelmi, egészségügyi, szociális és turisztikai rendeltetésnek. Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaságvédelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni. Az egészségügyi-szociális és turisztikai erdők telepítésére a településegüttesek, nagyobb települések és üdülőterületek környezetében kell törekedni. Előnyben javasolt részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fafajtaikat. Az egykori zártkertek területét – alkalmasság esetén – javasolt településvédelmi célú erdőtelepítés útján hasznosítani.
- d) A megyében az erdőgazdálkodási térségek változtatásánál kiemelt jelentősége van a vízgazdálkodási érdekeknek, így árvízvédelem, hullámverés és jég elleni védelem érdekében, ill. a vízügyi előírások figyelembevételével javasolt a Tisza, a Maros és a Körösök hullámterének és a gátak védősávjainak erdősítése. A nem őshonos fafajokból álló hullámtéri erdőket állományszerkezet-átalakítás révén természet-közeli állapotú erdőkké kell alakítani.
- e) A megye védett tájainak erdőterületein az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó az egyéb védelmi és közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai) funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait.
- f) A megye azon területein, ahol a fennmaradt nedves és száraz pusztai élőhelyek, a szikes tavak természeti értékei és nyílt pusztai táj értékei védelme prioritást élvez, alkalmasság ellenére is erdőt telepíteni csak az illetékes nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával lehet.

- g) Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti területnek minősülő gyepterület. A védett és a Natura 2000 hálózatba tartozó területeken erdőtelepítést az illetékes nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján lehet végezni.
- h) Gazdasági erdők telepítésénél a gazdasági szempontok az irányadók, a természeti adottságokat károsító hatások kizárása mellett.
- i) Erdőtelepítéseknél – ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik – őshonos fafajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természetközeli erdőtársulások létrehozását.
- j) Az erdők telepítésénél megyei szinten kiemelten kezelendők a Duna-Tisza közti homokhát arra alkalmas területei, a nagyobb kiterjedésű szántóföldi táblák szélvédő fásításai, az ökológiai hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, valamint a nagyobb települések körüli véderdők létesítése.

2. MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG

- a) Termőföldön a rendeltetéstől eltérő más célú területhasználat elsősorban a gyengébb minőségű földeken és csak a legszükségesebb mértékű termőföld-igénybevétellel javasolható.
- b) A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldeken (szántó, szőlő, gyümölcsös, gyepterület művelési ágban) beruházások elhelyezésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor, ha a beruházás közérdekű célt szolgál és más kisebb értékű terület nem áll rendelkezésre.
- c) A területfelhasználás változtatása a földtulajdonosok érdekeltségi körébe tartozik, így a megvalósításhoz szükséges a világos cél- és eszközrendszer, központi források hozzárendelése, illetve célzott termékpályás értékesítési szövetkezések ösztönzése.
- d) Az intenzív szántóföldi művelésből kikerülő, szociális-, családi-, bio-, illetve egyéb külterjes mezőgazdálkodásra alkalmatlan területeket erdősítéssel és gyepesítéssel célszerű hasznosítani. A humán érdekeket figyelembe véve pollenszegény, nem, vagy kevésbé allergizáló fa- és fűfélék telepítését kell szorgalmazni.
- e) A megyében a meglévő gyepterületek maradéktalan megőrzése elsődleges fontosságú, mert azok természetvédelmi szempontból értékesek.
- f) Az árvíz és belvíz által veszélyeztetett mezőgazdasági területeken figyelembe kell venni az árvizek akadálymentes levezetésének feltételeit, illetve a természetközeli kultúrák belvízérzékenységét. Ennek megfelelően kell a művelési ágot, valamint a művelési módot megválasztani, illetve megváltoztatni.

3. BELTERJES MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG

- a) A legkiválóbb minőségű, árutermelésre legalkalmasabb területeket – melyek agrárpotenciáljukat tekintve kimagaslóak, környezeti szempontból pedig kevésbé érzékenyek – védeni szükséges. Ezért e területek belterületbe vonása csak a jelenlegi belterülethez közvetlen kapcsolódásuk esetén elfogadható, beépítésre szánt területté pedig csak a mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal, illetve indokolt esetben már meglévő struktúrák (majorok, külterületi lakott helyek, ún. sortanyák, már besűrűsödött volt zártkerti ingatlanok) minősíthetők.
- b) A megye legjobb adottságú mezőgazdasági területein meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját, az erózió okozta károkat. Ennek érdekében javasolt kialakítani a tájkép védelmét is biztosító mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózatot, valamint integrált, kímélő jellegű talajművelési, tápanyag-gazdálkodási és növényvédelmi eljárásokat célszerű alkalmazni.

- c) A termőhelyi adottságokat a környezetvédelem figyelembevételével maximálisan indokolt kihasználni. Erősíteni kell a minőséget, a tájjelleget, valamint a feldolgozás és értékesítés volumenét a növénytermesztésben és az állattenyésztésben egyaránt.

4. KÜLTERJES HASZNOSÍTÁSÚ MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG

- a) Területhasználat szempontjából ajánlott elválasztani a védelmi funkciójú és a mezőgazdasági szempontból külterjes hasznosítású területeket.
- b) A gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint talaj-, víz- és élőhelyvédelem szempontjából fontos területeken védelmi és idegenforgalmi célú erdő- és gyepgazdálkodás javasolt.
- c) A munkaerő-túlkínálat miatt az élőkommunikációs igényes (pl. gyógy- és fűszernövény-termesztés, biotermesztés stb.) piacépes árut előállító szociális típusú mezőgazdaság támogatása és fenntartása indokolt.
- d) Az allergiás megbetegedések csökkentése érdekében a parlagterületek visszaszorítása fontos feladat. Ezt szolgálja az erdő- és gyepterületek növelése, határterületek, útszélek karbantartása és a gyommentesítési kötelezettség betartása.
- e) Meg kell valósítani a külterjes hasznosítású területeken lévő halastó-rendszerek többcélú hasznosítását (termelés, turizmus, öntözés és a vízi élővilág megőrzése) fenntartását és környezetbe illesztését.
- f) Vízfolyások menti hullámtereken a szántóterületek erdősítése, az árvízvédelmi töltés védelmi igényének mértékéig indokolt, a fennmaradó területek gyepesítése javasolt, emellett illetve ezek részeként nagy szerepe van a ligeterdők, kaszálók és ártéri gyümölcsösök helyreállításának is.
- g) Árvízveszélyes területek egy részénél a gátak magasítása helyett a hullámtér kiszélesítése is javasolható (megfelelően alátámasztott indokok alapján), ahol a szántók helyének visszagyepesítése, erdősítése kívánatos.
- h) Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térségben alkalmasság esetén támogatni javasolt a közvetett hasznosítási módokat (horgász, vadász, természetjáró turizmus, falusi vendéglátás stb.).

5. TELEPÜLÉSI TÉRSÉG

- a) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a település beépítésre nem szánt területeit beépítésre szánt területté minősíteni csak akkor indokolt, ha az ezzel elérni kívánt cél (lakó-, gazdasági, üdülő- vagy különleges terület kialakítása) beépített terület újrahhasznosításával nem érhető el, vagy ehhez nincs elég beépítésre szánt terület.
- b) Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő beépített területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni, ennek megfelelően korlátozni javasolt új területek igénybevitelét zöldmezős beruházások, ipari parkok, új lakóterületi egységek és lakóparkok céljára. Ezért preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahhasznosítását. A beépített területen kívül települni kívánó zöldmezős beruházások, ipari, kereskedelmi, szolgáltató centrumok telephely-kijelölését a településrendezési tervekben szabályozni kell.
- c) A táj- és településképi védelmét figyelembe véve adott településen szükséges lehet az építménymagasság korlátozása, ezért az épített környezethez történő illeszkedés érdekében az átlagnál magasabb építmények tervezését, engedélyeztetését előzetes településképi vizsgálathoz célszerű kötni, és ennek megfelelően az építési övezetekben az építménymagasságok mértékét a településrendezési tervekben javasolt szabályozni.

- d) A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések beépített területének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását.
- e) Korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez javasolt kötni a beépítésre szánt területek bővítését, valamint területhasználatát a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, továbbá a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületeken, hidrogeológiai védőterületen, belvíz- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi szempontok megkövetelik.
- f) Javasolt megőrizni vagy kialakítani a települések egyedi karakterét és meghagyni a települések közötti szabad területeket – különösen az agglomerációba tartozó településeknél.
- g) Javasolt az uralkodó szélirány figyelembevételével a településeket védő zöldövezeti erdők, fásítások létesítése, a beépített területeken zöldfelületek, parkok növelése.
- h) A lakóterületek bővítésére figyelembe vehető volt zártkertek és üdülőterületek átalakításához előfeltételként szükséges az infrastruktúra kiépítése.
- i) A történelmi településmagok rehabilitálása, a közművek lehetőség szerinti rejtett vonalvezetése a településképi megjelenés javítása érdekében ajánlott.
- j) A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zöldsávok létesítése javasolt.
- k) Jellemzően tanyás területeken
- a településrendezési tervben az általános mezőgazdasági övezeten belül kell a tanyás mezőgazdasági alövezetet kijelölni és a konkrét építési előírásokat meghatározni;
 - általános elvként javasolt, hogy a megyében csak az alföldi tájra jellemző, a tájképet nem zavaró, ill. abba beilleszkedő tanyák építése történjen;
 - új tanyák létesítésénél kizáró szempontként ajánlott figyelembe venni a talajt és vizeket szennyező tevékenység esetén az infrastruktúra kiépítésének hiányát. Jelentősebb lakosszámú – elsősorban városkörnyéki, út menti, valamint zártabb – tanyatömrölések esetén az anyatelepülésnek célszerű elősegíteni a belterületi közművekhez való csatlakozást.
 - ugyancsak biztosítani szükséges a tanyarendszer alapellátásának egyedileg igényelt formáit a belterületi intézményhálózat megfelelő méretezésével, illetve nagyobb távolság esetén ellátó létesítményi területek, övezetek kijelölésével.

6. ÁRVÍZVÉDELMI RENDSZEREK ÉS ÉPÍTMÉNYEK

- a) A 2005/2000 (I. 18.) Korm. határozatnak megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket (fővédvonalatot) a 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni általános védelemre kell kiépíteni, kivéve – Csongrád megyében – Szeged különleges védelmet érdemlő védvonalait, melyeket az 1000 éves visszatérési idejű árvíz elleni védelemre kell kiépíteni.
- b) A határozat nyomán elvégzendő feladatok teljes körű megvalósítása hosszú távú feladat, melyen belül a konkrét ütemezés az árvízvédelmi tapasztalatok, a talajmechanikai és más műszeres tapasztalatok során szerzett ismeretek szerint alakítható ki, a veszélyeztetett lakosság lélekszámának és a várható károsodás költség-haszon elemzésének figyelembevételével.
- c) Folyószabályozás tekintetében prioritása van:
- az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonysága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének,
 - a hordalék és a jég levezetésének, illetve a meder egyensúlya megtartásának.

- d) Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben ill. a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat.

7. BELVÍZVÉDELMI RENDSZEREK

- a) Főművek vonatkozásában folytatni kell a belvízrendszerek rekonstrukcióját (csatorna, ill. szivattyútelep).
- b) A vízkár-elhárítási (belvízvédelmi) tevékenység szervezett és koordinált végzéséhez meg kell teremteni a KÖVIZIG-es, a társulati és az önkormányzati művek szabályozott üzemeltetésének szinkronját.
- c) A vízrendezés távlati feladatainak megfogalmazásánál a terület érzékenységevel, értékével, potenciálisan veszélyeztetett hozamával arányos megoldásokat indokolt szorgalmazni, kiemelve a belvíztározás és a vízviasszatartás kérdését.
- d) Az ökológiai célú vízforgalom és az öntözővíz szétosztása területén a belvízi főművek kihasználását fokozni kívánatos (kettős hasznosítás).
- e) A műtárgyak átépítésére, létesítésére az egyéb fejlesztések alkalmával célszerű elsősorban sort keríteni.
- f) A torkolati és a közbenső átemelő belvízi szivattyútelepek átépítésére vonatkozó programot meg kell valósítani és a rendelkezésre álló forrásoktól függően ütemezni a munkálatokat.
- g) A belvíztározók többcélú használatát kívánatos összehangolni a vízügyi, természet- és környezetvédelmi érdekekkel, valamint biztosítani kell a feltöltés és leürítés feltételeit.

8. TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ ÖNTÖZŐRENDSZEREK

- a) Az Alföld belterjes mezőgazdasági térségeinek strukturális fejlesztését az öntözésfejlesztéssel együtt javasolt kezelni.
- b) Az öntözés elterjesztéséhez szükséges a birtokkoncentráció elősegítése.
- c) A megye területén lévő és prognosztizálható vízhasználók számára a Tisza-völgyi vízkészlet-gazdálkodás keretén belül biztosítani kell a szükséges vízmennyiséget.
- d) A vízkészlet-gazdálkodásban fokozott szerepet indokolt kapnia a vízviasszatartásnak.
- e) A vízfelhasználás időbeli és területi összhangja biztosítása érdekében megfelelő szinten javasolt fenntartani, ill. fejleszteni a vízkészlet-gazdálkodási nagyműtárgyakat, tározási lehetőségeket és öntözőcsatornákat.

9. TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ IVÓVÍZELLÁTÓ RENDSZEREK

- a) Térségi vízellátás tekintetében távlatilag a rendszerek biztonságos üzemeltetését és a vízminőség EU szabványoknak való megfeleltetést kell előtérbe helyezni. Azoknál a vízszolgáltatóknál, ahol a vízminőség (arzén, ammónium, vas és mangán esetében) nem felel meg az EU hazai szabványnál szigorúbb határértékeinek, el kell végezni a szükséges ivóvízminőséget biztosító beruházásokat.
- b) Célszerű megvalósítani a többoldalú összeköttetéseket biztosító rendszerkapcsolatokat, melyek az egyes kistérségi vízműrendszerek biztonságos üzemeltetését segíthetik elő.

10. TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ SZENNYVÍZELVEZETŐ RENDSZEREK

- a) Szennyvízelvezető vízközművel kell ellátni minden 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű települést és mindenütt gondoskodni kell a terület, illetve a befogadó (talaj vagy felszíni víz) érzékenységének megfelelő szennyvíztisztítás megvalósításáról.
- b) Meg kell oldani minden olyan 2000 lakosegyenérték alatti terhelésű település szennyvízelvezetését és megfelelő szennyvíztisztítását, amely sérülékeny ivóvízbázis környezetében van.
- c) Azokon a (2000 lakosegyenérték alatti terhelésű) kistelepüléseken, amelyek gazdaságosan nem láthatók el szennyvízelvezető vízközművel, és ahol a mértékadó talajvízszint lehetővé teszi, a 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti szakszerű egyedi szennyvízkezelést (közműpótlókat) kell kialakítani, amelyek a szennyvízelvezető vízközművel azonos vagy közel azonos komfortot biztosítanak a vízgazdálkodási, környezetvédelmi és közegészségügyi érdekek sérelme nélkül.
- d) A szennyvíztisztítási technológia megválasztásánál – az EU normákat is figyelembe véve – legalább biológiai tisztítást kell biztosítani.
- e) A szennyeződésre érzékeny befogadóknál az állóvizek, valamint a vízfolyások szakaszonkénti terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni.
- f) A szakaszos kiépítést a gazdaságosság és a környezetvédelmi követelmények mérlegelése mellett lehetővé kell tenni.
- g) A szennyvízelvezető vízközművön csak olyan megfelelően előkezelt (ipari) szennyvizet szabad elvezetni, amelyek a szennyvíziszap elhelyezését vagy hasznosítását nem gátolják.
- h) A tisztított szennyvizek elhelyezését lehetőség szerint felszíni vízbefogadón kívül kell biztosítani, de adott konkrét esetben egy több változatot tartalmazó műszaki-gazdasági elemzés alapján kell egyértelműen dönteni.
- i) A Tiszát, a Marost és a Körösöket közvetlenül újabb szennyvízkibocsátóktól származó szennyezőanyag-mennyiséggel nem javasolt terhelni, a meglévő 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű települések esetén pedig a tápanyag-eltávolítást is biztosító tisztítási technológia kialakításáról indokolt gondoskodni.
- j) A befogadó konkrét vízminőségi állapotának meghatározása után gondoskodni kell a tápanyag-eltávolítás betervezéséről azoknál a 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű települések esetében, melyek olyan belvizes, vagy kettőshasznosítású csatornába vezetik a szennyvizüket, ahol a Tisza, a Maros és a Körösök a közvetlen befogadók.
- k) A Maros hordalékkúp területén található azon felszíni befogadók esetében, melyek aktív vízfrissítő művel nem rendelkeznek, a tisztítás mértékét a felszín alatti vízkészlet-védelmi előírásoknak megfelelően javasolt megvalósítani.
- l) Távolban a szennyvíziszapok kezelése érdekében térségi szennyvíziszap-kezelő telepek kialakítása szükséges a nagyobb szennyvíztisztító telepek környezetében.

11. ENERGIAKÖZMŰ-HÁLÓZATOK ÉS ÉPÍTMÉNYEK

- a) A megye területén haladó országos és térségi jelentőségű energiaközmű hálózatok és létesítmények megvalósíthatóságát biztosító területsávok illetve területek, az országos és térségi létesítmény által igényelt magassági és egyéb korlátozások övezetének szabályozásában az ágazati szabványok és előírások az irányadók.
- b) Az energia közmű hálózatok és létesítmények fektetési, elhelyezési formáját a településrendezési tervben szükséges szabályozni. Új vezetékek létesítésekor a műszaki-gazdasági szempontokat és a környezeti állapot javításának (esztétikai megjelenés stb.) a szempontjait mérlegelni kell.

- c) A megyén áthaladó meglévő és tervezett energiaközmű és hírközlési hálózatokon keresztül biztosítani kell Magyarországot, Szerbia-Montenegró és Románia között a szolgáltatások körének bővítésével újabb kooperációs kapcsolatok létesítését.
- d) Beépítésre szánt területeken az új közép- és a kisfeszültségű villamos, továbbá a hírközlési és kábel TV hálózatokat és a felújításra kerülő meglévő vezetékeket már föld alatti vezetéssel, kábelben javasolt megépíteni a városokban és legalább a kisebb települések központjaiban.
- e) Szélerőmű nem telepíthető az ökológiai hálózat övezeteiben, tájképvédelmi övezetben, NATURA 2000 területeken, felszín alatti védett természeti érték területének felszíni vetületén, illetve ezek 1000 m-es védőövezetében.
- f) Nagyobb kapacitású szélerőmű parkok esetén – melyek megvalósítása vállalkozói alapon történik – a területileg illetékes áramszolgáltatónak kell meghatározni a hálózatra történő csatlakozás biztosíthatóságát és feltételeit.
- g) A közcélú rádiótelefon bázisállomásokat üzemeltető szolgáltatók között együttműködés kialakítása, közös állomások alkalmazása javasolt. A telepítéseket tájképi és településképi szempontból kiemelten kell vizsgálni.

12. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK ÉS ÉPÍTMÉNYEK

- a) A közlekedési létesítmények tervezése és megvalósítása során az érvényes szakági előírások szerint kell eljárni, figyelemmel a várható forgalmi igényekre. Prioritásként kezelendő az emberi környezet védelme, beleértve a forgalombiztonságot, a zaj- és levegőszennyezés megfelelő szinten való tartását, ill. csökkentését, valamint a táj- és természetvédelem követelményeit.
- b) Minden új gyorsforgalmi út, főközlekedési út, ill. elkerülő szakasznak, nyomvonalnak kijelölését természetvédelmi hatástanulmány előzze meg.
- c) A gyorsforgalmi úthálózat ütemezett szakaszos kiépítését a tárgyban mindenkor érvényes jogszabályoknak megfelelően kell feltételezni, azonban minden lehetséges megoldás és ütemezés során gondoskodni kell a párhuzamos lassú, kiszolgáló, ill. közforgalmú járművek balesetmentes közlekedésének biztosításáról.
- d) A tervezett új nyomvonalak, ill. nyomvonalszakaszok, csomópontok és más közlekedési létesítmények területigényének pontosítása a települések településrendezési terveinek készítése során biztosítandó.

II. MEGYEI ÖVEZETRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

13. KIEMELTEN FONTOS ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

- a) A meglévő gyepterületek rovására más területhasználatok ne növekedjenek.
 - b) Az övezetbe tartozó települések rendezési terveiben és helyi építési szabályzatában hangsúlyt kell helyezni
 - a gyepek, kaszálók, legelők megtartására;
 - a meglévő fasorok és egyéb fás zöldfelületek megőrzésére;
 - védőfásítások, véderdősávok telepítésére;
 - a gyengébb minőségű szántóterületek gyepesítésére, őshonos fafajú erdősítésére;
 - a gyepterület- és erdőgazdálkodás, állattartás természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó szabályozására;
 - a vizes élőhelyek rehabilitálására
- a 49/2001 (IV. 03.) Korm. rendelet maradéktalan teljesítése mellett.

14. KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLET ÖVEZETE

- b) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetben kiváló adottságú földterület beépítésre szánt területté csak kivételesen indokolt esetben jelölhető ki.
- c) Az övezetben kívánatos elősegíteni az agrár-tér szerkezetet előnyösen formáló mozaikos védőerdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
- d) Megőrzendő az optimális talajszerkezet és tápanyagtartalom, ill. talajfauna.

15. KIEMELTEN ÉRZÉKENY FELSZÍN ALATTI VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

- a) Általában indokolt felszámolni minden olyan tevékenységet, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni, amely az ivóvízbázist bármilyen formában veszélyezteti.
- b) A vízbázison lévő településeken szorgalmazni kell a teljes szennyvízcsatorna-hálózat kiépítését, korszerű szennyvíztisztítók létesítését és térségi kommunális hulladéklerakókhoz való csatlakozás feltételeinek megteremtését.
- c) Külterületi lakóhelyeken és üzemi telepeken közműpótló berendezések felszerelését kell megcélozni.
- d) Korlátozni javasolt, esetenként tiltani szükséges (belső védőterületeken) a mezőgazdasági vegyszerfelhasználást.
- e) A Maros-hordalékkúpon lévő vízbázisok földtanilag sérülékenyek, ezért azoknál a vonatkozó kormányrendelet értelmében [123/1997 (VII.18.)] diagnosztikai felmérést, majd indokolt esetben védőterületek kijelölését kell elvégezni.
- f) A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme kiterjed az üzemelő, a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt.
- g) A térségben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat indokolt megszüntetni, a többi kút vízjogi engedélyét pedig rendezni szükséges. A feladatok elvégzéséhez az önkormányzatoknak állami forrásból kellene fedezetet biztosítani.

- h) A települések belterületén lévő, használaton kívüli, szikkasztó aknaként használt ásott kutakat a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésekkel párhuzamosan el kell tömedékelni.
- i) Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közutak felújítását, karbantartását javasolt elvégezni.

16. FELSZÍNI VIZEK VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI VÍZGYŰJTŐ TERÜLETÉNEK ÖVEZETE

- a) A Maros-hordalékkúp felszíni befogadói az egyéb védett területek kategóriába tartoznak, ahol a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeit a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet határozza meg.
- b) Az övezetben csak környezetkímélő gazdasági tevékenység, korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású mező- és erdőgazdálkodás folytatható.
- c) Az övezetben lévő településeken a lehető leghamarabb meg kell oldani a szennyvizek ártalommentes elhelyezését, lehetőség szerint szennyvízcsatornát kell biztosítani a kommunális szennyvizek elvezetésére. Törekedni kell a tisztított szennyvizek újrahasznosítására, illetve a költség- és környezetkímélő természetközeli szennyvíztisztítási eljárások alkalmazására.

17. VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

- a) Védett természeti területek állagának, állapotának, hasznosítási formájának, ill. módjának a természetvédelmi célokkal ellentétes megváltoztatása nem megengedhető.
- b) Védett területek jogszabályokban rögzített védettségi szintje nem csökkenthető, ennek biztosítása érdekében a védett természeti területek kiterjedése sem csökkenhet.
- c) Védett természeti területen nem javasolt távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező, szennyező létesítmény; így különösen hulladéklerakó, szennyvíziszap tározó, hígtrágya tározó létesítése.
- d) Turisztikai és tudományos kutatási célból a 10 méternél nem magasabb kilátótorony építése javasolt.
- e) Az övezetet érintő belterületek bővítése csak a hagyományos településszerkezethez és úthálózatához szervesen igazodva javasolt.
- f) Védett természeti területet beépítésre szánt területté minősíteni vagy beépítésre nem szánt területet beépíteni csak természetvédelmi fenntartási, kutatás, oktatási, bemutatási, ismeretterjesztési cél megvalósítása érdekében, ill. az előbbiekhöz kapcsolódó ökoturisztikai célból akkor lehet, ha a cél másként nem érhető el.
- g) A károsodott, degradálódott védett természeti területek helyreállítását, rekonstrukcióját biztosítani kell, e területek rekonstrukciója érdekében a tulajdonosok támogatásban részesítendőek.
- h) Védett természeti területen lévő erdő elsődleges rendeltetése védelmi. Védett természeti területen: erdőtelepítés kizárólag őshonos fafajokkal, természetkímélő módon és a termőhely típusra jellemző elegyarányoknak megfelelően végezhető. Erdőnevelést a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával, erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokkal, természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni. Tarvágás csak a nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújításra nem képes állományokban (összefüggően max. 3 ha kiterjedésben) engedélyezhető.
- i) Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természetközeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető.

- j) A gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás, valamint nem védelmi tevékenység céljából történő gyepfeltörés tilalma javasolt.

18. VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET VÉDŐÖVEZETE

- a) Védett természeti terület védőövezetének terhelését jelentősen növelő beépítések, valamint természet- és tájvédelmi szempontból zavaró egyéb építmények létesítése nem javasolható.
- b) Az övezetben hulladéklerakó telepítése nem engedélyezhető, regionális hulladéklerakó-hely pedig nem jelölhető ki.
- c) A védőövezetben a védett természeti területet veszélyeztető vagy zavaró tevékenység nem folytatható.
- d) A védőövezetben a meglévő természetes és természetközeli művelési ágak fenntartása, művelési ág változtatás csak intenzív módból extenzív módba javasolható.

19. TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

- a) Az övezetben kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természetes állapothoz közelítés érdekében indokolt.
- b) Természeti területen csak olyan gazdasági célú hasznosítás, környezeti igénybevétel, gazdálkodás javasolható, amely a terület biológiai sokféleségét fenntartja.
- c) Természeti területen természetes vagy természetközeli erdők, gyepek (rét, legelő) nádasok, vizes élőhelyek nem szüntethetők meg.
- d) Természeti területen új építmény létesítése csak indokolt esetben a természeti értékek, tájképi adottságok károsítása, sérelme nélkül javasolható.
- e) Fás legelőn, lápos-mocsaras területen, ill. azok 500 méteres körzetében térségi jelentőségű vonalas létesítmények telepítése elkerülendő.
- f) Természeti terület beépítésre szánt területté való minősítése általában nem kívánatos, ill. indokoltan csak abban az esetben, ha a terület természeti értékei nem károsodnak, tájképi értékei, adottságai is fennmaradnak, továbbá a terület biológiai sokfélesége nem károsodik.

20. ÖKOLÓGIAI (ZÖLD) FOLYOSÓ ÖVEZETE

- a) Ökológiai folyosók területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, valamint tevékenységek folytatása javasolt.
- b) A meglévő természetközeli művelési ágú földterületek művelési ágának megváltoztatása nem javasolható. Kivétel, ha az a táj arculatának megfelelően, a termőhelyi viszonyokhoz igazodva a természetközeli gazdálkodás irányába – külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás – történik.
- c) Az övezetben új építmény, létesítmény, műszaki infrastruktúra létesítése, telepítése, bányanyitás, hulladékkezelő, ártalmatlanító létesítmény vagy bármilyen más környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak kivételesen, a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel, a természet védelméhez fűződő érdekek sérelme nélkül javasolható
- d) Meglévő természetes vagy természetközeli állapotú, jellemzően gyepvegetációjú területeken az erdőtelepítés kerülendő.
- e) Az övezetben külterjes gazdálkodás kívánatos.
- f) Az övezetben az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorok, cserjesávok, erdősávok fenntartása, illetve telepítése javasolt.

- g) Az ökológiai folyosók hézagainak pótlására javasolt törekedni.
- h) Folytatni indokolt a holtágak rehabilitációját és biztosítani azok racionális, fenntartható hasznosítását.

21. TÉRSÉGI TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLET ÖVEZETE

- a) A jelentős mértékben átalakított roncsolt területek, tájsebek és műszaki védelem nélküli hulladéklerakók rehabilitálása során a környező területek adottságaihoz és területhasználatához illeszkedő újrahasznosítást javasolt megvalósítani, hangsúlyosan kezelve a véderdők, védelmi célú zöldfelületek létesítését.
- b) Az újrahasznosítás célját és szabályait a jogszabályi előírások szerint elkészítendő tájrendezési terv alapján a településrendezési tervben ajánlott meghatározni.
- c) A kisebb területű, de sűrűn előforduló építőanyag-ipari bányaterületek rehabilitációjánál elsőbbséget javasolt biztosítani azoknak, melyek szennyeződésre érzékeny felszíneken találhatóak, így helyreállításuk a felszín alatti vizek megóvása érdekében kiemelt jelentőségű.

22. TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

- a) Az övezet hullámterületei mint az ökológiai hálózat szerves és meghatározó részei – ha nem minősülnek védett természeti területnek – természeti területként kezelendők, ahol az árvíz biztonságos levezetésének elsődlegességét kell figyelembe venni.
- b) Az övezet erdőterületein csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el a természeti értékek sérelme nélkül.
- c) A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében javasolt.
- d) Az övezetben a borvidéki települések I. és II. szőlőkataszteri osztályba sorolt területein a szőlő művelési ág csak indokolt esetben, a hegyközség engedélyével változtatható meg. Ha a terület jelenleg más művelési ágban hasznosul, művelési ágváltás csak a szőlőtelepítés érdekében engedélyezhető.
- e) Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közei területeken, valamint az üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, és a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító üdülőépítkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni.
- f) Az övezetben beépítésre nem szánt területek települési területbe vonása csak korlátozottan – a meglévő beépítési területhez kapcsolódva, ill. a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként – engedélyezhető.
- g) Az övezetben az adott településre jellemző, a tájjelleghez igazodó építési megoldásokat célszerű alkalmazni. Részletes szabályozást a településrendezési tervekben szükséges meghatározni.
- h) A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények, általában a látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezését kerülni kell. A településrendezési tervekben a kialakult településképnek megfelelően meg kell határozni az épületek magassági korlátozását.
- i) A kedvezőtlen megjelenésű településszélek, külterületi épületek (silók, geodéziai pontok stb.) és a távvezetékek takarását erdősítéssel, fasorok létesítésével célszerű megoldani.

- j) Az új távvezetékek (energia- és hírközlő vezetékek) létesítésekor törekedni kell azok terepszint alatti elhelyezésére, ha ez védendő értéket nem veszélyeztet.
- k) Az övezetben új külszíni bánya csak nemzetgazdasági érdekből, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételek mellett nyitható.

23. TÉRSÉGI HULLADÉKLERAKÓ HELY KIJELÖLÉSÉHEZ VIZSGÁLAT ALÁ VONHATÓ TERÜLET ÖVEZETE

- a) Térségi hulladéklerakó hely kijelölését a vonatkozó OTrT szabályokon túl a tájképvédelmi terület övezetén belül is indokolt elkerülni.
- b) A megyére (régióra) – az Országos Hulladékgazdálkodási Terv célkitűzéseivel harmonizáló – kidolgozott komplex hulladékgazdálkodási koncepció alapján a megye területén meg kell határozni a hulladékok hasznosításának, újrahasznosításának, égetésének, deponálásának lehetőségeit.
- c) Környezetvédelmi szempontok alapján szorgalmazni kell az egyedileg (települési szinten) kialakított hulladéklerakók helyett regionális hulladéklerakók létesítését.
- d) A meglévő települési kommunális hulladéklerakók felszámolásával egyidejűleg az érintett területek rekultivációját is szükséges elvégezni, azokat a készülő vagy felülvizsgálatra kerülő településrendezési tervekben feltüntetni.

24. RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLETEK ÖVEZETE

- a) A belvízkárok elleni védekezésben fokozottan ki kell használni az adott terület adottságaihoz igazodó területhasználatban rejlő lehetőségeket.
- b) A mélyfekvésű, belvíz által gyakran veszélyeztetett területeket fokozatosan javasolt kivonni a szántóföldi művelésből és más célokra hasznosítani (pl. erdősítés). A művelési ág váltást komplex kategóriaként indokolt kezelni, ahol figyelembe kell venni a domborzati, talajtani, vízgazdálkodási, illetve mezőgazdasági, természetvédelmi és környezetvédelmi szempontokat egyaránt.
- c) A belvízzel veszélyeztetett és mélyfekvésű, rossz termőképességű területek vízrendszerét és használatát célszerű az adottságokhoz igazodva állandó vagy időszakos vízfelületként, vízvisszatartási területként, halastóként, nedves élőhelyként, gyeperdő, nád, erdő művelési ágban hasznosítani, illetve az újszerű ártéri tájgazdálkodás célterületeként tervezni.
- d) A megyében az új területhasznosítási elképzelések, a földhasználat és birtokkoncentráció kialakítása során figyelembe kell venni a terület melioráltságát, annak állapotát.
- e) A bel- és külterületi vízrendezést komplexen javasolt kezelni.
- f) Az övezetben a természetvédelmi törvény alapján javasolt kijelölni a természetközeli területeket és vizes élőhelyeket (ökológiai vízellátás megoldása céljából).
- g) A többcélú hasznosítás összehangolása javasolt a természet- és környezetvédelmi érdekekkel (vizes területek, ill. élőhelyek növelése). Elő kell segíteni, hogy a gazdák csatlakozzanak az érzékeny természeti területek rendszeréhez.
- h) A természetvédelmi értékeket jelentő vizes élőhelyeket és nedves réteket lecsapoló csatornák üzemeltetését az alapvető funkció biztosításának figyelembevételével, a természetvédelmi szempontoknak megfelelően szabályozni javasolt.

25. HULLÁMTÉR ÉS NYÍLT ÁRTÉR ÖVEZETE

- a) Hullámtéren való építkezést a 46/1999. (III. 18.) Kormányrendelet szabályozza, melynek értelmében ott csak a meder használatával, a folyó, vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő megfigyelő, jelző állomást, a hullámtér használatával összefüggő vízi létesítményt, továbbá kikötői, rév- és kompátkelőhelyi, vízrendészeti épületet, építményt szabad elhelyezni.
- b) A turizmust és a vízi sportokat kiszolgáló létesítményeket – a környezetvédelmi és kommunális létesítmények kivételével – a mentett oldalon javasolt kialakítani.
- c) A hullámterek árvízelvező képessége nem csökkenthető.
- d) A hullámterek területe nem csökkenthető.
- e) A hullámterek területfelhasználásának megváltoztatásával az árvízvédelmi szempontokat kell elsődlegesnek tekinteni.
- f) Szorgalmazni kell a hullámtéri területeken folyó mezőgazdasági tevékenység visszaszorítását.
- g) Hullámtéri szántók erdősítése az árvízvédelmi töltés védelmi igényének mértékéig indokolt (a Tisza mentén 80 m, egyéb folyók mentén 30 m-es sáv), a fennmaradó területeket gyepterületként javasolt hasznosítani.
- h) A hullámterek erdősítésénél az árvízelvező szempontjait elsődlegesnek kell tekinteni.
- i) Nem javasolt a medrek, hullámterek, a töltések és a mentett oldali védősávok további természetvédelmi területté nyilvánítása, mert ez az árvízvédelmi tevékenység akadályává válhat. Ilyen területen az árvízvédelmi fenntartási és védelmi beavatkozásoknak elsőbbséget kell adni.
- j) Nyílt ártéri területen bármely létesítmény elhelyezéséhez az illetékes vízügyi hatóság engedélye szükséges.

26. SZÉLERÓZIÓNAK KITETT TERÜLET ÖVEZETE

- a) Az övezetbe tartozó területek fásítása erdő, erdősávok, fasorok és facsoportok formájában valósítandó meg. Minden esetben elegyes erdők létrehozása javasolt, az elegyítés módját a termőhelyi viszonyok határozzák meg.
- b) A mezővédő erdősávok telepítését általában az uralkodó szélirányra merőlegesen, a táblák kialakításával összehangoltan javasolt végezni. A fafajok megválasztásánál ügyelni kell a talajadottságokra és a már meglévő, illetve tájba illő fajták viszonyára.
- c) Ha a védőerdősávok kialakításának szükségessége természetvédelmi célokkal is találkozik, ott az erdők és nagyobb facsoportok a védett területek átmeneti zónájaként telepítendőek (ökológiai hálózat).
- d) A szántóföldi művelést homokterületen korlátozottan, a kedvező terményfajták kiválasztásával és a táblák helyes méretezésével javasolt kialakítani. Az őszi vetésű növények kerüljenek előnybe a tavasziakkal szemben.
- e) A homokterületeken felhagyott szőlő- és gyümölcsültetvények felújítása és újratelepítése kívánatos, melyekhez a különböző támogatási formák összehangolt elosztása lenne célszerű.
- f) A szántóföldi művelésből kivont területek megkötése az erdősítés mellett gyeppesítéssel végezhető el, de ehhez nélkülözhetetlen az öntözés feltételeinek biztosítása. Mindenképpen törekedni kell zárt gyepterület létrehozására.
- g) Az ültetett növények védő szerepe meghosszabbítandó a betakarítás után meghagyott magas tarlóval, szalmafedéssel, illetve betárcsázásával és tarlólánhát utáni gyomavarral.
- h) A talajfedés speciális esetként alkalmazható a fóliázás, mely tökéletes árnyékoló és nedvességtartó.

27. HONVÉDELMI ÉS KATASZTRÓFAVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

- a) Honvédelmi létesítmények elhelyezésére, működtetésére, védelmére vonatkozó szabályokat a Honvédelmi Minisztérium állapítja meg. Ezeket az OTÉK előírásainak figyelembevételével a településrendezési tervekben kell érvényesíteni.
- b) Felhagyott katonai objektumok környezetkímélő rehabilitációját ajánlott minél előbb elvégezni.
- c) Katasztrófavédelmi területek megyei övezetében a vonatkozó ágazati jogszabályok előírásait kell alkalmazni.

**Alátámasztó szakági munkarészek
Csongrád megye területrendezési tervéhez**

I.

A MEGYE SZERKEZETI TERVE

A megye *szerkezeti terve* meghatározza a megyei területfelhasználás rendszerét, a településrendszer térbeli rendjét, a műszaki infrastrukturális hálózatok és építmények helyét, valamint ezek összefüggéseit.

A)

A SZERKEZET ALAKÍTÁSÁNAK FŐ CÉLKITŰZÉSEI

A megyei szerkezeti terv kidolgozásának fő célja a megye sajátos természeti és társadalmi-gazdasági adottságaira alapozva olyan, területileg kiegyenlített fejlődés feltételeinek biztosítása, amely elősegíti a különleges természeti értékek megőrzését, a megye környezeti állapotának javulását és a megyén belüli kistérségek társadalmi-gazdasági különbségeinek mérséklődését.

Csongrád megye szerkezeti terve – a vonatkozó területfejlesztési koncepciókban, az Országos Területrendezési Tervben és megyei területrendezési programban meghatározottak alapján – a következő főbb szempontok és célkitűzések szerint javasolja alakítani a megye térségi szerkezetét:

- Csongrád megye alapvetően mezőgazdasági hagyományokkal és adottságokkal rendelkező térség, ahol a megváltozott gazdasági és társadalmi viszonyok ellenére távlatilag is az agrárágazat és az arra alapozódó feldolgozóipar marad az egyik meghatározó megélhetési forrás, illetve domináns területhasználó.
A térségi területfelhasználás rendjében számos anomália tapasztalható, ami azt jelenti, hogy a kialakult szerkezet többféle elvárásnak nem felel meg. Ezek megszüntetése jelenti a fejlődés egyik fő feltételét. Fentiek érdekében ki kell alakítani a megye legfontosabb természeti potenciáljának, a termőföldnek az adottságokhoz legjobban igazodó használatát. Ezt úgy kell elérni, hogy mezőgazdasági művelést csak arra alkalmas területeken kell folytatni, a gyengébb minőségű vagy érzékeny természeti területeken a mezőgazdálkodás visszavonulását kell szorgalmazni. Ezeken a területeken nem a belterjes termelést, hanem a termelés külterjes módozatait kell előtérbe helyezni (a tevékenység célja a természeti értékek és a hagyományos gazdálkodási formák fenntartása, arra alkalmas területeken pedig erdősítés, gyepesítés vagy vizes-fás területként való hasznosítás). A védett természeti területeken értékmegőrző, a természeti értékek és a biológiai sokféleség megőrzését célzó fenntartható mező- és erdőgazdálkodást kell előtérbe helyezni.
- El kell érni a beépített ill. a beépítésre szánt területek növekedésének mérséklődését, a kiürült funkciójú urbanizált területek újrahasznosítását, az értékes beépített területek mobilizációját, az épített környezeti értékek tájspecifikus elemeinek fokozottabb védelmét.
- A közlekedési hálózatok és építmények olyan rendszerét kell kiépíteni, melyek Csongrád megye településeinek elérhetőségét biztosítják ill. javítják nemzetközi, országos és térségi relációkban egyaránt. A fejlesztés érinti mind a négy közlekedési ágat, de megkülönböztetett beruházási vonzata a közúti közlekedésnek lesz. Ezen belül is alapvetően fontos, hogy tervtávlaton belül megépüljenek Csongrád megyét az európai szintű hálózatba bekapcsoló közúti tranzit folyosók és a hozzájuk kapcsolódó nagy műtárgyak.
- Meg kell valósítani a megye vízgazdálkodásának olyan területi szerkezetét, ahol az ár- és belvízvédelmi rendszerek kiépítettsége minimálisra szorítják vissza a kockázati valószínűséget, megfelelő védelmet kapnak a terület felszín alatti vízbázisai és a lehető legnagyobb mértékben záródik a vezetékes vízellátás és szennyvíztisztítás közötti nagynyílású közműolló.

- Az egyéb közműrendszereket – elektromos energia, gázenergia –, valamint távközlési rendszereket úgy kell kiépíteni, hogy azok a megye területén bárhol élő lakosság számára a gazdaságosság ésszerű határain belül elérhetőek legyenek.
- A megye településhálózatának alakulását, differenciálódását a gazdaság szerkezeti és szervezeti átalakulása mellett egyre inkább az infrastrukturális térszerkezet fejlődése határozza meg.
- A területrendezési tervnek biztosítani kell a megye közigazgatási- és országhatárán átnyúló területrendezési feladatok kiterjesztéséhez és koordinációjához szükséges információkat is. Ezt elsősorban a szomszédos megyék, Románia, valamint Szerbia és Montenegró határos területei felé kell érvényesíteni.

B)

A SZERKEZET ALAKÍTÁSÁNAK JAVASLATA

A megye térségi szerkezeti tervében ábrázolt térségi területfelhasználási elemeket az **Országos Területrendezési Tervről** szóló 2003. évi XXVI. törvényben meghatározott területfelhasználási kategóriák alkotják.

Ezek a következő, legalább 50 ha területű térségek:

- a) erdőgazdálkodási térség,
- b) belterjes mezőgazdasági térség,
- c) külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség,
- d) vízgazdálkodási térség,
- e) városias települési térség,
- f) hagyományosan vidéki települési térség,
- g) építmények által igénybe vett térség.

1. ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG

Az erdőgazdálkodási térség olyan területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban erdőterületek és az erdőfejlesztési tervben erdőtelepítésre szánt területek tartoznak.

Az erdőgazdálkodási térség, mint területfelhasználási kategória a megyei területrendezési tervben tehát a meglévő és az erdőtelepítésre javasolt területeket egyaránt tartalmazza.

Csongrád megye erdősültsége a 2003. évi állapot szerint 7,6 %-os (mintegy 32.500 ha). Az erdőterületek általában tömbszerűen helyezkednek el, a 30 ha-nál kisebb erdőfoltok az összes erdőnek csak 22 %-át teszik ki.

Erdősültség szempontjából a megye területe a következőképpen jellemezhető:

- *A Csongrádi sík* területéről szinte teljesen hiányzanak az erdők, erdősültsége csupán 2,6 %, összefüggő erdőterületek alig vannak. A nagytáblás művelési szerkezet kialakítása és a légi vegyszerezés miatt megszüntették az erdősávokat és a fasorokat, emiatt megnőtt a deflációs veszély és tájképileg is nagyon sivárrá vált a terület.
- *A Tisza és a Maros* mentén, a folyókkal közvetlenül határos településsávban az erdők aránya 5,8 %. Az erdők 47 %-a a hullámtéren helyezkedik el, a folyók hullámterei az Alföld legerdősültebb területei közé tartoznak.
- *A Homokhátság területén* az utóbbi évtizedekben nagyobb, összefüggő erdőket telepítettek, így a tájegység jelenlegi erdősültsége 12,9 %, és itt található a megye erdőinek 70 %-a. Egybefüggő erdőterületek a délnyugati részen Ásotthalom–Öttömös–Ruzsa térségében, valamint Sándorfalva–Dóc–Ópusztaszer területén vannak. A mai mesterséges erdők 70–80 %-a a valamikori füves puszták helyén áll, a természetes erdők helyén pedig az intenzív mezőgazdasági kultúrák helyezkednek el.

A közelmúltban az országra ill. az egyes régiókra kidolgozott „Hosszú távú erdőtelepítési programjavaslat” (FVM, 2000) tárgyú dokumentum meghatározta az erdőtelepítések országos és regionális irányelveit és programjavaslatát hosszú távra.

Az erdőtelepítési programjavaslatához kapcsolódva, illetve azt felváltva 2001-től indult a Nemzeti Erdőprogram kidolgozása. Több szakértői és egyeztető fázis és az egy évig tartó társadalmi vita után 2003. őszen elkészült a végső szakmai javaslat – országgyűlési határozat tervezetként. A Kormány 2004. október 20-ai ülésén megtárgyalta a Nemzeti Erdőprogramot és határozatot hozott 2006-ban történő érvénybelépéséről. A Nemzeti Erdőprogram tiszteletben tartja az EU és a tagállamok által elfogadott egyezményeket, melyeket Magyarország maga is aláírt (Riói Nyilatkozat, Helsinki – páneurópai – folyamat egyezményei), ugyanakkor illeszkedik a magyar sajátosságokhoz is. Az eddigiekhez képest szigorúbb előírásokat is tartalmaz, fokozott figyelmet szentel a természetvédelem alá tartozó területek művelésére, és a fenntartható erdőgazdálkodás gyakorlatára. A programjavaslat különböző számításainak korrekciójával ill. területalkalmassági vizsgálatokkal alátámasztva Csongrád megyében jelenleg mintegy 30.000 ha potenciális erdőterület helyét lehet kijelölni.

Jellemző erdőtérsegenként a javaslat a következő:

- A *Homokhátságon* a szántóterületek minősége alapján javasolható az újonnan telepítendő erdőterületek nagyobb hányada, figyelembe véve a vízháztartási szempontokat, miszerint a telepítések nem ronthatják a felszín alatti vizek utánpótlódási viszonyait.

Az erdőtelepítésnél figyelemmel kell lenni arra is, hogy ezen a vidéken megmaradt a tanyás települési rendszer, melynek keretén belül a rosszabb minőségű földeken gyümölcs- és zöldségtermesztéssel nagyobb jövedelmekhez lehet jutni, mint a sokkal jobb búza- és kukoricaföldeken. Ugyancsak a településrendszer sajátosságai miatt teret kell kapni a támogatott, ún. szociális típusú mezőgazdaságnak is, így valamennyi kedvezőtlen adottságú szántót nem lehet beerdősíteni.

Természetvédelmi szempontból a semlyékek értékes növény és állattársulásainak védelme érdekében a pufferzóna és az ökológiai folyosó szerepét itt jobbra csak gyep töltheti be megfelelően, tehát nem kívánatos a gyepfoltok körbe-erdősítése, különösen nem tájidegen fajokkal.

A fajok közül e térségben leginkább javasolt a hazai nyárok telepítése, de egyes kedvezőbb termőhelyeken ajánlott kocsányos tölgygel is próbálkozni. Védett természeti területen kívül nem zárható ki teljesen a nem őshonos fajok (fenyő, akác, nemes nyár) telepítése sem, de a telepítés helyének meghatározásánál a természetvédelmi előírásokat figyelembe kell venni.

A Homokhátság két részre tagolódik. Az Ásotthalomnál húzott észak–déli vonaltól nyugatra jellemző fokozottan a laza, kedvezőtlen homoktalaj, a deflációveszély, magasabb az erdősültség jelenleg is, és sokfelé vannak felhagyott földek. Míg ettől a vonaltól keletre jobbak a talajadottságok (humuszos homok), több az élő tanya, és a művelt gyümölcsös, fóliaház.

- A *folyók mentén* indokolt a hullámtéri szántók beerdősítése, esetenként gyepesítése, hiszen az áradások nem teszik lehetővé a biztonságos mezőgazdasági termelést és a vegyszerhasználatnak itt különösképpen nagy a környezetvédelmi kockázata. Nem szabad azonban beerdősíteni a még meglévő hullámtéri réteket egyrészt azért, mert magas természetvédelmi értéket képviselnek, és hozzátartoznak a Tisza menti tájhoz, másrészt a nedvesebb rétek területe egyáltalán nem is alkalmas erdőtelepítésre.

A mentett ártéren a gátak mentén létesülő sávszerű erdők jól kiegészítenék a folyómente ökológiai folyosó funkcióját és a hullámtér állatainak refúgiumként is szolgálhatnának áradások idején. Indokoltnak látszik e térségben néhány erdő kiegészítése a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet Tisza menti területén, de nagyon alkalmas erdőtelepítésre a Tisza-Maros szöge is, valamint a Maros mentén több terület.

A fajválasztásnál ezen a tájon különös jelentősége van az őshonos fajoknak és a természetes, nem klónozott fajtáknak. A hullámtéren a területhasználat elsődlegesen védelmi rendeltetésű, ezért itt hazai nyárok (fehér, fekete és szürke), fehér fűz telepítése indokolt, valamint a

magasabb térszíneken, a mentett ártéren magyar kőris és kocsányos tölgy elegy. Védett részeken törekedni kell a hullámtéri nemes nyárasok őshonos fajokra történő lecserélésére. Védett természeti területen kívül eső részeken gazdaságosan nem művelhető szántók helyén az árvízelvezetés szempontjainak jobban megfelelő nemes nyárasok telepítése is elfogadható lehet.

- *A Csongrádi síkon* a szántók minőségi osztályai jobbak és a nagyüzemek által művelt terület aránya eléri a 75 %-ot, ezért az erdőtelepítés lehetősége itt korlátozott.

A nagyüzemi parcellák kialakítása során a védelmi célú erdősávok nagy részét korábban megszüntették, ennek következtében hatalmas, összefüggő területeken lépett fel a defláció, de a fátlanság kedvezőtlen hatást gyakorolt a klimatikus viszonyokra is (páratartalom csökkenése, aszályosság). A környezeti állapot ily módon fokozódó romlása megköveteli az erdősávrendszerek újbóli létrehozását. A mezőgazdasági területeket tagoló tervezett védő erdősávok fafajösszetételének fontos követelménye az elegyesség, a sávok szegélyén cserjék alkalmazása, továbbá lényeges a jó szélvédő hatást kifejtő állományszerkezet. A telepítésre javasolt fafajok a termőhely függvényében: kocsányos tölgy, magyar kőris, pusztaszil, nemes nyárasok, akác és változatos elegyfajfajok. Az erdősávok minimális szélessége 12 m, de ha lehetőség van szélesebb sávokat telepíteni, azok területileg is jelentősebb mértékben járulhatnak hozzá a megye erdősültségének növeléséhez.

A Csongrádi sík területén – természeti területen, védett természeti területen, Natura 2000 hálózat vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá eső területeken kívül – gazdasági megfontolásból létesíthetők intenzíven művelt, rövid vágásfordulójú, nemes nyár (ipari fa), vagy energiaerdőként akác (gyorsan növekvő, kiemelkedő hőegyenértékű) ültetvények.

A szikesek fásítása sem gazdasági, sem természetvédelmi szempontból nem indokolt. Nem kívánatos továbbá a Körös-Maros Nemzeti Park nagy kiterjedésű gyeperősségeit körülvevő puffertülszántók fásítása sem, mivel az itt élő élővilág a nyílt, füves térségekhez alkalmazkodott.

Indokoltnak látszik azonban a Csongrádi sík meglévő erdeinek kiegészítése, pl. a Derekegyháza, Nagymágocs térségében lévő idős tölgyesek mellé hasonló összetételű erdők telepítése, amelyekbe az idős erdőkből idővel áttelepülhetnek az élőlények, így fennmaradásuk hosszú távon is biztosított lenne. Ezeknek az erdőknek idegenforgalmi szerepe is erősödhet.

2. MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG

A mezőgazdasági térség mint területfelhasználási kategória elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló területeket tartalmaz.

2.1 Belterjes mezőgazdasági térség

Belterjes mezőgazdasági térségben elsősorban mezőgazdasági termelést folytatnak, ezen belül meghatározó a szántó, szőlő, illetve gyümölcsös művelési ágban nyilvántartott terület.

A belterjes (intenzív) termelési célú mezőgazdasági térség kedvező agroökológiai potenciállal rendelkező, környezeti szempontból kevésbé érzékeny agrárzóna, mely a versenyképes mezőgazdasági árutermelés elsődleges területe. Ezek az ország stratégiai mezőgazdasági termelésre legalkalmasabb területei, ahol elsődleges a koncentrált mezőgazdasági termelési funkció, integrált, iparszerű gazdálkodás megvalósításával. Csongrád megyében ilyen területek az északi és a keleti területrészen találhatók elsősorban.

A legjobb minőségű szántóterületeken a mezőgazdasági termeléshez szorosan kapcsolódó tevékenységeken kívül lehetőség szerint kerülni kell az eltérő célú területhasználatokat. Termőföldön megvalósuló ipari és egyéb beruházások tervezésénél – a helyhez kötöttek kivételével – több változat kidolgozását kell szorgalmazni, annak érdekében, hogy a más célú hasznosítás az indokolt szükségleteknek megfelelő legkisebb terület igénybevételével járjon és a gyengébb minőségű termőföldekre korlátozódjon.

Legnagyobb kiterjedésű belterjes mezőgazdasági térségek Csongrád megye tiszántúli részén, a *Csongrádi síkon* és a *Békési háton* találhatóak, ahol a megye legjobb minőségű talajai találhatóak. A területen Makó és környéke a fokhagyma és vöröshagyma-termesztés, Szentes és környéke pedig a hajtatás (korai szabadföldi és üvegházi) területi központja. Mindkét területen szorgalmazandó a piaci igényeknek megfelelő mértékű területfejlesztés ezen növények javára, a zöldségfélék közül a hagyma, fokhagyma és hajtatott zöldségek mellett ösztönözni kell az öntözött szántóföldi zöldség-növények termesztését (zöldpaprika, zöldbab, sárgarépa, petrezselyem), valamint a dísnövény- és kertimág-termesztést.

Itt maradhatnak meg távlatilag is legnagyobb kiterjedésben a gabona, kukorica és napraforgótablák. A környezeti károk elhárítása érdekében azonban erdősávokat, gyepsávokat javasolt telepíteni és az integrált gazdálkodás elveit alkalmazni.

A *Homokhátságon* a jó minőségű, intenzív mezőgazdasági termelésre alkalmas területek aránya kicsi, de itt is találhatóak jobb minőségű humuszos homoktalajok intenzív zöldség- és gyümölcsstermesztéssel. A környezeti adottságok és termelési hagyományok kihasználása érdekében célszerű a tájjellegű gyümölcsfajták (pl. őszibarack) termelési volumenének növelése. A térségre jellemző a kedvező klimatikus viszonyokat kihasználó üveg- és fóliaházazas hajtatásos termesztés (Balástya, Kistelek, Ópusztaszer, Csengele, Forráskút, Zsombó, Röske, Domaszék, Mórahalom térségében). A gazdálkodás hagyományos szerkezete (tanyák, kisparcellák, kedvező emberi adottságok) lehetővé teszi a mozaikos tájhasználatot, amelynek egy kisebb részét képezhetik az intenzíven művelt parcellák. A meglévő szőlő, erdő- és gyepterületek megóvása ill. felújítása fontos feladat. A zöldség-növények közül elsősorban a dinnye, az öntözhető területeken a káposztafélék, a zöldborsó, a fűszerpaprika és a paradicsom termelése lehet eredményes.

A *folyók mentén* a nagyfokú környezeti érzékenység és a viszonylag kedvezőtlen adottságok miatt csak kisebb területen lehet belterjes gazdálkodást folytatni. A Maros-szög jobb talajain, a folyótól távolabb elsősorban a szántóföldi zöldségtermelés adottságai jók, de a vetőmagtermesztés és a gyümölcsstermesztés feltételei is kedvezőek.

2.2 Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség

Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térségbe tartoznak mindazon mezőgazdasági területek, amelyek nem sorolhatók a belterjes mezőgazdasági térségbe. Ezek általában olyan gyenge termőhelyi adottságú, illetve környezeti szempontból érzékeny, művelés alatt álló területek, amelyek a természet- és környezetkímélő, illetve hagyományos gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a környezeti egyensúly fenntartását és a tájképi értékek megóvását szolgálják.

Az extenzív művelés lényege, hogy az adott térség ökológiai adottságaira épülő, kismértékű anyagbevitellel, vagy anélkül történik a gazdálkodás, a termelés elsősorban a természeti erőforrások fenntartható módon történő használatára épül. A gazdálkodókat az állam célirányos, jövedelempótló támogatással teheti érdekeltté a külterjes gazdálkodási mód folytatásában. Nagyon lényeges, hogy ezeken a területeken lehetségesek közvetett hasznosítási módok is (pl. horgász-, vadász- és természetjáró turizmus, falusi vendéglátás, stb.), ami a lakosság számára kereset-kiegészítést jelenthet, mellyel az állam is jelentős támogatási összegeket takaríthat meg. Ezáltal nagyobb léptékben ez a hasznosítási forma sokkal gazdaságosabb, mintha a kedvezőtlen termőhelyi adottságú területeken meliorálással, talajjavítással, vegyszerezéssel, öntözőrendszerek kiépítésével próbálnák az iparszerű mezőgazdálkodást erőltetni.

A külterjes agrárterületek természetvédelmi értéke egyrészt a mezőgazdasági területekre jellemző vadon élő élővilág, másrészt a hagyományos gazdálkodási formák, ősi háziállat-, és termesztett növényfajták, valamint az ezekhez kötődő kulturális értékek megőrzésében van. Környezetvédelmi

szempontból a kisebb vegyszer- és energiafogyasztást, valamint a talajkihasználás enyhébb mértékét kell kiemelni. Ezek az előnyök közgazdasági szempontból közvetlen anyagi hasznot nem jelentenek, de jelentőségük mégis óriási.

A külterjes mezőgazdasági módszerek fontos eszközei a természetvédelemnek is, mivel a természeti értékek jelentős része ilyen műveléssel tartható fenn. Elsősorban a gyepek természetvédelmi kezelésében fontos a külterjes legeltetés és kaszálás, de a nád-, hal-, vad- és erdőgazdálkodásnak is lehetnek ilyen funkciói. Területhasználati szempontból azonban el kell választani a védelmi funkciójú és a gazdasági szempontból extenzíven művelt területeket. Ugyanis a védelmi célú, magas természeti értékű területek sokkal nagyobb odafigyelést, és szakszerű kezelést igényelnek.

Csongrád megyében a *Dorozsma–Majsai* és a *Pilis–Alpári homokhát* egész területe ebbe a zónába sorolandó. Fontos azonban, hogy az erre a tájra nagyon jellemző mozaikosság a tanyasi életforma sajátosságaival párhuzamosan fennmaradjon. A területen nagy hagyományai vannak a gyümölcs- és zöldségtermesztésnek, valamint a szőlőkultúráknak, tehát számolni kell azzal, hogy kisebb, intenzív művelésű területek is beékelődnek a területhasználatba (fóliás kertészetek, almások, őszibarackosok).

A térségben meghatározó szerepe van a gyepeknek és további gyeptelepítés is javasolható. A gyeptelepítés és külterjes területhasználat az erdőtelepítés alternatívájaként is tekinthető.

Ebben a térségben megfelelő támogatási rendszerrel komoly realitása van egy európai színvonalú, magas táji és természeti értékekkel rendelkező rurális terület kialakításának.

A *folyók hullámterét* célszerűbb mind környezet- mind természetvédelmi szempontból a védelmi zónába sorolni. A mentett ártéren azonban vannak bel- és árvízveszélyes, kedvezőtlenebb adottságú részek, itt a külterjes gazdálkodás a megfelelő, elsősorban erdők és gyepek létesítése célszerű. Ezek a területek pufferzóna szerepet is betöltenek a hullámterek által alkotott fontos ökológiai folyosók mentén.

A *Csongrádi síkon* lévő külterjes hasznosítású területek jelentősége elhanyagolható, mivel ez a táj kiemelkedő talajadottsággal rendelkezik és az ilyen területeket a mezőgazdasági termelés céljára kell fenntartani. Külterjes művelési formák csak a beékelődő, kisebb kiterjedésű szikes és belvizes területeken lehetnek. A szikes területek legnagyobb része azonban védett gyepek (puszta), ezek pufferzónájában extenzív gyepek (nem erdők!) létesítése javasolt. A nagy kiterjedésű szántóterületek kedvezőtlen környezeti hatásainak mérséklésére szükség van kevésbé intenzíven művelt részek kijelölésére.

3. VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG

Vízgazdálkodási térség a megyei területrendezési tervben olyan területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban a vízgazdálkodási területek tartoznak. Csongrád megyében a Tisza, a Körösök, a Maros, azok holtágai, a halastavak és a belvíztározók alkotják a vízfelületeket.

A folyóvizek és a part menti területek használatánál elsődleges szempont az árvizek akadálymentes levezetése, a vizek minőségének védelme, az ökológiai stabilitás, a természetes környezet megőrzése, helyreállítása. A területhasználat alakításával fenti szempontok összhangjának megteremtésére kell törekedni.

A megyében mintegy 3300 ha összterületű halastó van, melyek vízellátása a folyók vízkészletére alapozódó öntözőrendszereken keresztül történik. Fontos vízfelületek a jelentősebb holtágak is (Tisza mentén 12, Maros mentén 2, a Hármas-Körös mentén 5), melyek általában többcélú hasznosításúak (belvíztározás, öntözővíz-szállítás, jóléti hasznosítás).

A megye időszakosan vízzel borított területei a belvíztározók, melyek a 17 belvízrendszer szerves részei. Ezek területhasználatát a vízgazdálkodásnak alárendelten történik.

Árvízi szükségtározó a megye területén nincs. A „Vásárhelyi terv továbbfejlesztése” tárgyú koncepció (VITUKI Rt., 2002) szerint a megye területén Dóc térségében és a Körös-völgyben létesülhet árapasztó tározó (az árapasztó tározók létesítésével kapcsolatos jelenlegi tervezési munkák a Tisza alsó szakaszát még nem érintik!).

Magyarországra – 2004. május 1-től – az EU Vízközelítési Keretirányelvének előírásai érvényesek. A Vízközelítési Keretirányelv – az egyre növekvő Közösségen belül – hozzájárul a vízvédelem harmonizálásához és a vizek terhelésének csökkentéséhez. A jogharmonizáció után a magyar vízi, környezetvédelmi és természetvédelmi jogszabályokban már meglévő vízgazdálkodási és vízvédelmi eszközök tovább erősödése várható. A Vízközelítési Keretirányelv előírásai, különösen a vízgyűjtőkön való integrált gazdálkodás követelménye, jelentősen emelheti a vízvédelem szintjét.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervet az ország egész területére, ezen belül tizenhét vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési részegységre egységes tartalommal 2009-ig kell elkészíteni a Kormány 221/2004. (VII. 21.) rendeletének megfelelően. A megye területét a Tisza részvízgyűjtőjéhez tartozó következő tervezési részegység érinti:

- Tisza jobb part a Zagyva torkolata és a déli országhatár között,
- Tisza bal part a Hármas-Körös torkolata és az országhatár között.

4. TELEPÜLÉSI TÉRSÉG

A települési térség, mint területfelhasználási kategória elsősorban települési területeket tartalmaz. A települési terület a beépítésre szánt területek közül a település belterületét és a belterülethez közvetlenül csatlakozó külterületi beépítésre szánt területek együttesét foglalja magában.

4.1 Városias települési térség

Városias települési térségbe elsősorban a városok települési területe, továbbá azok a települési területek tartoznak, ahol a belterületi laksűrűség jellemzően 15 fő/ha fölötti.

Ebbe a területfelhasználási kategóriába tartoznak elsősorban a városi rangú települések, melyek Szeged, Hódmezővásárhely, Csongrád Kistelek, Makó, Mindszent, Mórahalom, Sándorfalva és Szentes.

A nem városi rangú települések közül a 15 fő/ha belterületi laksűrűséget a megyében csak Algyő éri el, ill. haladja meg. A település része a KSH 2003-ban lehatárolt Szeged központú településeggyüttesnek. Szeged pozícióerősödését mutatja, hogy a megadott kritériumok alapján 1996 és 2003 között településeggyüttesének kiterjedése nőtt, új településként sorolódott be Szatymaz és Klárafalva. A városias települési térségek kritériumát távlatilag is elsősorban a Szeged vonzásába tartozó egyes falvak érhetik el.

A városias települési térségbe tartozó települések közül a leginkább urbanizált területhasználat a nagyobb városok intenzív beépítettségű lakó- és intézményterületeihez, továbbá az ipari és rekreációs területekhez, valamint az infrastrukturális létesítményekhez kötődik. Az utóbbi évtizedben a lakásépítés üteme lelassult, a legjelentősebb növekedés centrális jelleget ölt: minimális kivételtől eltekintve a nagyobb városokhoz, illetve közvetlen környezetükhöz kapcsolódik.

A privatizáció nyomán a valós telekpiac kialakulásával a nagyobb városokban a kiépülő gyorsforgalmi utak és egyéb kivezető utak mentén gyors igény jelentkezik a terciér szektor szuburbanizációjára és helyet követelnek a nagy helyigényű, illetve az autós fogyasztókra számító kereskedelmi, szolgáltatási, részben ipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozások telephelyei. E folyamat révén nő az urbanizált terek kiterjedése, összenövése; szaporodnak az intenzívebb forgalomból, a fokozódó környezetterhelésből származó problémák, továbbá az urbánus és a rurális (különösen az utakhoz közelebbi tanyákhoz kapcsolódó) területhasználat találkozásából adódó társadalmi konfliktusok.

4.2 Hagyományosan vidéki települési térség

Hagyományosan vidéki települési térségbe elsősorban a városi ranggal nem rendelkező települések, illetve a 15 fő/ha-nál kisebb belterületi laksűrűségű települések települési területei tartoznak.

A megye hagyományosan vidéki települési térségét azoknak a településeknek a beépített ill. beépítésre szánt területei alkotják, amelyeket a területrendezési terv nem sorolt a városias települési térségbe.

Ebbe a kategóriába tartozik Csongrád megye településállományának több, mint 80 %-a, szám szerint 50 település. E települések a szegedi településeggyüttessel érintkező falvak, ill. néhány további falusi jogállású település kivételével (pl. Szegvár) a megye hátrányos helyzetű, rurális térségeihez tartoznak. Ezen térségek összefüggő területeket alkotnak Csongrád és Szentes, Kistelek és Mórahalom, valamint Makó kistérségeiben.

Utóbbi falvak az elmúlt évtizedekben jelentős arányú népességvesztést és korstruktúrabeli torzulást szenvedtek el. Legrosszabb pozícióban a közlekedési árnyékhelyzetben és a megye- (ország-) határ menti perifériális kistalvak vannak. Az elmaradott térségek a hazai források mellett az EU Strukturális Alapjaiból is részesedhetnek támogatásban. E térségekben legfontosabb feladat a közlekedési kapcsolatok és a szolgáltatások elérhetőségeinek javítása, a helyi infrastruktúra fejlesztése.

A tanyákra, mint Csongrád megye speciális települési területeire vonatkozóan az prognosztizálható, hogy elsősorban a nagyobb városok és főbb útvonalak környékén ill. a Homokhátság mozaikos területhasználatú részein maradnak fenn.

5. ÉPÍTMÉNYEK ÁLTAL IGÉNYBE VETT TÉRSÉG

A megyei területrendezési tervben az építmények által igénybe vett térség területfelhasználási kategóriába tartoznak a műszaki infrastruktúra, valamint a nem települési területekhez és települési funkciókhoz kapcsolódó egyedi építmények területe a szükséges védőterületekkel együtt.

5.1 Térségi vízgazdálkodási rendszerek és építmények

5.1.1 Árvízvédelmi rendszerek és építmények

Árvízvédelmi rendszerek és építmények a megyei területrendezési tervben az első és másodrendű árvízvédelmi védvonalak, az árvízi szükségtározók, az árapasztó tározók és a folyami nagyműtárgyak.

Csongrád megye területének árvízi veszélyeztetettsége rendkívül nagy, lévén, hogy annak mintegy 50,0 %-a (2020 km²) mélyártéri terület.

A megye mélyártéri területein nyolc fővédvonal és egy nyílt ártéri öblözet van, az *elsőrendű árvízvédelmi fővonalak* hossza összesen 298 km. A töltések védképessége általában megfelelő, a korábban leginkább kritikus Szeged alatti jobb parti töltések magasítása és erősítése nemrégiben fejeződött be, a bal parton a fejlesztés folyamatban van. További biztonsági tennivalók elsősorban a Szeged alatti töltés fejlesztési munkálatok folytatása és befejezése, valamint a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatósághoz tartozó Tisza bal parti és a Körös jobb parti töltésénél jelentkeznek. Általános és folyamatos fejlesztési feladat a földművek, a gyeptakaró, a műtárgyak állapotának fenntartása és felújítása.

A megyében *nyílt ártér* az Alpári-öblözet, melynek sorsa összekapcsolódik a „Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése” tárgyú kormányprogram e térségre is vonatkozó, a későbbi, II. ütemben (2005-ben) kidolgozandó javaslataival.

Az egyes települések és egyéb területek fokozott biztonságát szolgáló *másodrendű védvonalak* (lokalizációs- és körtöltések) összes hossza 127 km. Ezek vegyes tulajdonúak, állapotuk általában javításra szorulna.

Folyami nagyműtárgy a Hármaskörös 5,6 fkm-ében lévő Bökényi duzzasztó, amely 1987 óta üzemben kívül van, rekonstrukciója a későbbi években várható (tömlős gát és hajózsilip felújítása).

Árvízi szükségtározó Csongrád megyében jelenleg nincs kijelölve. Az utóbbi években megnövekedett árvízveszély azonban szükségessé teszi a védelmi rendszerek felülvizsgálatát és megerősítését, a hullámterek rendezését az árvíz levonulási idejének csökkentése érdekében. A gátak megerősítése nem az egyedüli megoldás, erre alapozva került kidolgozásra a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése, mely *árapasztó tározók* kialakítását szorgalmazza. A terv I. ütemét a Kormány jóváhagyta, így 2007-ig hat árapasztó tározó épül a Tiszán Nagykörűig. A középső és alsó szakaszokon – beleértve Csongrád megyét is – a II. ütemben létesülnek majd várhatóan ilyen célú tározók. A II. ütem előkészítését a kormányhatározat 2005. közepéig irányozta elő. Csongrád megyében a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet területének egy része (Dóc térsége) alkalmas ilyen elárasztásra, ahol a szántók helyének visszagyepesítése, esetleg visszamocsarasítása, valamennyi erdő telepítése hosszú távon az ősi Tisza-táj egy kis darabjának visszaállítását eredményezné. Hasonló beavatkozás képzelhető el a Körös-zugban is, ahol az árvízveszély szintén jelentős. Az árapasztó tározókat a megyei területrendezési tervben csak azok kijelölését követően lehet majd szerepeltetni.

5.1.2 Belvízvédelmi rendszerek és építmények

Belvízvédelmi rendszerek a megyei területrendezési tervben a belvízfőcsatornák, belvíztározók és az ezekhez kapcsolódó építmények.

Csongrád megye területének mintegy 8%-át veszélyeztetik rendszeresen belvizek. Előfordulásuk rendszertelen, a belvizes időszakot száraz periódusok követhetik. A legutóbbi, jelentős károkat okozó belvizes időszak 1999/2000 években volt.

A megye belvízi védekezését 17 belvízrendszer létesítményei hivatottak biztosítani, amelyek belvízfőcsatornákból, esetenként belvíztározókból állnak. Belvízrendszerek, melyek a megyét részben vagy egészben érintik:

- 33. sz. Dongér – Kecskeméti
- 34. sz. Dongér – Halasi
- 35. sz. Vidreéri
- 36. sz. Pecsora-Sövényházi
- 37. sz. Algyői
- 38. sz. Tápé – Vesszősi
- 39. sz. Gyálai
- 40. sz. Köröséri
- 66. sz. Hármaskörös jobb parti
- 76. sz. Hármaskörös bal parti
- 77. sz. Kurcai
- 78. sz. Mártélyi
- 79. sz. Tisza-Maroszug
- 80. sz. Sámsoni
- 81. sz. Élővízi
- 82. sz. Újszegedi
- 83. sz. Maros bal parti

A fő létesítmények kizárólagos állami tulajdonban vannak (1500-1600 km, az ATIKÖVIZIG kezelésében) névleges vízszállító képességük az átlagosan tízévente előforduló belvizek zavartalan elvezetésének felel meg, de ez állapotuk miatt sok esetben nem biztosított.

A fő létesítményekhez kapcsolódó mellékcsatornák rendszerének egy része szintén állami tulajdon, mely részint az FVM Csongrád Megyei FM Hivatal kezelésében van (260 km csatorna, 14 db szivattyútelep), másik része négy vízgazdálkodási társulat kezelésébe tartozik (1755 km). Az önkormányzati tulajdonú csatornák (3000-3500 km) és egyéb magán, ill. üzemben belüli csatornák (kb. 1000 km) mellett a társulati tulajdonú művek aránya jelenleg még elenyésző.

A csatornákhöz 900 db különféle rendeltetésű műtárgy és mintegy 28 millió m³ tározótérfogat tartozik (állandó és ideiglenes tavak, holtágak, volt folyómedrek, szikes tavak).

Csongrád megye belvízelvezető rendszereinek állapota – a fenntartásukra rendelkezésre álló szűkös költségvetési keretek miatt – általában nem kielégítő (a hiányosságok különösen a már említett 1999/2000. évi belvíznél mutatkoztak meg). A belterületi vízrendezésnél az utóbbi 1-2 évben javult ugyan valamelyest a helyzet, de a nagyobb arányú vízrendezési munkálatok még hátra vannak.

A főcsatornáknál jelentkező fejlesztési feladatok közül sürgősségüket tekintve kiemelendő a Hódmezővásárhely területén összegyűlő csapadékvizek továbbvezetését biztosító Hódtó–Kistiszai-főcsatorna, a Makó térségi Sámson–Apátfalvi–Száráz-éri-főcsatorna és a Kurca alsó és felső szakaszának rekonstrukciója. Szentés és Csongrád térségében a levonuló belvizek visszatartására vízkormányzó-vízvisszatartó műtárgyak megépítése szükséges.

5.1.3 Térségi jelentőségű öntözőrendszerek

Csongrád megyében *meglévő* országos jelentőségű öntözési célú csatornahálózat nincs, a 14 térségi jelentőségű öntözőrendszer és a közel 3300 ha összfelületű halastó a Tiszából, a Marosból és a Hármaskörösből nyeri a vizet.

A térségi jelentőségű öntözőcsatorna hálózat hossza mintegy 320 km, melynek jelentős része a korábban kiépült belvízelvezető csatornahálózatra épült. A berendezett halastavak a Tisza és a Hármaskörös 10-20 km-es sávjában találhatóak. A Duna-Tisza közén lévő tavak, homoki tározók vízpótlása bizonytalan. A tavakból, tározókból történő öntözés nem számottevő.

Az utóbbi években az öntözésre berendezett terület 25 ezer hektárról 21 ezerre, az öntözött területek tényleges nagysága az utóbbi évek átlagában 18 ezerről 14 ezerre esett vissza. Az öntözött területek szerkezetében 93,0 % körüli a szántó aránya, ezen belül 8 %-kal részesednek a zöldségfélék, valamint további 6% körüli az öntözött gyepek aránya. A mezőgazdaságilag művelt területből az utóbbi években jellemzően 5–6 % volt az öntözött terület részesedése, az öntözött szántó aránya 6-7% közötti, ezen belül legnagyobb részarányt (8,0 % körül) a zöldségterületek képviselik, míg az öntözött gyepterület részesedése általában 2,0 % alatti volt.

Az öntözés fejlesztése a megyében az intenzív típusú mezőgazdasági termelés fejlesztésének egyik jelentős faktora. Az öntözött felületek növelésének kapacitásfejlesztési, közgazdasági és birtokkoncentrációs feltételei egyaránt vannak.

Tervezett országos szintű kapacitásfejlesztések a korábbi időszakban elsősorban a Duna–Tisza közén voltak előirányozva (a Homokhátság vízutánpótlása). Területileg a fejlesztés Csongrád megyében a Mórahalom–Zákányszék–Bordány vonaltól Ny-ra eső területeket érintené, melyek a jelenlegi öntözőrendszereken keresztül már nem elérhetők.

Másik fejlesztési elképzelés a Kurca vízrendszer vízellátásának javítása, melynek kiépítése (a Hármaskörös bökényi bögéjének a Kurca vízrendszer öntözővizet szállító csatornájával való összekötése) regionális, megyén túli jelentőségű lenne.

Térségi jelentőségű öntözőrendszereknél is több helyen lehetne kapacitásfejlesztő beruházásokat végrehajtani, melyek összesen mintegy 10 000 ha új terület öntözővízzel való ellátását jelentenék. (Ilyenek a Csongrád környéki öntözőrendszer, a Mindszent–székkutasi öntözőrendszer és a Marosi vízkivételek. Ez utóbbi fejlesztése a Maros-hordalékkúp Békés megyei, öntözővízzel eddig ellátatlan területeit is érinthetnék.)

5.1.4 Térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszerek

Csongrád megye vezetékes ivóvízzel való ellátottsága minden településre kiterjed. Ezen belül jól ellátottak a belterületek, a tanyás térségekben a mutatók rosszabbak. Települési szinten a megye lakásállományának mintegy 90%-a van bekapcsolva a közüzemi vízhálózatba (2003). Ezen belül a városok ellátottsági mutatója 95%, a falvaké 75%.

A megye közüzemi vízellátását a rétegvizek biztosítják. A térség 80 %-án található regionális jelentőségű rétegvíz (mintegy 790.000 m³/d), de a kieső területeken is van akkora a készletek nagysága, hogy községi vízellátásra alkalmas legyen (azaz elegendő 2000 m³/d kapacitású vízmű létesítésére). Fentiek alapján a vízművek kapacitása mindenhol ki tudja elégíteni a felmerülő igényeket, mennyiségi problémák tehát a vízellátás területén nincsenek. A leírtak ill. annak függvényében, hogy a megye településszerkezete nagyhatárú, laza szövetű, a térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszerek csak kis számban épültek ki.

Meglévő térségi vízellátó rendszer a Ferencszállás–Klárafalva, Apátfalva–Magyarcsanak, Tiszasziget–Újszentiván, Csanádpalota–Kövegy és Szeged-Algyő társulás.
A szolgáltatott ivóvíz minősége megszerezte általában megfelelt a hazai előírásoknak.

A Kormány az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) rendelete – összhangban az Európai Tanács az emberi fogyasztásra szolgáló víz minőségéről szóló 98/83/EK irányelve rendelkezéseivel – szigorúbb előírásokat tartalmaz. A meghatározott vízminőségi előírások betartását a rendelet 6. számú mellékletében részletezettek alapján 2006, illetve 2009. december 25-ig kell biztosítani. A hivatkozott melléklet szerint a megye településeinek nagy részénél az ivóvízellátásra használt rétegvizek határértéket meghaladó arzén, vas, ammónium vagy bór tartalma miatt vízkezelést, mentesítést kell végezni.

A Kormányrendelet végrehajtása érdekében készül a Dél-alföldi Régió ivóvízminőség-javító programja. A program első, 2006-ig lezáruló szakaszában a megye 27 ivóvízminőség-javító beruházásra kötelezett települése érintett.

A már elkészült, illetve folyamatban lévő tervek, megvalósíthatósági tanulmányok (Aquaprofit Rt.) alapján elvi engedéllyel rendelkező, illetve tervezett új térségi rendszerek:

- makói (Makó, Földeák, Óföldeák, Maroslele, Kiszombor, Ferencszállás, Klárafalva)
- apátfalvai (Apátfalva, Magyarcsanak, Nagylak, Csanádpalota, Kövegy)
- királyhegyesi (Királyhegyes, Makó-Rákos)
- pitvarosi (Nagyér, Ambrózfalva, Pitvaros, Csanádalberti).

Az ivóvízminőség javítása érdekében tervezett még Eperjes csatlakozása Gádoroson (Békés megye) keresztül az orosházi rendszerhez.

5.1.5 Térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszerek

Csongrád megyében a szennyvízelvezetés és tisztítás a vezetékes vízellátáshoz képest jelentős elmaradásban van. A közüzemi szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya megyei szinten 46% (2003), de ez zömében csak városi lakásokat foglal magában.

Szennyvíztisztítóval, illetve közüzemi szennyvízcsatornával rendelkező település: Csongrád, Felgyő, Hódmezővásárhely, Makó, Szeged, Szentes, Kistelek, Mindszent, Mórahalom, Algyő, Ásotthalom, Balástya, Ópusztaszer, Röske, Domaszék, Ruzsa, Székkutas, Üllés, Klárafalva, Ferencszállás.

A közüzemi vízellátáshoz hasonlóan a szennyvízelvezetés- és tisztításnál sem jellemzőek a térségi rendszerek. Üzemelő mindössze a Röske-Domaszéki rendszer, s további kettő kiépítése befejezettek tekinthető (Csongrád-Felgyő, Klárafalva-Ferencszállás).

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II.27.) és az ezt módosító 163/2004. (V. 21.) Kormányrendelet alapján. 2010. december 31-ig kell megvalósítani a 15.000 lakosegyenérték feletti terhelésű agglomerációk szennyvíztisztítását és csatornázását. Ezen belül a megyében két térségi rendszer kiépítését kell megvalósítani, a makói szennyvíztisztítóhoz Kiszombor, Maroslele, Magyarcsanád, Apátfalva, Földeák és a kiépítés alatt lévő szegedi szennyvíztisztítóhoz Deszk, Újszentiván, Tizasziget, Kübekháza csatlakozásával. A 2000–15.000 lakosegyenérték közötti terhelésű településeken 2015-ig kell végrehajtani a szennyvíztisztítási programot. Ez Csongrád megyében 18 településnél jelent megoldandó feladatot, közülük négyenél – Mindszent, Balástya, Székkutas, Üllés – jelenleg is van kedvezőtlen tisztítási fokozatú, illetve kapacitású szennyvízkezelés, de a korszerű tisztító kiépítése ezeknél a településeknél is szükséges. Térségi rendszer tervezett Szatymaz–Sándorfalva között, és Zákányszék mórahalmi szennyvíztisztítóra csatlakozásával.

A megyében 13 olyan 2000 lakosegyenérték terhelés alatti település található – nagyrésztben a Maros-hordalékkúp közvetlen vagy azzal közvetlenül határos területén –, ahol meg kell valósítani a szennyvízelvezetést, ill. a szakszerű szennyvízkezelést.

5.2 Energiaközmű-hálózatok és építmények

A megyei területrendezési tervben energiaközmű-hálózatok és építmények térségi területfelhasználási kategóriába tartoznak az országos és térségi ellátást biztosító elektromos-, valamint szénhidrogén-vezetékek és létesítmények, ill. erőművek a szükséges védőtávolságokkal együtt.

5.2.1 Térségi villamosenergia-hálózatok és építmények

Átviteli(alap) hálózatok

Az országos rendszer egyik nagy/nagy feszültségű alállomása a sándorfalvi 400/120 kV. Ennek a táppontnak több irányból van kapcsolata az országos és a nemzetközi hálózattal: egyik a Paksi Atomerőmű, másik Szerbia és Montenegró (Szabadka), a harmadik pedig Románia (Arad) felé. Aradon a 400/220 kV-os transzformációjú fogadóállomás megépítéséig a vezeték csak 220 kV feszültségszinten szállít. A 400 kV-os rendszer a közelmúltban továbbfejlesztésre került, 2003. évi átadással helyezte üzembe az MVM Rt. a Szeged Sándorfalvi alállomás és Békéscsaba közötti 400 kV-os távvezetékét. Az átviteli hálózat tovább bővül, jelenleg van tervezés alatt a Békés megye területén átvezető Békéscsaba–Arad 400 kV-os távvezeték Románia felé. Az új 400 kV-os vonal építése várhatóan középtávon megvalósul.

Az alaphálózati rendszerben üzemelő Szolnok – Szeged Öthalmi úti állomások közötti 220 kV-os távvezeték alacsonyabb szinten az ellátás biztonságát segíti a 120 kV-os főelosztó hálózatszintű rendszer számára.

Főelosztó hálózatok

Az állomásokat a nagy villamosenergia fogyasztású területek, a városok és az agglomerációjukhoz tartozó települések kiszolgálására telepítették le, melyekről középvezetési szinten történik a szolgáltatás. A DÉMÁSZ Rt. távlati fejlesztési terve szerint az igények kiszolgálásához újabb távvezeték-építések és állomás telepítések szükségesek a megyében.

A terv hosszú távú időtávjában a jellemzően sugárirányú nagy feszültségű hálózaton a megye déli részén Szeged térségében, Mórahalmon és Hódmezővásárhelyen történnek majd állomás telepítések, Csongrád és Szentes állomások között főelosztó hálózati szintű összekötések létesülnek, Makó pedig új betáplálást kap.

Nagy távon Szeged térségében a kiegyenlítettebb terheléelosztás és a koncentrálnodó nagyfogyasztók ellátása érdekében több új állomás építése szükséges. A város intenzív beépítésű részein a nagyfeszültségű hálózatot földalatti vezetéssel, kábelben kell fektetni.

A megyében Algyőn a Magyar Energia Hivatal kombinált ciklusú erőművet tervez létesíteni. A tervek szerint az erőmű gázos üzemeltetésű lenne 187 MW tervezett kapacitással.

A meglévő és a tervezett villamosművek biztonsági övezetéről a 11/1984. (VIII.22.) IpM rendeletben foglaltak az irányadók.

5.2.2 Térségi szénhidrogén hálózatok és építmények

A megyében megépített nagynyomású gázvezetékek az országos hálózat nagynyomású szállítóvezetékein öt fő irányból: Városhíd, Mezőtúr, Kiskundorozsma, Kardoskút és Szeged csomópontoktól megépített vezetékeken kapják a földgázt. Az elosztás gázátadó állomásokból történik az Algyő 1., Algyő 2., Szeged 1., Szeged 2., Üllés, Kiskundorozsma, Pusztaszer, Hódmezővásárhely, Földeák, Makó, Kiszombor, Csongrád, Szentes 1., Szentes 2., Derekegyház és Felgyő nagy/nagyközepnyomású gázátadókon keresztül.

A MOL Rt. fejlesztési terve szerint a gázszállító hálózatban megépül a román tranzitvezeték Algyőtől Arad felé, nyomvonala Csongrád megyében Nagylak és Csanádpalota között hagyja el az országot (a vezeték jelenleg az OLAJTERV Rt. tervezi).

A Törökország–Ausztria tervezett tranzitvezeték Törökországon, Románián, Magyarországon és Ausztrián átvezetve halad a célállomása felé. Az előzetes tájékoztatás szerint a nyomvonal Csongrád megyét is érinteni fogja, építése 2010 után várható.

A településeken már középnomású hálózat építésével lehet az ellátást biztosítani a hidraulikai méretezésnek megfelelően. A földgázszolgáltatással automatikus üzemvitelű, jól szabályozható, teljes komfortot nyújtó termikus energiaellátás (fűtés, használati melegvíz termelés, főzés) biztosítható.

A megye településeit ellátó hálózatok csaknem teljes körűen megépültek. 2002-ben a vezetékes gázt fogyasztó háztartások lakásszámra vetített aránya 83,8 %- volt a megyében. A kistéleki 58,4 %-os és a mórahalmi 46,9 %-os ellátottságú kistérségekben lehet számítani újabb fogyasztói igények jelentkezésére.

5.3 Közlekedési hálózatok és építmények

A megyei területrendezési tervben közlekedési hálózatok és építmények területfelhasználási kategóriába tartoznak a nemzetközi, országos és térségi közlekedési hálózatok és építmények a szükséges védőtávolságokkal együtt.

5. 3.1 Közúti közlekedés

Gyorsforgalmi utak

A gyorsforgalmi úthálózat kategóriába tartozik az autópálya és az autóút. A gyorsforgalmi úthálózat kiépítése szempontjából meghatározóak a korábbi európai közlekedési konferenciák által kijelölt fejlesztési irányok, melyek közlekedési folyosók néven váltak ismertté. A folyosókat azon utak hálózata alkotja, melyek meglétéhez Európának elsődleges érdeke fűződik, mert ezek az utak elsősorban az országok és földrészek kapcsolatát biztosítják. Az így meghatározott kapcsolatrendszer az ország fő „ütőér” hálózata is lesz egyben. Csongrád megyén az EU és a Balkán kapcsolatát biztosító utak mennek majd keresztül, de jelenleg kiépített gyorsforgalmi útja nincs. A 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről, valamint a 2044/2003. (III. 14.) Kormány határozat az országos közúthálózat fejlesztésének, fenntartásának és üzemeltetésének hosszú és középtávú feladatairól, valamint finanszírozásának egyes kérdéseiről, és a 2003. évi CXXVIII. Törvény a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről alapján Csongrád megye gyorsforgalmi úthálózatát a következő elemek alkotják majd.

M5 gyorsforgalmi út

A IV. és a X/b. sz. Helsinki folyosók része, elsősorban a Bécs–Belgrád kapcsolatot biztosítja majd. Nyomvonala régóta tisztázott, az eddig elkészült szakasz koncessziós rendszerben épült. A kormányhatározat és a törvény értelmében az autópálya Kiskunfélegyháza–Szeged északi csomópont közötti szakaszának, 2006. évben kell elkészülnie, míg 2003 és 2006 között az M5 autópálya Szeged - Rőske közötti szakaszán meg kell kezdeni az előkészítési munkákat a jogerős építési engedély birtokában, a 2007-2015. közötti megvalósítás érdekében. A hiányzó szakasz teljes hossza, mintegy 60 km. Az országhatáron a gyorsforgalmi utat kiszolgáló határátkelőhely Rőskenél már kiépült, jelenleg is üzemel.

M43 gyorsforgalmi út

A IV. sz. Helsinki folyosó részeként elsősorban a Bécs–Bukarest kapcsolatot fogja biztosítani. A tanulmánytervek alapján elfogadott nyomvonal változat szerint Szeged térségében az M5 - M9 gyorsforgalmi utak csomópontjából indul, és (a román féllel történt egyeztetés alapján) Csanádpalotánál keresztezi majd az országhatárt. A vonatkozó jogszabályok értelmében 2003 és 2006 között meg kell kezdeni az építést, mely várhatóan két ütemben valósul meg. I. ütem az M5–Szeged–Makó közötti szakasz megvalósításának határideje 2007. A II. ütem a Makó–országhatár közötti szakasz tervezési és előkészítési munkáit kell megkezdeni 2006-ig a 2015-ös megvalósulás érdekében. A nyomvonal kiépítésének legköltségesebb része az új Tisza-híd megépítése és a MOL szénhidrogén-mezőinek keresztezése. Az M43 út mintegy 55 km hosszú nyomvonalának megvalósulásával tehermentesül a Románia felé tartó tranzit forgalom alól Szeged, Szőreg, Deszk, Klárafalva, Ferencszállás és Makó, illetve a második ütem megvalósulása után Apátfalva és Magyarcsanak is. A csomóponti kapcsolatokhoz megjegyezzük, hogy amennyiben az M47 nem a jelenlegi 47. sz. főút nyomvonalán valósul meg, úgy az M43 és az M47 gyorsforgalmi utak csatlakozása további csomóponti kapcsolatot jelenthet.

M9 gyorsforgalmi út

Az M9 nyomvonalának egy rövid szakasza a 6. sz. főút és az 51. sz. főút között új Duna-híddal már elkészült, az 51. sz. főút és az 53. sz. főút közötti szakaszon a nyomvonal kijelölése megtörtént. A Csongrád megyei szakasznak jelenleg nincs jóváhagyott nyomvonala, az 53. sz. főút és az M43 között folyosóként kezelt. Végleges helyét javasolt az 55. sz. főút nyomvonalától független vonalvezetéssel megtervezni. Az M9 útnak Szeged és a Dél-alföldi régió szempontjából nagyon fontos szerepe van, mert ez az útvonal teszi lehetővé a Duna hidak, a bajai logisztikai központ és kikötő elérését, a pécsi kapcsolatot, valamint az osztrák – olasz - szlovén – horvát autópálya hálózatok felé irányuló forgalmi összeköttetést.

M47 gyorsforgalmi út

Az M47 gyorsforgalmi út vidékfejlesztő, régiókat összekapcsoló szerepe kiemelkedően fontos, mivel azon megyéket köti össze egymással, melyek különböző régiókhoz tartoznak. Az M47 tehát

nem a nemzetközi folyosók része, hanem a hazai külső gyorsforgalmi gyűrűé, ezért építéséhez valószínűleg csak hazai források állnak majd rendelkezésre. Megépítése a közlekedési tárca hosszú távú elképzelései között szerepel, kiépítése csak 2015 után várható. Jelenleg nincs elfogadott nyomvonala, közlekedési folyosóként kezelt hálózati kapcsolat, ezért megvalósulása részben a 47. sz. főút továbbfejlesztésével, részben új nyomvonalszakaszok építésével folyamatosan a közlekedési és forgalmi igényeknek megfelelően történhet, de végső állapotát tekintve a Csongrád megyei szakaszon javasolt az M47 nyomvonalát a jelenlegi 47. sz. főúttól független nyomvonalon megvalósítani.

A gyorsforgalmi út megvalósítására jelenleg több elképzelés van, melyeket az 8. sz. függelék tartalmaz. Az OTrT, egy korábbi elképzelés szerint Szeged térségét és a Tisza-hidat rögzíti mint a nyomvonal fix pontjait, ezért ábrázoltuk a 47. sz. főúttól északra eső nyomvonalat. A Közlekedési főfelügyelet a 43. sz. főút tervezett Szeged keleti elkerülőhöz kapcsolódó nyomvonalat támogatja, csakúgy, mint a megyei terv közlekedéstervezője. A Maroslele térségéből induló változat környezet-és tájvédelmi szempontok miatt a legkedvezőbb. A tervező azért döntött úgy, hogy az M47-nek a szerkezeti terven a jelenlegi 47. sz. főút nyomvonalát ábrázolja, mert a különböző elképzelések közül a megyei terv készítésének időpontjában még nem létezett olyan jóváhagyott nyomvonalváltozat, amely az OTrT-ben, és a szaktárca hosszú távú koncepciójában is átvezetésre került volna. A szerkezeti terven ábrázolt megoldás az M47-et mint hálózati kapcsolatot szemlélteti.

Főutak

A főúthálózat elemei

A főutak nyomvonala a települések melletti (alábbiakban részletezett) korrekciókat leszámítva megtartandó. A 47. sz. főút négy nyomúsítása folyamatban van a Hódmezővásárhely és Algyő közötti szakaszon a 202+450 – 207+000 km szelvények közötti 3. ütem kiépítése hiányzik, melyre az összevont engedélyezési – kiviteli terv elkészült, a közút kezelője érvényes építési engedéllyel rendelkezik. Az építést valószínűleg 2005-ben kezdik és 2006-ban fejezik be. A 47. sz. főút Hódmezővásárhely melletti tehermentesítő szakaszára (néhány műtárgy kivételével) szintén van érvényes építési engedély, a kiviteli tervek készítése folyamatban van. A 47. sz. főút átépítése, jelenlegi négy nyomúsítása azonban nem jelenti azt, hogy itt már az M47 gyorsforgalmi út valósul meg. Nem képzelhető el olyan út, amely egyszerre másodrendű főút és gyorsforgalmi út is, a két különböző tervezési kategóriát a hazai útügyi műszaki irányelvek egyértelműen elkülönítik. Az M47 nyomvonala még nem rögzített, javasolt a főúttól független nyomvonalon vezetni.

Új főúti kapcsolatok

531. sz. főút

Soltvadkert–Kiskunmajsa–Szeged–Kiskundorozsma, kapcsolat Csongrád megyében az 5405. j. összekötőút nyomvonalát felhasználva a tervezett M9 autópálya nyomvonalába köt be.

A 45. sz. főút

Hódmezővásárhely–Makó–Kiszombor kapcsolat, a meglévő főút tovább vezetése a jelenlegi 4415. j. ök. és a 43109. j. bk. utak nyomvonalát felhasználva az országhatárig. A Kiszombortól délre eső szakasz a határátkelőig főúti paraméterekkel már megépült.

451. sz. főút

Szentes–Orosháza kapcsolat, mely Szentes térségében a 45. sz. főútból ágazik ki és a 4405. j. ök. út nyomvonalának települések belterületén kívüli szakaszait felhasználva halad Orosháza felé.

Főútkorrekciók

A megyében nagyon magas az átkelési szakaszokon bekövetkező balesetek aránya, ezért kiemelten fontos az elkerülő utak megépítése és az átkelési szakaszok hosszának csökkentése. A megyei területrendezési terv az Országos Területrendezési Tervvel összhangban azokat a helyeket jelöli meg, ahol a személygépjármű állomány növekedése következtében súlyos konfliktus helyzetek alakulhatnak ki, illetve térszerkezeti indokolt az elkerülések megépítése.

5. sz. főút – Szeged

Célszerű egy jóval rövidebb, keskenyebb és a külterületi jelleg miatt kisebb fajlagos fenntartási költségű főúti szakasz építése a városon kívül. A kiépítésre javasolt mintegy 6,5-7 km-nyi szegedi nyugati elkerülőnek három természetes szakasza van: legfontosabb az első, az 5. sz. főút röszei ága és az 55. sz. főút között Maty-ér és a repülőtér közötti szakasz, melynek megépülése esetén az 5. sz. főút nyomvonala lényegesen módosulhat, az említett részen lakott területen kívülre kerülhet. (A szakasz kiépítésének feltétele a Fonógyári út burkolatának megerősítése és két végcsomópontjának átépítése.) Az első ütem megvalósulásával tehermentesül az 5. sz. főút átmenő forgalma alól a Petőfi sugárút és a Nagykörút egy része. A második ütem az 55. sz. főút és a Dorozsmai út közötti rész, a nyugati elkerülő harmadik szakasza a Dorozsmai út és az 5. sz. főút Budapesti ága közötti rész. A szaktárca fejlesztési programja szerint az elkerülőút 2015-ig megvalósul.

43. sz. főút

Szeged: A város keleti elkerülője, mely az M43-tól indul és a jelenlegi 43. sz. főúthoz Deszk előtt csatlakozik. Megvalósításához szükséges megépíteni egy új Maros hidat. Ez az útszakasz lehetővé teszi a Tisza-Maros szög feltárását, az itt lévő belső elmaradott területek felszámolását. Ez az útszakasz része egy Belgrád magasságából induló, a kübekházi hármashatárnál Magyarországra belépő majdani főútnak, mely feltárja a Vajdaság Tiszától keletre lévő területét és kapcsolatot biztosít Románia nyugati területe felé is. Az út és a Maros-híd megvalósulása az M43-ashoz való kapcsolódás elengedhetetlen feltétele, amely régiós és nemzetközi érdek is.

Makó: A várost a jelenlegi Maros hidat felhasználva északról kerüli el, az elkerülő nyugati szakasza egyben a 45. sz. főút része is. Ugyancsak a 45. sz. főúton keresztül kapcsolódik az M43 nyomvonalához. Az elkerülő út teljes hossza mintegy 10 km. A szaktárca fejlesztési programja szerint az elkerülő út 2015-ig megvalósul.

45. sz. főút

Hódmezővásárhely: A várost keleti oldalról elkerülve, a 47. sz. főutat keresztezve kapcsolódik a jelenlegi 4415. j. ök. út nyomvonalához. A város sokat áldozott a főtér átépítésére, forgalomcsendesítésére, a főtér és a sétálóutca egységének megteremtésére, ezért nagyon fontos a főteret keresztező tranzit forgalom kiszorítása az új elkerülő szakaszokra.

Szentes: A települést keletről elkerülve tehermentesíti a belterületi szakaszt, amelynek jelenlegi nyomvonalára ráépült az ipartelep, újabb és újabb útcsatlakozási és sebességcsökkentési igényekkel. A szaktárca közúthálózat-fejlesztési koncepciója szerint az elkerülő út a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

47. sz. főút – Hódmezővásárhely

A város déli oldalán 2x2 sávossal kiépítéssel, szorosan a vasút mellett halad, egy része már megvalósult. A szaktárca fejlesztési programja szerint a teljes kiépítést 2015-ig kell megvalósítani.

55. sz. főút – Mórahalom

A település térségében, a településtől északra húzódik a főút korrekciója.

Az OTTrT-ben nem szereplő, de további szükséges főútkorrekciók

47. sz. főút Székkutas

Az elkerülő szakasz a település észak nyugati oldalán tervezett, abban az esetben elengedhetetlenül szükséges, ha az M47 más nyomvonalon valósul meg.

451. sz. főút Csongrád

Az elkerülő szakasz a település dél-nyugati oldalán húzódik, mintegy 4,5 km hosszban. A szaktárca elképzelései szerint az elkerülő út 2015-ig megvalósul.

43. sz. főút Apátfalva – Magyarcsanak

Az elkerülő szakasz a településektől északra tervezett, a jelentős nehézgépjármű forgalom kedvezőtlen hatásainak kiküszöbölésére. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az elkerülő út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Térségi jelentőségű mellékutak

A mellékutak (összekötő és bekötő utak) fontos feladata az egyes térségek településeinek közvetlen feltárása és bekapcsolása az országos közúthálózat rendszerébe. Kiépítettségük – meglétük és paramétereik – nagymértékben befolyásolja egyes térségek, illetve települések népességmegtartó képességét. A mellékúthálózat egyes vonalai ezen túlmenően jelentősebb szereppel is bírnak, így a *térségi jelentőségű mellékutak* a településhálózat egyes elemei közötti összetartozást segítik elő, emellett a főúthálózat kiegészítő elemeiként a megye területének egyenletesebb feltárását is biztosítják. Mindezekon túlmutatva a térségi jelentőségű mellékutak olyan speciális feladatot is elláthatnak, mint például a megye turisztikai, idegenforgalmi célpontjainak összekapcsolása. Csongrád megyében a következő térségi jelentőségű mellékutakat javasolt kiépíteni a meglévő mellékút hálózati elemek felhasználásával, a közlekedési viszonyok homogenizálásával, az alábbi nyomvonalakon:

Kecskemét – Tiszaalpár – Csongrád – Szeged

Az út a települések között a 4502. sz.–451. sz. elkerülő–4519. sz. út Felgyő–Ópusztaszer–Sándorfalva–M43 csomópont nyomvonalon halad. Ez az útvonal kiemelkedően fontos megyei turisztikai tengely, feltárja a csongrádi halászfalut, a Körös-toroki strandot, a csanyteleki Csaj-tavat, az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkot, a dóci erdőt, a sándorfalvi Nádas-tavat, valamint a szegedi Fehér tavat. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Derekegyház – Mindszent – Tisza-híd – Kistelek – M5 csomópont – Kiskunmajsa

A Dél-alföldi régió egyik legfontosabb útvonala, mely a 451. sz. főúttal együtt a három megye súlyvonalában húzódik. Meglévő mellékúti elemek: (az 5411. j.–4519. j.–4522. j.–4523. j.–44115. j. utak) felhasználásával javasolt kiépíteni. Jelenleg a régióknak nincs olyan főútja, amely a régiót alkotó megyék súlypontjait, fűzi föl és erősítené a megyék együttműködését, kohézióját. Az út zömmel kelet-nyugat irányú, enyhítve ezzel a gyűrűs-sugaras országos úthálózati rendszer negatív hatásait is. Soltvadkertnél kapcsolata van a dunaföldvári, szekszárdi és a bajai Duna hidakhoz, és ezeken keresztül az ország fejlettebb térségei felé. Az út keleti irányban kapcsolatot teremt Békéscsaba, Debrecen valamint Battonya felé.

47. sz. főút Hódmezővásárhely – 43. sz. főút Szeged keleti elkerülő

Hódmezővásárhelyet kapcsolja a megye délkeleti úthálózatához, közvetlen kapcsolatot teremt az új Maros-híd és Kübekháza harátátkelő felé. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Deszk – Kübekháza

A 43. sz. főút Szeged keleti elkerülő szakaszának folytatásában a 4302. j. ill. 43106. j. mellékutak nyomvonalának felhasználásával teremt kapcsolatot az új határátkelővel, ahol később a hármashatárnál átkelő kiépítésére is sor kerülhet mind Románia, mind Szerbia és Montenegró irányába. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

A DKMT fejlesztési tervében is rögzített új hálózati elem a Szeged–Szabadka–Újvidék–Belgrád autópálya alternatív nyomvonalaként a Vajdaság Tisza és az országhatár közötti részén jelent egy észak-déli közlekedési kapcsolatot, föltárva ezzel a Bánát jelentős, közlekedési szempontból elmaradott, hátrányos helyzetű részét. A nyomvonal új irányt szab a szegedi kistérség települései számára is, mivel Szőreg és Deszk között egy új Maros-híd megépítése révén átköt az M43-as gyorsforgalmi útra, és azon a 47. sz. főútba ágazva egy új, Hódmezővásárhely–Szentés–Szolnok–Miskolc–Kassa gyorsforgalmi út-koncepció végrehajtását is meglapozza, ez pedig az egész régió, sőt az Észak-alföldi régió szempontjából is fontos közlekedési folyosót nyitna meg. A határátkelés egy a DKMT tagjai által régóta szorgalmazott hármashatárponton (triplex) kialakított közös határátkelőhelyen bonyolódna, amely ismét csak gazdasági kapcsolatokat generálna a Vajdaság jelentős részben magyarok lakta keleti területei felé. A triplex közvetlen összeköttetést biztosítana Temesvár irányába is a Temesvár–Nagyszentmiklós–Óbéba út fejlesztésével.

Balástya – M5 csomópont – Üllés – Öttömös – Tompa

A térségi jelentőségű mellékút nyomvonala a jelenlegi 5422. j.–5426. j.–5433. j.–5431. j.–5413. j.–5501. j. összekötő utakat felhasználva éri el a Szerbia és Montenegró határt. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Makó 43. sz. főút északi elkerülő – Makó – Rákos – Pítvaros – Mezőhegyes – Battonya

Ez az út a 4432. j.–4426. j.–4434. j. összekötő utak mentén halad az országhatárig. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Makó-Rákos – Tótkomlós – Békéscsaba

Térségi jelentőségű mellékút a 4432. j. ök. út nyomvonalán épül ki. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Csongrádi híd – Fábiánsebestyén – Orosháza

A jelenlegi 4642. j.–4446. j.–4407. j. utak mentén kapcsolódik a Békés megyei úthálózathoz. A szaktárca közúthálózat fejlesztési koncepciója szerint az út, a nagy távú (2030-ig) fejlesztési elképzelések között szerepel.

Kiskunmajsa – Pusztamérges – Ruzsa – M9 csomópont – Ásotthalom

Az országhatárig terjedő nyomvonal az 5409. j.–5429. j.–5435. j.–5431. j.–5509. j.–5511. j. mellékutak egyes szakaszainak felhasználásával és egy új nyomvonal közbeiktatásával éri el a tervezett Ásotthalom térségi jelentőségű határátkelőt Szerbia és Montenegró felé.

Kiskunhalas – 531. sz. főút, Szeged-Kiskundorozsma

Az 5408. j. összekötőút fejlesztése, meglévő nyomvonalon.

Mórahalom – Bordány – Szatymaz – Sándorfalva – Algyő

A megye dél-keleti részén, mintegy forgalomelosztó szerepű gyűrűs irányú hálózati kapcsolat a főleg meglévő útszakaszok felhasználásával. Sándorfalva és Algyő között a 4519. j. és a 45326. j. bk. utak között egy szakasza még nem épült ki.

Csongrád – Tiszaúrt

A 4513.j. ök és a 4514. j. ök. utak nyomvonalán, Jász-Nagykun-Szolnok megye felé húzódik.

Tiszasziget – Deszk

A Deszk–Kübekháza között húzódó térségi jelentőségű útból ágazik ki, és a településeket északról elkerülve a 43104. j. bk. út nyomvonalának egyes szakaszait felhasználva éri el az államhatárt.

Kübekháza – Klárafalva

A 4302. j. összekötőút nyomvonala. Nincs térségi szerepe, hálózati jelentőségű kapcsolat.

Tótkomlós – Csanádpalota – Kövegy – Makó

Békés megyei térségi úthoz kapcsolódó útvonal meglévő: 4426.j. ök. és a 4434.j. ök utak nyomvonalán.

Nagylak – Tótkomlós – Békéssámson – Székkutas – Nagymágocs – Nagytőke – Csongrád

A megye keleti részén húzódó észak–dél irányú kapcsolat, a meglévő hálózati elemeket hosszabb-rövidebb kiépítendő szakaszok egészítik ki.

Szentes – Szarvas

A 4401. j. ök. út meglévő nyomvonala.

Kiépítendő mellékutak, ill. mellékút-szakaszok

Az állami úthálózat kiegészítéseként, az egyes térségek kedvezőbb feltárása, a zsáktelepülések zsák jellegének megszüntetése, a kistérségi kapcsolatok erősítése érdekében Csongrád megyében a mellékút hálózat is kiegészítésre szorul. A mellékúti kapcsolatok tervezett elemeit a felsorolás mellett az alátámasztó munkarész 7. sz. függeléke is ábrázolja. Miután a mellékutak a megyei területrendezési tervben nem elfogadásra kerülő tartalmi elemek, a javaslat elsősorban a településrendezési tervek készítőinek jelenthetnek segítséget:

- Pusztaszer – Ópusztaszer kapcsolat a 4519. j. összekötőút meghosszabbításaként,
- Tömörkény – Felgyő kapcsolat a 45119. j. bk. út folytatásában,
- Tömörkény – Gátér kapcsolat a 4518. j. út befejezésekként,

- Tömörkény – Csongrád kapcsolat a 4517. j. ök. út hiányzó szakasza,
- Hódmezővásárhely – Nagymágocs kapcsolat a 4405. j. és a 44116. j. utak között,
- Hódmezővásárhely, Bodzási út meghosszabbítása a térségi jelentőségű kikötőhöz,
- Derekegyház-Tompahát – Rárósi út, a 44115. j. út meghosszabbítása,
- Derekegyház-Tompahát – 44116. j. út összekötése,
- Székkutas – 4406. j. ök. út Nagymágocs kapcsolat,
- Szegvár mellett a 4521. j. út elkerülő szakasza,
- Makó – Királyhegyes, a 4424. j. út befejező szakasza,
- Királyhegyes – Csanádpalota,
- Makó-Rákos – Földeák kapcsolat hiányzó része 4432. j. és a 4422. j. utak között,
- Hódmezővásárhely-Szikáncs – Hódmezővásárhely-Erzsébet, 4415. j. – 4421. j. utak között,
- Hódmezővásárhely-Szikáncs – 4422. j. ök. út kapcsolata,
- Hódmezővásárhely-Kútvolgy – 44116. j. ök. út kapcsolata,
- 4421.j.ök.út – Hódmezővásárhely-Kútvolgy kapcsolata,
- Derekegyház – Szentés-Lapistó kapcsolat,
- Szentés-Lapistó – 4449. j. út kapcsolat,
- 45. sz. főút – 44116. j. út közötti kapcsolat,
- Hódmezővásárhely-Batida – 47. sz. főút kapcsolata,
- Óföldeák – 44122. j. bekötőút kapcsolata Hódmezővásárhely irányába,
- Óföldeák – 45. sz. főút déli irányban,
- Domaszék és Röske között a 43302. j. bekötőút meghosszabbítása,
- Balástya – Sándorfalva kapcsolata a 4524. j. és a 4519. jelű utak között,
- Királyhegyes-Csikópuszta – 4432. j. ök. és a 4423. j. ök. utak csomópontja,
- Zákányszék – Domaszék,
- Királyhegyes – Pitvaros,
- 4446. j. ök. út Gádoros mellett,
- Eperjes – Kondoros,
- Deszk – Kübekháza,
- Pusztamérges mellett az 5429. j. ök. út és az 5433. j. ök. út kapcsolata,
- Balástya mellett az 5421. j. ök. út és az 5422. j. ök. út kapcsolata,
- Felgyő mellett, a 4519. j. ök. út és a 451. j. főút kapcsolata,
- 44105. j. bk. út és a 4401. j. ök. út kapcsolata,
- Fábiansebestyén mellett a 4403. j. ök. út és a 4642. j. ök. út kapcsolata,
- Makó 43. sz. főút északi elkerülő – Óföldeák 4416. j. ök. út kapcsolata.

5.3.2 Vasúti közlekedés

Nemzetközi törzshálózati fővonal (A.1.) és egyéb fővonalak (B.1.)

Csongrád megyében jelenleg nemzetközi törzshálózati fővonal nincs. Ilyen fővonal a megyéhez legközelebb nyugatra, Szegedtől mintegy 50 km-re haladó E 85 Budapest–Kelebia–országhatár–(Athén) vasútvonal.

A Cegléd–Szeged villamosított vasútvonal távlatban nemzetközi törzshálózati vonallá történő kiépítése tervezett az Országos Területrendezési Terv és az Országos Vasúti Szabályzat alapján egyaránt. Az átminősítést követően szükséges fejlesztéseket a nemzetközi törzshálózati vonalakra meghatározott paraméterek szerint kell végrehajtani. Ennek részeként a Cegléd–Szeged vasútvonalon a jelenlegi mellett, a meglévő alépítményen meg kell építeni az új, második villamosított vágányt. (A jelenlegi vonal kapacitása a vasúti pálya elhasználódottsága miatt kicsi, a vonal kétharmadán 80 km/h sebességgel közlekednek a vonatok). A vasútvonal tervezett fejlesztési sebessége 160 km/h. A beruházás részeként az állomásokat és a pályaudvarokat is korszerűsíteni kell a kiszolgáló létesítményekkel együtt. A Cegléd–Szeged vasútvonalon a fejlesztések részeként a

közút – vasút szintbeni keresztezések közlekedésbiztonságának javítása érdekében különszintű keresztezéseket kell kiépíteni Szegeden a nagy forgalmú főutaknál négy helyen.

A Bácsalmás–Szabadka–Szeged fővonalai összeköttetés helyreállítása a Csongrád megyei szakaszt nem érinti, az itt lévő mintegy 13 km hosszúságú vonal megfelelő állapotú 60 km/h megengedett sebességgel üzemel. A hiányzó Bácsalmás–Szabadka vonalszakasz helyreállítása szükséges.

A regionális kapcsolatok erősítése érdekében fontos célkitűzés a Szeged–Szőreg–Oroszlamos–Kikinda–Temesvár kapcsolat visszaállítása egy új szegedi vasúti híd megépítésével, Újszentiván érintésével. Ezen vasútvonal hiányzó szakaszainak és az új Tisza-híd megvalósításával a Budapest–Cegléd–Szeged–Temesvár vasútvonal nemzetközi törzshálózati kategóriát kapna. A vasútvonal tervezett fejlesztési sebessége 160 km/h. A vonal meghosszabbításával meg kell építeni Szőreg–Újszentiván közös vasútállomást is, mely egyben vasúti határátkelőhely is lesz.

Az egyéb vasúti fővonalak az országos közforgalmú vasút részei, nagyobb településeket kötnek össze a megyében és azon kívül. Ezen vasútvonalak megtartása távlati cél, legalább a jelenlegi műszaki paraméterek biztosításával. A Szeged–Békéscsaba vonal villamosítása 2015-ig tervezett fejlesztés. A villamosított vasútvonal tervezett fejlesztési sebessége 120 km/h. Az Országos Területrendezési Tervben szerepel továbbá a fővonalhoz kapcsolódó deltavágány kiépítése is Szegednél, a békéscsabai és a ceglédi vonal között. Ugyancsak szükséges a hiányzó Szeged–Rókus–Röszke kapcsolat egyenes szakaszának kiépítése a Cegléd–Szeged vonalon keresztül. Az itt hiányzó vágányszakasz megépítésével Békéscsaba–Szeged–Rókus–Röszke–Szabadka irányon közvetlenül lehet majd közlekedni.

A Szeged–Temesvár közötti vasúti összeköttetéssel kapcsolatban a közelmúltban folytatott tárgyalások nyomán úgy tűnik, mind a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, mind a MÁV álláspontja megváltozott, így esély mutatkozik arra, hogy a megvalósítást – megfelelő támogatottság és alátámasztottság esetén – a tárca beemelje a II. Nemzeti Fejlesztési Terv prioritásai közé, amely lehetőséget nyújt arra, hogy kiépítése 2013-ig megkezdődjön. A koncepció megalapozása érdekében a DARFT döntött egy megvalósíthatósági tanulmány finanszírozásáról.

A koncepció lényege, hogy ideiglenesen szakítani kell a szeged–temesvári vasúti kapcsolat hagyományos (az 1858-ban átadott nyomvonal helyreállítására alapozó) programjával, és egy új, a XXI. század igényeit kielégítő gyorsvasúti, 140-160 km/órás pályasebességű hálózatfejlesztést kell előnyben részesíteni. A sugaras irányú kapcsolat (Budapest–Szeged–Temesvár tengely) helyett, tekintettel arra, hogy a X/b. és a IV. sz. nemzetközi vasúti korridorok kielégítik a jelenlegi igényeket, a hangsúlyt először a keresztirányú kapcsolatok helyreállítására kell fektetni. A cél a két nemzetközi korridor keresztirányú összeköttetése, melynek fő hálózati eleme az Arad–Szeged–Szabadka–Baja–Pécs, illetve Arad–Szeged–Szabadka–Zombor–Eszék tengely lehetne, amely az V. páneurópai vasúti korridorról való összeköttetést biztosítaná, a Békéscsaba–Szeged–Szabadka–Baja–Pécs–Zágráb–Rijeka nyomvonal az egykori Fiumei vasút nyomvonalát jelentené a rijekai tengeri kikötő végállomással, míg az Arad–Szeged–Szabadka–Zombor–Eszék nyomvonal az V/c. korridorra biztosítaná rákötést és Szarajevo–Ploce irányába biztosítaná a régió számára tengeri kijáratot. A Szeged–Arad összeköttetés kettős leágazással, egyrészt Mezőhegyes, másrészt Temesvár irányába gyűjtené és generálná a vasúti személy- és áruforgalmat. Tekintettel arra, hogy ennek a nyomvonalnak transzverzális szerepe lenne a nemzetközi korridorok között, egyfajta gyűjtő-hálózati elemként funkcionálhatna, hiszen erre ráköthetnének a program részeként felújított, illetve kiépített mellékvonalak is, mint a Szeged–Békéscsaba, a Szolnok–Szentés–Hódmezővásárhely–Makó–Temesvár, vagy a Szeged–Nagykikinda–Temesvár nyomvonal.

A fenti koncepció a jelenlegi uniós prioritások között nem szerepel, ugyanakkor e transzverzális kapcsolatnak mind a Dél-Alföld, mind pedig a DKMT Eurorégió fejlesztése szempontjából meghatározó jelentősége van úgy a személyszállítás, mint a gazdasági kapcsolatok élénkítését

segítő áruforgalom kiszolgálása szempontjából, hiszen regionális repülőtereket (Arad, Temesvár, Békéscsaba, Szeged, Zombor), és folyami kikötőket (Szeged, Baja), továbbá vasúti korridorokat (V/b., V/c., X/b. és IV.) kötne össze, és várhatóan – a rekonstrukciók és hálózatfejlesztések végrehajtása esetén – olyan személy- és áruforgalmat indukálnának, melyek a gazdaságos üzemeltetés feltételeit is biztosítják. A rentabilitás szempontjából ez az euroregionális vasúti hálózatfejlesztés ütemezve valósulhatna meg. Első ütemként a Szeged–Arad közötti tengelyt kell megépíteni, Nagylaktól Mezőhegyesig, illetve Kétegyházaig, valamint délre Temesvár irányú (Makó–Nagyszentmiklós–Temesvár) leágazással, második lépésként a Szeged–Bácsalmás–Baja(–Pécs) szakasz építendő ki, és harmadik ütemként épülhetne meg a Szeged–Nagykikinda–Zombolya–Temesvár, valamint a Szabadka–Zombor–Gombos–Eszék nyomvonal.

Az új nyomvonal egyszerre szolgálhatná a nagysebességű személy- és áruszállítást, valamint a munkába és iskolába járást biztosító elővárosi forgalom (Szeged, Temesvár, Arad, Szabadka) levezetését. Minden bizonnyal nemcsak a személyforgalmat élénkítené, hanem az áruszállítást is, amely a közúti kamionforgalom kiváltását is biztosítaná, hiszen a keresztirányú kapcsolat gyors és olcsó kapcsolatot teremt kikötők és nagy gazdasági centrumok között. A fejlesztés tehát úgy számolná föl a régió hármashatárral szabdaltságot, emiatti zsák-jellegét, és úgy élesztené föl az egykori gazdasági és társadalmi kapcsolatokat, hogy olyan fejlesztést hajtana végre, amely szinkronba hozható az uniós elképzelésekkel, megnyerhető hozzá az ágazati tárcák, és így a kormányok támogatása, és uniós forrásokból finanszírozás is teremthető a megvalósításhoz. A nagytávlatú tervek így konkrét és belátható idejű fejlesztési projektekké generálhatók. Mindezen túl nem csak egy, hanem több egykori határzártságot számolna föl, hiszen megnyitná a Nagylak–Nadlac kapcsolatot, életre keltené a Magyarcsanak–Cenad közötti hidat, helyreállítódna a szegedi vasúti híd, ismét megélné a Szeged–Szabadka közötti áruforgalom, helyreállna a közvetlen Szeged–Baja–Pécs vasúti összeköttetés és Bácsalmás ismét hálózatba kapcsolódhatna.

Mellékvonalak (B.2.)

A mellékvonalak fenntartásának elsődleges feladata a felfűzött települések vasúttal való elérhetőségének biztosítása, a személy- és áruforgalmi igények vasúton történő kielégítése. A megyei területrendezési terv – az OTTrT szemléletével összhangban – a vasúti mellékvonalak megtartását irányozza elő a jövőben is, feltételezve a pályák műszaki rekonstrukcióját, megteremtve ezzel a lehetőségét a felmerülő közlekedési igényekhez rugalmasabban alkalmazkodni tudó vasúti üzemnek. Általánosságban előírás, hogy a mellékvonalakon a terv távlatában legalább 60 km/h megengedett sebesség elérésére kell törekedni. A mellékvonalak üzemeltetése, megtartása megyei érdekű feladat, de nem várható el az üzemeltető MÁV-tól, hogy az ezeken a vonalakon képződött veszteséget egyedül viselje, ezért meg kell teremteni az ilyen vonalak üzemeltetéséhez szükséges térségi pénzügyi feltételeket.

5.3.3 Hidak

Vasúti nagyhidak a Tiszán

Az Országos Területrendezési Terv a két legjelentősebb vízi úton, a Dunán és a Tiszán létesítendő új hidak közül azokról rendelkezik, melyek az országos gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti fúvonalak kiépítéséhez elengedhetetlenül szükségesek. Ennek értelmében Csongrád megyében, a Tiszán az alábbi tervezett hidak megvalósítását rögzíti:

Szeged – M43 híd

A tervezett gyorsforgalmi út kiépítésének feltétele egy új Tisza-híd, amely a jelenleg üzemelő kompátkelőtől északabbra épül ki.

Algyő – M47 híd

Az OTrT értelmében hídbővítés szükséges az M47 gyorsforgalmi út megvalósításához. Az M47 nyomvonala még további tervezést igényel, a végleges változat még nem eldöntött. Az újabb kétsávos hídra a meglévő mellé azonban a 47. sz. főút négy nyomúsítása miatt mindenképpen szükség van, hiszen a híd előtt és után is négysávos lesz a másodrendű főút.

Vasúti híd a Szeged – Temesvár összeköttetésén

A Szeged – Szőreg – Oroszlámos – Kikinda - Temesvár kapcsolat visszaállítása érdekében szükséges egy új szegedi vasúti híd megépítése. Az új Tisza-híd megvalósításával a Budapest – Cegléd – Szeged – Temesvár vasútvonal nemzetközi törzshálózati kategóriát kap.

Térségi jelentőségű közúti hidak**Maros-híd – 43. sz. főút Szeged keleti elkerülő szakasza**

A 43. sz. főút Szeged keleti elkerülő megvalósításához szükséges, ez a híd kapcsolja be a megye térszerkezetébe a ma elszigetelt Tisza–Maros szöveget. Az M43 gyorsforgalmi út szinte végig párhuzamos a Marossal, ahol csupán Makónál van híd. Ha ez nem változik, akkor az M43 autópálya hatása féloldalas lesz. A autópályák akkor tudják ugyanis kedvező hatásukat kifejteni, ha nagy területeket tárnak fel, annak súlyvonalában haladva. A közeli Maros délről mint egy fal megközelíthetetlené teszi az M43 Szeged–Makó közötti szakaszát, így az M43 csak a tőle északra lévő területeket tárja fel. A Marostól délre, az országhatáron innen és túl nagy számban élő magyarok számára az M43 emiatt gyakorlatilag elérhetetlené válik, ezért szükséges egy Maros-hídat Deszk térségében, melyet Szeged városa be is épített rendezési tervébe. A híd megvalósulásával a Marostól délre fekvő településeknek (Tiszasziget, Újszentiván, Kübekháza, Szőreg, Deszk, Klárafalva) közvetlen kapcsolata lesz az M43 és az M5 felé. Továbbá a kübekházai hármashatár megvalósulásával a kelet-szerbiai és a nyugat-romániai területek kapcsolata is biztosított lesz az M43 felé.

Az 1/2003. (IX.9.) TNM rendelet - a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998 (VI.25) KTM rendelet módosításáról – a kiemelt térségek, illetve a megyei területrendezési tervek hatáskörébe rendeli a térségi jelentőségű hidak helyének meghatározását. Csongrád megyében a tervezett közúthálózat megvalósításának elengedhetetlen feltétele az alábbi hidak megépítése:

Tisza-híd a 4521. j. ök. út és a 4522. j. ök. út között Mindszentnél

A híd a Derekegyház–Mindszent–Tisza-híd–Kistelek–M5 csomópont–Kiskunmajsa vonalon tervezett, a dél-alföldi régiót feltáró térségi jelentőségű mellékút megvalósításához szükséges.

Tisza-híd Csongrád

A csongrádi önkormányzat kezdeményezésére a jelenlegi pontonhíd és kompjárat helyén javasolt megépíteni, mivel a Tisza-Körös szög csak nagy kerülővel érhető el amennyiben a pontonhíd, vagy a komp nem működik.

Maros-híd 4425. j. ök. út Magyarcsanád mellett

A régi közúti híd pillérjeit felhasználva a könnyűgépjármű forgalom illetve kerékpáros közlekedés lehetővé tétele érdekében kell újjáépíteni a szomszédos Romániai Nagycsanád (Cenad) felé. Magyarcsanád határában ma is megtalálhatók mind a közúti, mind a vasúti híd maradványai. A vasúti hidat az I., míg a közút a II. világháború sodorta el. A közúti híd háromnyílású acélhíd alépitménye vasbetonból készült, és 1895-ben adták át. 1918-ban, a trianoni határvonal elfogadása után átkelő határállomás lett, a jelentős forgalmú szekérhíd szerepe leértékelődött. A II. világháború alatt vélhetően egy baleset során az egyik felépítményrész megsemmisült és a megmaradt nyílásokat államközi megállapodás értelmében 1956-57-ben elbontották. Az elbontott híd felhasználásával épült két híd a Zagyva fölött, Szolnok és Zagyvarékas határában.

5.3.4 Vízi közlekedés

Országos jelentőségű vízi utak Csongrád megyét érintő szakaszai

A vízi út neve	A szakasz (fkm–fkm)	A vízi út osztálya
Tisza	403-254	II.
Tisza	254-160	IV.
Hármas-Körös	91-0	II.

Magyarország Európa legnagyobb víziút-rendszere, a Rajna – Duna rendszer középső szakaszán, mindkét tenger felől a gazdaságos szállítási rádiuson belül fekszik. Ennek ellenére folyami hajózása drasztikusan leszakadt az európai fejlődési trendtől, mert míg Európában a rugalmasabb szolgáltatási kínálat, kisebb beruházásokat igényel, addig Magyarországon a vízi közlekedés halmozottan elhanyagolt ágazat. Ezért célul kell kitűzni az európai trendnek megfelelő, keskenyebb, kisebb léptékű beavatkozásokkal megvalósítható, de az önjáró hajók számára is megfelelő merülési mélységet biztosító vízi utak elérését.

A Duna – Majna Csatorna megnyitása, az Európai Unió csatlakozási folyamat, továbbá a kelet-európai államok dinamikusan fejlődő belvízi hajózása több szempontból is felértékeli a Duna magyarországi szakaszát, melyen a hajózási feltételek fejlesztése összeurópai gazdasági érdekké vált. Ezért a következő évtizedben a vízi közlekedés súlya várhatóan növekedni fog, ebből a Kárpát-medence második legnagyobb folyója, a Tisza sem marad majd várhatóan ki. Ezért a Tisza menti régiók számára is biztosítani kell a Duna–Rajna rendszerhez való kapcsolódás lehetőségét. Magyarország vízi út rendszerét a Duna –Tisza köze kettévágja, ezért a kelet-nyugati átjárhatóság biztosításának érdekében született meg a Duna–Tisza csatorna gondolata, mely nem csupán a vízi közlekedés, hanem a mezőgazdaság és a tájvédelem érdekeit is szolgálná az öntözés vízpótlási lehetőségének megteremtésével. A Duna–Tisza csatorna megépítése kedvezőbbé tenné a magyar hajózási lehetőségeit. A csatorna megvalósítását, jellegét, nyomvonalát illetően azonban nincs kialakult konszenzus és azt az OTrT sem tartalmazza. Az ismertebb változatok közös eleme, hogy a Soroksári Duna-ágból indulnak, (ahol egy rövid szakasz már elkészült) és Szolnok alatt, vagy Csongrád fölött torkollanak a Tiszába. Csongrád megye érdekei a lehetséges végpontok közül a Csongrád fölöttit támasztják alá. A Tiszai hajózás fellendítésének másik fontos eszköze a Csongrádi vízlépcső megvalósítása lehetne.

A magyarországi vízi közlekedés szabályozását a 2000. évi XLII. törvény a vízi közlekedésről, a közlekedési és vízügyi miniszter 17/2002. (III.7.) KöViM rendelete a hajózásra alkalmas illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek vízi úttá nyilvánításáról, valamint az OTrT tartalmazza. Mindezen jogszabályok értelmében a Csongrád megyében két folyón halad keresztül vízi út:

Tisza

A Tisza a 160-254 fkm szakaszon (az országhatár és Csongrád között) mintegy 94 km hosszon IV. osztályú vízi út, a 254-403 fkm közötti szakaszán (Csongrádtól Kisköréig) csupán II. osztályú vízi út. A folyó teljes hosszán az év legnagyobb részében Záhonyig hajózható. A tiszai vízi út problémája azonban az, hogy éppen a vízi út közepén, a Csongrád–Kisköre szakaszon igen kedvezőtlenek a hajózási viszonyok, még a 2 m-es merülési mélység sem biztosított. Kívánatos lenne a 2,5 m-es merülési mélység biztosítása, ezért javasolt egy olyan fejlesztési program kidolgozása, mely vizsgálja a lehetséges műszaki megoldásokat és javaslatot tesz az említett szakasz hajózhatóságának biztosítására. A Tisza nemzetközi vízi úttá történő minősítésével kapcsolatban a Tisza menti államok – köztük hazánk is – jelentős lépéseket tettek, ehhez szükséges nemzetközi egyezmény előkészítés alatt van. A Csongrád Megyei Közgyűlés 14/2004. (III. 25.)

Kgy. határozatában fejezte ki igényét a Tisza nemzetközi vízi úttá történő minősítésével kapcsolatban.

Hármas-Körös

A Hármas-Körös teljes hosszán, a 0-91 fkm között II. osztályú vízi út. Bökénynél szükséges a régi duzzasztógát helyén egy új duzzasztó építése ahhoz, hogy megemeljék a folyó vízszintjét és Békésszentandrásig biztosítható legyen a hajózhatóság.

A Maros a jelenlegi szabályozások értelmében nem minősül vízi útnak. Vízállása sajnos az év jelentős részében nem kedvez a hajózásnak: Makónál mintegy + 1,0 m-es vízállás növekedés kellene a megfelelő merülési mélység biztosítására. A szerb oldalon Törökbecsénél (Novi Bečej) lévő tiszai duzzasztómű hatása csupán mintegy 5 fkm-en emeli a Maros vízszintjét, általában ez a hajózható szakasz, amelyen jellemzően építőanyag szállítás bonyolódik le.

A vízi utakra irányadónak tekintett vízmérce szerinti hajózási kisvízszint és hajózási nagyvízszintre vonatkozó előírásokat ugyancsak a 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelete határozza meg. A Csongrád megyei vízmércék folyamkilóméter szerinti helye: Szeged 173,60 és Csongrád 246,20 fkm.

A vízi utak hullámjellemzőik szerinti hajózási zónába sorolása alapján mind a Tisza, mind pedig a Hármas-Körös teljes magyarországi szakasza a 3. hajózási zónába esik, ahol a zónába soroláshoz alapul szolgáló hullámmagasság 0,6 m.

Közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötő

Az EU által kiadott „Fehér Könyv Európai Közlekedéspolitika 2010-ig: itt az idő dönteni” című kiadványa a közlekedési szállítási módok közül a vasúti és folyami szállítás fejlesztésével próbálja megoldani a növekvő szállítási igényeket. Ezen vízi úti szállítási feladatok kiszolgálására korszerű kikötői hálózat szükséges. A vízi közlekedési infrastruktúra fontos eleme tehát a kikötőhálózat, hiszen a hajózás csak megfelelő színvonalú kikötői szolgáltatás mellett lehet versenyképes. Az országos jelentőségű kikötők helyéről az OTTrT rendelkezik, míg a térségi jelentőségű kikötők helyének meghatározása a megyei területrendezési tervek feladata. A korszerű kikötői szolgáltatással kapcsolatos követelmények:

- Megfelelő rakodási gyorsaság, amelyhez korszerű és termelékeny árukezelő berendezések szükségesek.
- Időjárástól védett, az érzékeny áruk kezelésére is alkalmas rakodási technológia, ill. létesítmények.
- Jó közúti és vasúti kapcsolatok

Csongrád megyében országos jelentőségű kikötővé Szeged fejlesztendő, mely egyben (schengeni) határkikötő is. Az országos közforgalmú kikötők hálózatának egyetlen tiszai eleme a szegedi medencés kikötő, mely jelenlegi állapotában a regionális kikötő ismérveinek felel meg. A megye érdeke az országos fejlesztési célkitűzésekkel összhangban a szegedi kikötő országos közforgalmú kikötővé fejlesztésének erősítése és ehhez kapcsolódóan a járulékos ipari és kereskedelmi funkciók elősegítése, a közúti kapcsolat biztosítása, a kikötőt is magába foglaló logisztikai központ megvalósítása. A kikötő fejlesztési tervét az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggésben az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról és a 2003–2004-ben fejlesztendő határátkelőhelyek meghatározásáról szóló 2365/2002. (XII. 13.) Kormányhatározat is rögzíti. Szeged vízi határátkelőhely megvalósításával kapcsolatban nemzetközi szerződések módosítása szükséges: nemzetközi forgalom számára átminősítés, összhangban a Tisza hajózásával kapcsolatos nemzetközi szerződés módosításával. Ugyancsak az idézett kormányhatározat irányozza elő a kikötői fejlesztések között 2003-2004-ben a Szeged vízi határátkelőhely fejlesztését.

Térségi jelentőségű közforgalmú kikötők

Az 1/2003. (IX. 9.) TNM rendelet – a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998 (VI. 25.) KTM rendelet módosításáról – a kiemelt térségek, illetve a megyei területrendezési tervek hatáskörébe rendeli a térségi jelentőségű közforgalmú kikötők helyének meghatározását. Csongrád megyében javasolt térségi kikötők helye: Csongrád és Hódmezővásárhely. Kiepitésük megyei érdek, a szegedi kikötő fejlődésével összehangoltan célszerű megvalósítani. A kikötők létesítésének pontos helyét részletes hatásvizsgálattal alátámasztott tervek alapján kell kijelölni.

Pontonátkelők és pontonhíd

Kompátkelőnek nevezzük a vízi út mentén a kompok kikötésére kijelölt, vagy azok részére fenntartott - szükség szerint infrastruktúrával is ellátott - víz- és partterület, amely alkalmas a kompközlekedéssel kapcsolatos tevékenységek ellátására. A Csongrád–Csépa közötti kompkapcsolat csak abban az esetben üzemel, ha a pontonhíd kapcsolat nem áll rendelkezésre.

Hajóállomások és kishajó-kikötők

- Makó
- Szeged
- Algyő
- Hódmezővásárhely
- Mindszent
- Csanytelek
- Szentés
- Csongrád

A helyi jelentőségű, elsősorban személyforgalmi és turisztikai célokat szolgáló kikötőhálózat meglévő elemeit tartalmazza fenti felsorolás. A hajóállomások és kishajó-kikötők tervezett pontos helyét a településrendezési tervekben kell meghatározni, adott település igényeinek megfelelően.

5.3.5 Légi közlekedés

Az Országos Területrendezési Terv a Magyarország területén található repülőtereket szerepkörük szerint négy kategóriába sorolja:

- Nemzetközi kereskedelmi repülőterek
- Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérré fejleszthető repülőterek
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőterek
- Állami repülések céljára szolgáló repülőterek.

Az OTTrT-vel összhangban Csongrád megyében egyetlen olyan nyilvános kereskedelmi repülőtér került kijelölésre, mely távlatban nemzetközi repülőtérré fejleszthető, mivel a Dél-alföldi régiónak, ezen belül Csongrád megyének, illetve a központi szegedi körzetnek rendelkeznie kell a regionális légi közlekedés kiszolgálásának lehetőségével. Mindezt úgy kell megvalósítani, hogy a meglévő adottságok és lehetőségek kihasználása mellett fejlesztési program illetve a megyei területrendezési tervi szinten az igények és a fokozatos fejlesztés összhangja biztosított legyen. A város településrendezési terve a repülőtér helyét a már meglévő, sportolási célokat is szolgáló repülőtér területén jelöli ki. A repülőtér fejlesztési lehetőségeiről a 2078/2000. (IV.14.) Kormányhatározat 6.b. pontja alapján elsődlegesen önkormányzati és vállalkozói forrásokra alapozottan kell javaslatot kidolgozni. A repülőtér fejlesztésének és működésének illeszkednie kell a Szegedi Logisztikai Szolgáltató Központ fejlesztéséhez, illetve működéséhez is. A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló-védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki szabályairól szóló 18/1997. (XII. 9.) KHVM-KTM együttes rendelet, és annak 41/2001.(XI. 29.) KöViM-KÖM együttes rendelet szerinti módosítása szerinti előírásokat be kell tartani. További, a repülőtér működtetésével kapcsolatos jogszabályok: az OTTrT 1/6 sz. melléklete,

valamint a 184/1997. (X. 28.) Kormányrendelet az ideiglenes határátkelőhelyek megnyitásának szabályairól, a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés, tartózkodás, távozás rendjéről, valamint a határterülethez tartozó településekről.

Csongrád megye területén nincs szükség további repülőterek kijelölésére, a meglévő mezőgazdasági célú repüléseket szolgáló kis repülőterek megtartandók.

5.3.6 Kerékpáros közlekedés

A megyei területrendezési tervben az országos és a térségi jelentőségű kerékpárút hálózat elemeit kell pontosítani, ill. meghatározni az OTrT-ben foglaltakkal összhangban. Magyarországon a kerékpárforgalmi hálózatfejlesztés koncepciója elsősorban a főutak mentén, de azoktól elkülönítve, valamint a vízfolyások mentén, azok árvízvédelmi töltésein vagy azokkal párhuzamosan tervezi az országos hálózat kiépítését. Ezt a rendszert továbbgondolva kell a megyei hálózatot kiépíteni, bővíteni, elsősorban a megyében található kiránduló illetve idegenforgalmi célú területek bekapcsolásának igényével.

Csongrád megyében régi hagyománya van a hétköznapi kerékpározásnak, így fontos az egyes településeken belüli, illetve a szomszédos települések közötti hivatásforgalmi igényeknek megfelelő, azokat kiszolgáló kerékpárutak kiépítése. A megye domborzati viszonyai igen kedvező feltételeket teremtenek a kerékpározás, a kerékpáros turizmus számára. Az eddig elkészült kerékpárút szakaszok elsősorban a nagy forgalmú átkelési szakaszok mellett épültek ki, és ezek a kerékpárutak főleg a településeken belüli forgalombiztonságot és a hivatásforgalom lebonyolítását, nem turisztikai célokat szolgálnak.

Az Országos Területrendezési Terv országos kerékpárút törzshálózati elemei közül két vonal érinti Csongrád megyét, melyek meglévő elemeit kevés kivétellel mindössze a települések belterületi kerékpárút hálózatának kiépült szakaszai jelentik.

A Zemplén - Bodrog –Tisza menti kerékpárút

Csongrád megyei szakaszát a 4502. sz.–451. sz.–4519. sz. út, 45127. j. bk. utak érintésével Csongrád–Felgyő–Csanytelek–Baks–Ópusztaszer–Sándorfalva–Szeged–Kiszombor**–(Temesvár) útvonal mentén, a megye kiemelkedően fontos turisztikai tengelyében önálló vonalvezetésű kerékpárútként javasolt kiépíteni. Ez a kerékpárút egyben része az EURO-Velo nemzetközi kerékpáros folyosók rendszerének is, a North Cap–Athén közötti 11. sz. Tisza mentén haladó kerékpárút. Csanytelek és Baks közötti szakasz nyomvonala egy meglévő földút mentén tervezett a Dongér hídon át, Baks Mária Telepen keresztül. A Kiszombortól délre az országhatár felé eső szakasz alépitményének földmunkái megépültek, a tervezett 45. sz. út kiépült nyomvonala mellett.

Dél-Magyarországi kerékpárút

Baja–Szeged–Békéscsaba nyomvonal, mely a megyében az 55. sz. és a 47. sz. főút mentén Hódmezővásárhelyen keresztül halad Orosháza felé.

5.3.7 Határátkelőhelyek

A határátkelőhelyek fejlesztési javaslatok részben megegyeznek a 2365/2002. (XII. 13.) Kormányhatározat az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggésben az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról és a 2003–2004-ben fejlesztendő határátkelőhelyek meghatározásáról, jogszabályban felsorolt határátkelőhely fejlesztési programmal. A megyei területrendezési terv azonban hosszabb távon is meghatároz határátkelőhelyi fejlesztéseket, melyekre vonatkozóan még nem rendelkezünk kormányhatározattal. Az idézett kormányhatározatban szereplő, Csongrád megye területén lévő fejlesztések között az alábbi feladatok szerepelnek:

- Kiszombor közúti határátkelőhely – Nemzetközi szerződés módosítása: nemzetközi korlátozott, 3,5 t összsúlyig az áruforgalom számára átminősítés.
- Tiszasziget közúti határátkelőhely – Nemzetközi szerződés módosítása: nemzetközi személyforgalom számára átminősítés.

- Röske, régi közúti határátkelőhely – Nemzetközi szerződés módosítása: az autópályát igénybe nem vevő forgalom számára történő módosítás. A határátkelőhöz kapcsolódó 2004-ben tervezett közúti fejlesztés: a forgalom térbeli elválasztása, térvilágítás és magasépítmény kiépítése.
- Szeged vízi határátkelőhely – Nemzetközi szerződés módosítása: nemzetközi forgalom számára átminősítés, összhangban a Tisza hajózásával kapcsolatos nemzetközi szerződés módosításával valamint 2004 végéig a Szeged vízi határátkelőhelyhez tartozó kikötő fejlesztése.

Meg kell említeni, hogy amennyiben Szeged nemzetközi repülőtérként működik, úgy az ottani határátkelőhely kialakításához tartozó feladatok ellátásáról is gondoskodni kell.

5.3.8 Logisztikai központok

Országos jelentőségű logisztikai központ

A központ helyének megválasztásánál a teljes körű logisztikai szolgáltatás kialakításának lehetőségét, hosszú távra pedig a funkciók és a kapacitások bővíthetőségét kell figyelembe venni. Az OTTrT a Dél-alföldi körzet logisztikai központjának helyét Csongrád megyében, Szegeden adja meg. Szeged jóváhagyott Szerkezeti és Szabályozási Terve az országos jelentőségű logisztikai központ helyét az 5. sz. főút városi bevezető szakasza mentén, a főút és a vasútvonal között helyezi el, az aszfaltkeverő teleptől északra. Ebből a térségből fog kiágazni az 5. sz. főút nyugati elkerülő szakasza, mely további közvetlen kapcsolatot ad a kikötő felé is. Hosszú távon a medencés kikötő és környezete várhatóan a szegedi komplexum alközpontjaként fog működni. A logisztikai központ a már jelenleg is működő logisztikai szolgáltatások súlypontjában, a MÁV Ro-La pályaudvar, a szegedi repülőtér ill. a MÁV rendező pu. környezetében helyezkedik el és hosszú távon is alkalmas a logisztikai szolgáltató funkciók biztosítására, mivel további fejlesztési alternatívák lehetőségét hordozza magában.

Térségi jelentőségű logisztikai központok

A szegedi országos logisztikai központ mellett javasolt kijelölni további térségi logisztikai központok illetve áruforgalmi központok helyét Csongrádon a kikötőhöz kapcsolódóan, Hódmezővásárhelyen pedig a déli Ipari Park területén. Hódmezővásárhelyen abban az esetben javasolt logisztikai szolgáltató lehetőség biztosítása, ha az iparterülethez kiépül egy a lakóterületeket elkerülő útvonal a déli elkerülő út eredeti nyomvonalának egy részén, a Kaszap utcai körforgalom és a Makói út között.

A megye déli térsége a tervezett infrastrukturális fejlesztések eredményeként közlekedési szempontból kedvező helyzetű, szabad ipari területekkel rendelkezik majd, melyek az M43 autópálya megépítésével még inkább felértékelődnek. Ezek az iparterületek szolgáltatási-logisztikai funkciók megtelepedésére is alkalmasak, kellő együttműködéssel kiegészítik a Szegedi logisztikai Központ működését.

A Makói Térségi Logisztikai Központ részben már kiépült, jelentősége a 2007-re tervezett M43 gyorsforgalmi út átadásával felértékelődik.

Algyőn az ország vezető szén-hidrogén kitermelő központja mellett kialakuló iparterületen javasolt térségi jelentőségű logisztikai központ kialakítása.

Mórahalmon az Agráripark területén a park tevékenységéhez kapcsolódva működik térségi jelentőségű logisztikai központ. Tevékenysége bővíthető, hiszen távlatban az M9 gyorsforgalmi út megépítésével a térség logisztikai szerepe jelentősen felértékelődik.

5.4 Térségi jelentőségű hulladéklerakó helyek

Kiépített, az előírt követelményeknek megfelelő regionális hulladéklerakó jelenleg Hódmezővásárhelyen üzemel. A Szeged területén lévő hulladéklerakó elnyert ISPA pályázati támogatásból kerül bővítésre (ráépítés, szigetelés). A harmadik komplex regionális begyűjtő-kezelő rendszer a Homokhátsági Regionális Önkormányzati Társulás összefogásában tervezett, zömében Bács-Kiskun megyei települések részvételével. Csongrád megyéből Csongrád, Felgyő és Tömörkény tagjai a társulásnak, az egyik regionális telep kialakítása (Vaskúton és Kiskunfélegyházán kívül) Felgyőn tervezett.

II. TÉRSÉGI ÖVEZETEK

A megyei *területrendezési terv* az Országos Területrendezési Tervvel összhangban határolja le a térségi szabályozási övezeteket. Az övezetek olyan térképi formában lehatárolt területek, melyek bizonyos térségi érdekből egységes szabályozást igényelnek. A térségi övezetek nem fedik le szükségszerűen a megye területét és egymással átfedésben is lehetnek.

A térségi szabályozási övezeteket a települések rendezési tervei pontosítják.

Az országos és megyei szabályozási övezeteket és kapcsolatrendszerüket az OTTrT-ről szóló törvény 1/10. számú melléklete rögzíti a következők szerint:

Térségi övezetek és azok kapcsolata

<i>Országos övezetek</i>	<i>Kiemelt térségi és megyei övezetek</i>
a) Országos ökológiai hálózat	a) Védett természeti terület b) Védett természeti terület védőövezete c) Természeti terület d) Ökológiai (zöld) folyosó
b) Kiemelten fontos érzékeny természeti terület	
c) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	
d) Komplex tájrehabilitációt igénylő terület	e) Térségi tájrehabilitációt igénylő terület f) Tájképvédelmi terület
	g) Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület
e) Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	
f) Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	
	h) Rendszeresen belvízjárta terület
	i) Hullámtér és nyílt ártér
	j) Csúszásveszélyes terület
	k) Vízerózióknak kitett terület
	l) Szélerózióknak kitett terület
	m) Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület

A megyei szabályozási övezetek a lehatárolás mikéntje szerint lehetnek:

- országos övezet kibontásával képzett, azt tartalmában tovább részletező megyei övezet;
- országos övezet adaptációjával (szükség szerinti pontosításával) képzett megyei övezet;
- országos övezetként nem, csak a megyei területrendezési tervben lehatárolt övezet.

Csongrád megye szabályozási terve a lehetséges 18 szabályozási övezet közül 15 övezetet határol le („Komplex tájrehabilitációt igénylő terület”, „Csúszásveszélyes terület”, ill. „Vízerózióknak kitett terület” övezete a megyében nem határolható le).

1. KIEMELTEN FONTOS ÉRZÉKENY TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

Az övezetet azok a rét, legelő, nádas, halastó, nem intenzív szántó, szőlő, kert, gyümölcsös és fásított művelési ágú területek alkotják, melyeken támogatott, természetkímélő gazdálkodással kell biztosítani az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését.

Az övezet lehatárolásának alapja a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény felhatalmazására alapozódó 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet. A rendelet meghatározása alapján kiemelten fontos Érzékeny Természeti Területek: azok a területek, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti értékek fordulnak elő, és amelyek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül.

Csongrád megyében kiemelten fontos érzékeny természeti terület a Vásárhely-Csanádi puszták térsége, amely Békés és Csongrád megyék határos településeit egyaránt érinti. A terület É–D-i irányba húzódó pusztategyüttes, melynek kiemelkedő tagja az ún. Vásárhelyi puszta, ehhez társulnak a több, egymáshoz kapcsolódó pusztarészletből álló Csanádi puszták (Blaskovics, Montág, Nagykopáncsi) Csongrád megye területén. Ezek a puszták az ősi szikesek megmaradt foltjai, védelmük a természetkímélő gazdálkodás támogatásával kiemelt jelentőségű feladat.

Fentiekén túl a 2/2002.(I. 23.) KÖM-FVM együttes rendelet értelmében kiemelten fontos érzékeny természeti terület a Tisza homokhátsági vízgyűjtője, melyek érintett települései a megyében Ásotthalom, Balástya, Csengele, Csongrád, Forráskút, Pusztamérges és Tömörkény. A konkrét megyei terület azonban a táj mozaikossága következtében még nincs felmérve, így a terv jelen övezeti lehatárolásába még nem került be.

2. KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLET ÖVEZETE

Az övezet – agroökológiai adottságait tekintve – a legkiválóbb minőségű és termőképességű, áruterelésre legalkalmasabb szántóföldi területeket foglalja magába, amelyek agrárpotenciáljukat tekintve kimagaslóak, környezeti szempontból pedig a legkevésbé érzékenyek. Az övezet kijelölése a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program alapját képező „Magyarország földhasználati zónarendszere” c. kutatási anyagnak megfelelően történt.

Csongrád megye területhasználatában a szántó részaránya meghatározó, a teljes megyeterületre vetítve 60 %-os. A szántó részaránya alacsonyabb a mozaikos termelési szerkezetű Duna-Tisza közén, magasabb a Tiszántúl érintett területein. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületnek azok a szántók minősülnek, melyek a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programot megalapozó kutatások alapján felállított környezet-érzékenységi értékskálán meghaladják a 150 pontot. Ezek az ország stratégiai mezőgazdasági termelésre legalkalmasabb területei, ahol elsődleges a koncentrált mezőgazdasági termelési funkció integrált, iparszerű gazdálkodás megvalósításával. Csongrád megye mezőgazdaságilag művelt területének mintegy 20 %-a esik a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe. Legnagyobb, összefüggő ilyen szántóterületek vannak a Békési-hát, a Csongrádi-sík és a Marosszög megyei területén. Kisebb kiterjedésű kiváló termőhelyi adottságú szántók vannak még a Dél–Tiszavölgy területén Szegvár, valamint Szeged térségében.

3. KIEMELTEN ÉRZÉKENY FELSZÍN ALATTI VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek övezete a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet alapján került lehatárolásra. A lehatárolás célja: a felszín alatti víz terhelésének lehetőség szerinti elkerülése, a felszín alatti víz és a földtani közeg szennyezésének megelőzése, a bekövetkezett és a határértéket meghaladó szennyezettség, károsodás mértékének csökkentése, megszüntetése, valamint ezek érdekében szabályok megállapítása, mindezeknél törekedve a legjobb elérhető technika alkalmazására.

A hivatkozott kormányrendelet 3. § 19. pontja és 2. számú melléklete szerint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek közé tartoznak:

- *a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny területek kategórián belül*
 - az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek – külön jogszabály szerint – kijelölt, illetve előzetesen lehatárolt belső-, külső- és jogerős vízjogi határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterületei;
 - a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény szerint állami tulajdonban lévő felszíni állóvizek mederéltől számított 0,25 km széles parti sávja, külön jogszabály szerint regisztrált természetes fürdőhely esetében a mederéltől számított 0,25-1,0 km közötti övezete is;

- *a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület kategórián belül*
 - azok a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny területek közé nem tartozó területek, ahol a felszín alatt 100 m-en belül mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatóak.

Távlati lokális vízbázis a Maros hordalékkúp, ahol a tárolt felszín alatti vízkészletek DK-Magyarország ivóvízellátásának legjelentősebb forrásai. A magyar-román országhatárral osztott területű hordalékkúp egy kisebb része átnyúlik Csongrád megye területére is.

A Maros hordalékkúp vízkészlete részlegesen védettnek tekinthető. A felszín közeli, jó vízvezető képességű rétegek gyakorisága, hidraulikai kapcsolata azonban lehetőséget nyújt arra, hogy a felszínről szennyeződések kerüljenek a sekélymélységű rétegvizekbe.

A vízbázis védelmét védőterület kijelölésével a vonatkozó jogszabályi háttérre támaszkodva kell kijelölni. A 123/1997. (VII. 18.) kormányrendelet melléklete részletesen szabályozza a védőidomok, védőterületek, védősávok kijelölésének metodikáját, méretezését, a védőterületek és védőidomok „övezeteire” vonatkozó tevékenységi korlátozásokat. A jogszabály mindezek életbelépésére, a számítások, méretezések elvégzésére – azok időigénye miatt – mintegy 5-10 év haladékot adott.

A Maros hordalékkúp Csongrád megyei területén öt sérülékeny földtani környezetben üzemelő közüzemi vízbázis van, ahol a védőterület kijelölését el kell végezni. Ezek

- Nagyér,
- Ambrózfalva,
- Csanádalberti,
- Pitvaros és
- Csanádpalota községek vízbázisai.

A vízbázisok diagnosztikai felmérése ezen településeknél már elkészült és Csanádpalota vízbázisa nem bizonyult sérülékenynek, ezért ott elegendő a vízmű belső védőterületének kijelölése.

A többi vizsgált település vízbázisa (Ambrózfalva, Csanádalberti, Nagyér, Pitvaros) a felmérés alapján sérülékeny. Ezeknél védelmet a fedőréteg megbontása esetén kell előírni, melynek szabályozását a településrendezési tervekbe kell beépíteni. A településeken ezen kívül az ivóvízkészlet védelme érdekében nem tervezhető veszélyes hulladék átmeneti vagy végleges elhelyezése, öntözővíz-kivétel céljára pedig a felszín alatti vízkészlet a jelenleginél nagyobb mértékben nem terhelhető.

A hordalékkúp területén lévő települések jelenleg még csatornázatlanok, így az elszikkasztott szennyvizek nagymértékben befolyásolhatják a talajvíz minőségét. Csatornázásukat, ill. a keletkező szennyvizek tisztítását mihamarabb javasolt megoldani.

4. FELSZÍNI VIZEK VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI VÍZGYŰJTŐ TERÜLETÉNEK ÖVEZETE

A felszíni vizek vízminőség-védelmi területének övezete megfelel a felszíni vízvédelmi EU irányelvek (többek között a települési szennyvízkezelésről szóló 91/271 EGK irányelv) hazai jogrendbe illesztése keretében kiadott jogszabályoknak [203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet, 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet, 9/2002. (III. 22.) KöM-KöViM együttes rendelet]. Utóbbi jogszabály 1. sz. mellékletének területi lehatárolása 2.12. sorszámmal „Egyéb védett területek (befogadók)” cím alatt jelöli ki a Maros-hordalékkúpot felszíni vízminőség-védelmi területté.

A Maros-hordalékkúp területe geokoordinátákkal nincs pontosan meghatározva, ezért a modellezett területet településhatárosan lehet csak megadni, pontosítása a vízügyi szakma későbbi feladata lesz. Csongrád megyében a hordalékkúp csak néhány települést érint, a magyarországi terület nagyobbik része Békés megyében helyezkedik el.

5. VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

Az övezetbe a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterületek tartoznak. A védett természeti terület a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehet nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, valamint erdőrezervátummá nyilvánított erdőterület. Kezelésük szerint e területek országos vagy helyi védettségűek.

A védett természeti terület övezete Csongrád megyében a következő kategóriájú területeket foglalja magában:

1. Országos jelentőségű védett természeti területek

a) Egyedi jogszabályban védetté nyilvánított területek

Nemzeti park (1996. évi LIII. tv.): az ország jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott olyan nagyobb kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

A megyét a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság és a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területe fedi le a következőképpen: az élő Tiszától nyugatra eső rész és attól keletre a Mártélyi Tájvédelmi Körzet, Szeged város, Algyő, Tiszasziget, Újszentiván községek a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, a megye további területei a Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területéhez tartoznak.

A védelem elsődlegesen a Tisza és Maros folyókra, mellékágrendszerükre, valamint a köztes gyepes felszínre, szikes tavakra és lápokra, kisebb erdőkre, valamint ezek termőtalajára és más megújuló természeti erőforrásaira és élővilágára vonatkozik.

A megyében a Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén négy nemzeti parki törzsterület helyezkedik el. *Cserebökény* a Körös-ártér Csongrád megyében elterülő száraz és vizes, zömmel szikes pusztája. A terület jellegzetessége a sziki növényvilág és a nagyszámú fészkelő madárfaj. Madárvonuláskor a puszták jelentős szerepet töltenek be. A ma is élő érvonulatokkal tarkított vidék gazdag növény és állatvilágot őriz a vízrendezések előtti időkből. A *Csanádi-puszták* (az északi Montág-puszták és a déli Blaskovics-puszták) a dél-tiszántúli pusztasor szerves részét képezik, mely egyben madárvonulási folyosó is. A terület legjelentősebb értékű társulása a mozaikos löszpusztarét, amely a keleti sztyeppzónával sok rokon vonást mutat. A kiterjedt szikesekkel együtt vegetációtörténeti és florisztikai szempontból is védett, a pótolhatatlan flórájú és faunájú magterületek pedig fokozottan védettek. A terület egésze sérülékenynek tekinthető, mivel jelentős hányadát különleges társulások közösségei foglalják el, melyek országos és Közép-Európai viszonylatban is ritka elterjedésűek. A *Kardoskúti Fehér-tó* magába foglalja a szikes tavat és az attól északra és délre fekvő vásárhelyi szikes pusztákat, melynek nagyon gazdag és értékes a sziki vegetációja és madárvilága. A *Maros-ártér* főként a Maros folyó mentén húzódó hullámtéri erdőket és gyepeket foglalja magába.

A Kiskunsági Nemzeti Park törzsterülete Csongrád megyét nem érinti.

Tájvédelmi körzet (1996. évi LIII. tv.): az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb, összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és a természeti értékek megőrzése.

A megye területén a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területéhez tartozó két tájvédelmi körzet, a Pusztaszeri és a Mártélyi. A *Mártélyi Tájvédelmi Körzet* hullámtéri növényritkaságai, kiskócsag és gémtelpei jelentősek, de fontos szerepe van vonulómadarak táplálékszerzésében is. A tájvédelmi körzet egyben nemzetközi jelentőségű vadvíz ramsari terület. A *Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet* a Duna-Tisza közének változatos és jellegzetes tájrésze

Pusztaszer és a Tisza között. A mezőgazdasági kultúrák között szikes tavak, időszakos vadvizek, szikes legelők, erdőfoltok váltakoznak. Ez a vegetáció és a Tisza ligeterdőkkel, rétekkel, vizekkel borított hullámtere a vonuló és fészkelő madárvilágnak pihenő- és táplálkozóhelyeként szolgál. A tájvédelmi körzetből a szegedi Fehér-tó halastórendszere, a Tisza labodári és saséri fokozottan védett árterülete, a Csaj-tó halastórendszere a baksi nagylegelővel és a pusztaszeri Búdösszék fokozottan védett területe nemzetközi jelentőségű vadvíz, ramsari terület. Fokozottan védett terület Sasér, Labodár, a Búdösszéki-tó, valamint a Fehér-tó XI és XII tava.

Természetvédelmi terület (1996. évi LIII. tv.): az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének védelme. A megyében öt, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területéhez tartozó természetvédelmi terület található. Az *Ásotthalmi-láprét Természetvédelmi Terület* az üde és kiszáradó láprét típusát képviseli a nedves kaszálók és zárt homokpusztarétek növénymaradványainak egyedülállóan gazdag fajával. A *Péteri-tói Madárrezervátum Természetvédelmi Területe* a Bács-Kiskun megyében elhelyezkedő Péteri-tavat övező szikes gyepes sorába illeszkedik. A *Pusztaszeri-Fülöp-szék Természetvédelmi Terület* időszakos vízállású szikes tavakkal, gazdag madárvilággal rendelkezik. A *Pusztaszeri-Hétvezér-emlékmű Természetvédelmi Terület* a Hétvezér-emlékmű történelmi emlékhelyhez méltó környezet megőrzését hangsúlyozza. A *Csongrádi Kónyaszék* a sziki vegetáció jelentős képviselője.

Természeti emlék (1996. évi LIII. tv.): valamely különleges jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület. A megyében egyedi jogszabályban védetté nyilvánított természeti emlék nincs.

- b) Országos jelentőségű — **ex lege védett területek**: 1996. évi LIII. törvény 23. § (2) bekezdése alapján a törvény erejénél fogva védelmet élvez és országos jelentőségű természetvédelmi területnek minősül valamennyi láp és szikes tó, országos jelentőségű természeti emlékek minősül továbbá valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. A védett lápok jegyzékét a környezetvédelmi miniszter 8005/2001 (MK) KöM tájékoztató, a védett szikes tavak jegyzékét a környezetvédelmi miniszter 8006/2001 (MK) KöM tájékoztató mellékletét képező Környezetvédelmi értesítő 2002. évi. 1. száma tartalmazza.

Ex lege védett *szikes tó és láp* területe a megyében több mint 6000 ha. Szikes tavak találhatóak a Kiskunsági Nemzeti Park illetékességi területén Balástyán, Csongrádon, Domaszéken, Felgyőn, Kisteleken, Mórahalmon, Ópusztaszeren, Pusztaszeren, Röszkén, Sándorfalván, Szatymazon és Szegeden; a Körös–Maros Nemzeti Park illetékességi területén pedig Királyhegyesen, Makón és Székkutason. Védett lápok a Kiskunsági Nemzeti Park illetékességi területén Ásotthalom, Mórahalom és Üllés környékén találhatóak. A megyében igen jelentős számban fordul elő *kunhalom* (az eddigi felmérések alapján beazonosítható 351), melyek nagyobb számban a Maros ártéren, a Békés–Csanádi-háton és Szentes környékén fordulnak elő.

A megyében barlangok, források és víznyelők nem fordulnak elő, a földvárak kataszterezése folyamatban van.

- c) Egyéb hazai vagy nemzetközi jogszabállyal védetté nyilvánított természeti terület a megyében a következők:

ramsari területek: A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 8004/2003. (K.Ért.11.) KvVM tájékoztatója alapján a „Nemzetközi jelentőségű Vadvizek Jegyzéke”-be bejegyzett Csongrád megyei védett vizek és vadvízterületek a Mártélyi TK egésze, a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet egy része, Csongrád-bokrosi Sós-tó.

erdőrezervátumok: A környezetvédelmi miniszter 16/2000. (VI. 26.) KöM rendelete alapján a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén a Sasér Erdőrezervátum és a

környezetvédelmi miniszter 17/2000. (VI. 26.) KöM rendelete alapján a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén a Maros Hullámtér Erdőrezervátum védett természeti terület, magterületük pedig fokozottan védett terület.

- d) **Natura 2000 területek:** Az övezetnek részei a Natura 2000 területek, abban az esetben, ha az egyes területi egységei egyben külön jogszabály alapján védett természeti terület. A hazai jogszabályi kereteit az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004.(X. 8.) Korm. Rendelet határozza meg, mely a különleges madárvédelmi területekre, a különleges természet-megőrzési, illetőleg a kiemelt jelentőségű természet-megőrzésű területekre választja szét a területlehatárolást és a szabályozást. A hrsz.-os földrészlet miniszteri kihirdetése még hiányzik.

A Natura 2000 területek az európai jelentőségű természeti területek hálózatának az elnevezése. Európai jelentőségűnek kell értelmezni azokat az élőhelyeket és fajokat, amelyek az Európai Unió területén ritkák, kipusztulással veszélyeztetettek ill. jellemzőek Európa természeti képére. Azaz a Natura 2000 a tagállamok által egységes szempontrendszer szerint javasolt nagyságú és elhelyezkedésű területek rendszere, az Európai Unió ökológiai hálózata. Jogi kereteit két irányelv határozza meg: a madarak védelméről szóló 79/409/EEC és a természetes élőhelyek, vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EEC irányelv.

Csongrád megyében a Natura 2000 területek a védett természeti területek övezetéhez fizikailag csatlakozva jelennek meg, elsősorban Cserebökény, Hármaskörös ártér, Vásárhelyi- és Csanádi puszták, Mágocs-ér, Száraz-ér, Pogány-ér területein.

- e) Országos védelemre ill. átminősítésre tervezett területek

Az országos védelemre ill. átminősítésre tervezett területek a megyében a védett természeti terület övezetének részei. Már meglévő védett természeti területek bővítéseként jelentkeznek a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben a Vidreér és környéke (Felgyő 44 ha), valamint a Szegedi új halastavak (Szeged 234 ha). Új területek védelembe vonásával – úgy mint Kishomok-puszta (KMNP), Batida-dűlő (KMNP), Szőregi-legelő (KMNP), Gátéri Fehértó TT (KNP) és a Köröséri TK (KNP) – új természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek jönnek létre.

2. Helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek

A megyében 23 megkülönböztetett helyi jelentőségű védett természeti terület és emlék található, melyek közül jelentős kiterjedéssel bír az ásothalmi Bogárczó-rét, a csongrádi Nagy-rét és az öttömösi Baromjárás-puszta.

6. VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLET VÉDŐÖVEZETE

Védőövezet a védett természeti terület körül szükség szerint kijelölt terület. Rendeltetése, hogy megakadályozza vagy mérsékelje azoknak a tevékenységeknek a hatását, amelyek a védett természeti terület állapotát vagy rendeltetését kedvezőtlenül befolyásolnák.

A megyében a védőövezet területei a nemzeti ökológiai hálózat rendszerében lehatárolt pufferterületekkel azonosíthatók. A pufferzónában a természetes élőhelyek nem uralkodó jellegűek, szinte teljesen hiányozhatnak is. Védett természeti terület védőövezete a védett természeti terület határa mentén húzódó természetes és természetközeli állapotokat mutató sáv. Feladata a védett és nem védett területek elválasztása, kiterjedésénél fogva átmenet képzése a két területfajta között.

A két nemzeti park illetékességi területén a védőzónát pufferterületek képezik, amelyek valójában nem minden esetben jelentenek fizikai határsávot a védett területek körül, hanem olyan kisebb egységek a magterületek közelében, amelyek azok meghosszabbításaként, vagy előterületeként funkcionálnak. Így a védőövezet jelen van a védett természeti terület környezetén kívül a természeti terület és ökológiai folyosók övezeteinek egyes területei körül is.

Csongrád megyében az illetékes nemzeti park adatszolgáltatása alapján határolja le a terv a védőövezetet. Ezen kívül a terv ide sorolja a Natura 2000 területek azon részét is, melyek egyben a nemzeti park igazgatóság adatszolgáltatása alapján a védőövezet része, illetve azon kimaradó Natura 2000 területeket, melyek egyéb ökológiai hálózati kategóriát nem érintenek.

7. TERMÉSZETI TERÜLET ÖVEZETE

Természeti terület valamennyi olyan földterület, amelyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek, azaz az élőhelyen, illetve a tájban végbemenő folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak (potenciálisan minden gyep, erdő, nádas és művelés alól kivett – nem építmény elhelyezésére szolgáló földterület /1996. évi LIII. tv./).

Természeti területnek minősülő területek a törvény értelmében az erdő, gyep, nádas művelésű termőföldek, a művelés alól kivettként nyilvántartott földterületek (ha nem építmény elhelyezésére szolgálnak, vagy a természet védelméről szóló törvény megjelenésének idején nem álltak bányaművelés alatt), valamint a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan területek.

Csongrád megyében a természeti területek felmérése megtörtént, azok jelentős számban fordulnak elő kis és igen nagy kiterjedésű egységekben egyaránt. Funkcionális értelmezésben ezek nagy része a védőövezet és az ökofolyosók övezetébe tartozik. A terv ebbe az övezetbe sorolja a Natura 2000 területek azon részeit, melyek a nemzeti park igazgatóság adatszolgáltatása alapján egyben természeti területek is és nem sorolhatók sem a védőövezet, sem az ökológiai folyosó övezetébe.

A Duna-Tisza közti homokos hátságon eloszlásuk egyenletes, sok apró gyepfelület sorolódik ide. A tiszántúli részen is a természeti területek főként gyep és legelőterületek, ezek nagyobb foltokban, de szórtan fordulnak elő és a következő tájakhoz ill. településekhez köthetők: Nagytőke, Szentes-Magyartés és Derekegyház igazgatási területén változatos mikrodomborzatú és talajadottságú gyepek; a Csongrádi-síkon és a Békés-Csanádi-háton húzódó utak, mezsgyék mentén, kunhalmokon megtalálható maradvány lösztársulások; Nagytőkei gyepterület; Bokros-puszta (Csongrád), Kónyaszéki ösgyep (Csongrád), Csongrádi Nagy-rét, Szentes Lapistó Fertő, Makó, Csanádpalota és Királyhegyes területén a Montág és Blaskovics-puszták határoló gyepterületei. Ezek a gyepek és szikmezők természeti, táji- és agrártörténeti jelentőségük mellett meghatározó tájképi elemek is. Egyidejűleg viszont gazdaságilag elmaradott térségek, az extenzív művelés színterei. A természetközeli rétek és legelők botanikailag és kultúrtörténetileg a legértékesebb területek közé tartoznak. Veszélyeztetettségük azonban igen nagy, egyrészt a csökkenő csapadékmennyiség és nem elégséges vízutánpótlás, de sokszor a szakszerűtlen legeltetés és gyepgazdálkodás miatt is. Sok helyen az elvégzett melioráció, csatornakiépítés miatt elenyésző hányadára apadt az eredeti állomány. Cél a meglévő összefüggő gyepterületek felaprózódásának megakadályozása, az ökológiai hálózat, növény- és állatfajok populációs kölcsönhatásainak biztosítása érdekében.

8. ÖKOLÓGIAI (ZÖLD) FOLYOSÓ ÖVEZETE

Ökológiai (zöld) folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek, érzékeny természeti területek és természeti területek között a biológiai kapcsolatot biztosító, vagy azt elősegítő területeket, területsávokat és területmozaikokat, ezek láncolatát, valamint az ezeken található élőhelyeket jelenti. (2004. évi LXXVI. törvény a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról).

Funkciójukat tekintve lehetnek folytonos, illetve megszakított folyosók, eredetüket illetően pedig természetes (ökológiai), illetve mesterséges eredetű (zöld) folyosók.

Folytonos folyosó: valamennyi természetes állandó ill. időszakos vízfolyás. A folyók hullámtere teljes egészében olyan természeti terület, mely alakzatánál fogva ökológiai folyosónak minősül [46/1999. (III.18.) Korm. rendelet].

Megszakított folyosó: kisebb, elszórt természetes és természetközeli szárazföldi, ill. vizes élőhelyek, melyek között konkrétan meghatározható fizikai kapcsolat nem mutatható ki.

Az ökológiai (zöld) folyosó az elszigetelt, értékes természeti területeket, élőhelyeket köti össze. A megyében folytonos vagy állandó folyosók a Tisza, a Körösök és a Maros, valamint ezek árterei és holtágai, kisebb vízfolyások, patakok, és a csatornák. A megszakított (ún. „stepping stone”) folyosókat pedig az olyan füves térségek alkotják, melyek csak egyes fajok (pl. madarak) számára járhatóak. Megszakított folyosók a megye egész területén előfordulnak, meghosszabbításuk és kiterjesztésük, több kapcsolódási ponttal való egymáshoz illesztésük kívánatos.

A terv ebbe az övezetbe sorolja a Natura 2000 területek azon részét, melyek a nemzeti park igazgatóság adatszolgáltatása alapján egyben ökológiai folyosók is.

9. TÉRSÉGI TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLET ÖVEZETE

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezetébe a térségi jelentőségű tájrehabilitációt igénylő bányák, tájsebek és hulladéklerakók tartoznak.

Térségi tájrehabilitációt igénylő roncsolt felszínű területek Csongrád megyében elsősorban a különböző ásványi nyersanyagok kitermelésére irányuló bányászati tevékenység nyomán keletkeznek, de egyéb beavatkozások (pl. felhagyott építkezések) nyomán is sérülhet a földfelszín.

A mozaikosan előforduló, rehabilitációt igénylő területek döntően az építőanyag-bányászat felhagyott agyaggödrei, a szénhidrogén-bányászat hátrahagyott fúrásiszap tárolói, a felhagyott hulladéklerakók és az általában építési célból nyitott anyaggödrök.

A roncsolt felszínű területek közül térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezetét azok alkotják, melyek területe adott településen meghaladja az 50 ha-t, területileg sűrűsödnek, ill. egymással határos településeken fordulnak elő.

10. TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

Tájképvédelmi terület a megyei területrendezési tervben lehatárolt olyan terület, ahol a lehatárolás célja a tájkarakter és a történetileg kialakult tájképi értékek védelme, a hagyományos tájszerkezet és tájhasználat megőrzése, valamint a kilátás-rálátás szempontjából kedvező, nagy távolságból látható, ill. nagy távlatokat megnyitó tájképi területek védelme, a vizuális szennyezés megakadályozása.

A jellemző tájkarakter alakításában elsődlegesen a természetföldrajzi adottságoknak mint természetes tájalkotó tényezőknek van meghatározó szerepük. Az ember tájformáló tevékenysége nyomán kialakult kultúrtáj sajátos arculata mint tájképi érték azonban az élő és élettelen tájalkotó elemek, valamint a hagyományos gazdálkodási kultúra együttes hatásának eredménye. A tájképi értékek hordozói elsődlegesen a nagy kiterjedésű, változatos látványú, de hasonló tájkarakterű, jellemzően nem-települési területek.

A megye területének tájképvédelmi övezetbe sorolható, tájképileg megőrzendő egységei:

- az országos természetvédelmi oltalom alatt lévő területek (a Körös-Maros Nemzeti Park területi egységei, továbbá a tájvédelmi körzetek, valamint a természetvédelmi területek) és a védelemre tervezett területek;
- a hagyományos ártéri erdők maradványai és a Duna-Tisza közti hátság homoki erdőfoltjai;
- a vízpartok, hullámterek és holtágak elsődlegesen az Alsó-Tiszavidékhez kapcsolódva; a Tisza, a Maros és a Hármaskörös hullámtere az egykori vízi világ maradványát őrző holtágakkal, morotvatavakkal, továbbá a jellegzetes tájkaraktert megjelenítő ökológiai folyosók térsége a

holtágak, vízfolyások, erek és csatornák mentén, szikes tavak környékén és a pusztai gyepterületeken;

- a mezőgazdasági kultúrtáj hagyományos tájhasználatú részletei; a megye Homokhátságához tartozó, jellemzően mozaikos területfelhasználású térsége a déli irányban kiszélesedő Tiszavölgy szegélyzónájától nyugatra, amely a tanyás gazdálkodás jellemző színtere homokerdők, homokpuszták, szikes legelők, szikes tavak, valamint gyümölcsösök és borvidéki szőlőterületek váltakozásával, ill. a Dél-Tiszántúlhoz tartozó keleti megyeterület, a Körös–Maros köze infúziós lösszel fedett tökéletes síksága (Csongrádi-sík) a kultúrsztyepp ritkás erdőfoltjaival, szikes pusztákkal, tavakkal, löszpusztagyeppekkal, valamint az egykori tanyavilág maradványaként fennmaradt tanyákkal;
- a beépítés által legjobban veszélyeztetett város-közeli kertes területek tájképileg még nem rontott részei (pl. csongrádi Öregszőlők, Bokros, Mindszenti Tiszahát);
- a tájba harmonikusan illeszkedő, építészeti egységes településképet, -szerkezetet őrző települések belterülete az épített környezetük, ezen belül meghatározó látványképet jelentő épületeik (műemléktemplom, kastély, szélmalom stb.) sziluettjével (pl. Csongrád, Hódmezővásárhely, Makó, Mártély, Ópusztaszer, Pusztaszer, Szeged, Szegvár, Szentes);
- a tájképi értéket képviselő földvárak és kunhalmok térsége, elsősorban a tiszántúli területrészen;
- a település és táj kapcsolatának fontos elemeként a kastélyparkok, főleg a történeti kertek és arborétumok (pl. Derekegyház, Nagymágocs, Ópusztaszer, Szeged, Szegvár, Szentes).

A tájképvédelmi övezet tehát elsősorban az országos természetvédelmi oltalom alatt lévő területeket övező, ill. területileg azokhoz csatlakozó változatos tájhasználatú, de hasonló tájkarakterű, tájképileg érzékeny területeket, valamint a településképi értékekkel rendelkező és tájképileg szép fekvésű települések táji és épített környezetét foglalja magába. Csongrád megye az ország legkevésbé erdőszült megyéihez tartozik, ezért különös tájképi értéket képviselnek és tájképvédelmi övezetbe sorolandók a természetes ligeterdők, kisebb erdőfoltok szegélyzónáikkal együtt (pl. a Tisza és a Maros árterének nagyrészt védett erdőterületei, a homokháti erdőfoltok).

Természetvédelmi és tájképvédelmi érdekből egyaránt különösen fontos a vizes- és száraz élőhelyek együttesének megőrzése. A vízfolyások, ezek hullámterei, a holtágak, szikes tavak az ökológiai hálózatnak is szerves részét képezik. Kiemelkedő tájképi értéket képvisel pl. a Tisza mente tájképi szépségű természeti környezete, a folyószabályozás előtti vízi világ sajátosságait, jellegzetes élőhelyeinek, erdőtársulásainak maradványait őrző tiszai hullámtér a holtágakkal, (védelmet élvező, legértékesebb területei az Atkai holtág, Sasér, Ányás, Körtvélyes stb.), továbbá a kisvízfolyások, erek mente (Kurca, Kórogy-ér, Száraz-ér, Vidre-ér stb.), valamint a szikes tavak jellegzetes természeti és tájképi környezete (Fehér-tó, Büdös-szék, Kónya-szék, Müller-szék, Ósze-szék stb.).

A száraz élőhelyek gyp- és erdőtársulásai közül a szikes és nem szikes puszták nagyobb kiterjedésű állományai általában természetvédelmi oltalom alatt állnak (Cserebökényi puszták, a Kardoskúti Fehér-tó környékét övező puszták, stb.), de kisebb kiterjedésű foltjaikat is védeni szükséges (a Homokhátság mozaikos területű homokpusztái, homokerdői, stb.). Megőrzésre érdemes tájképi értékek a löszgyepek, löszpusztarétek maradványai főként a tiszántúli részen, gyakran a kunhalmok lejtőin. Itt különösen a nem védett állományok veszélyeztetettsége nagy.

A tájképvédelmi övezet kiterjed a Tisza-, a Maros- és Körös-ártér erdőterületeire, a hullámtéri és mentett oldali holtágak jellegzetes ökoszisztémát képviselő és tájképi értéket hordozó tájrészleteire, a kisvízfolyások menti ökológiai folyosókra, a szikes tavak térségére, a Homokhátság tanyás vidékének változatos mikroformákkal tagolt, mozaikos tájhasználatú erdő- és gyepfoltjaira, borvidéki szőlőterületeire és a dél-tiszántúli pusztasorra, a sík vidéken sajátos morfológiai elemet jelentő kunhalmok jellegzetes csoportjaira.

Az övezeten belül hangsúlyozott figyelmet kell fordítani az esztétikai látvány védelmére, a településképi értéket képviselő településrészek (történelmi városmagok, elsősorban a csongrádi Halászfalu, továbbá Makó, Szeged, Szegvár, Szentes stb. belső településmagja), jelentős épületek, építmények, (kastélyok, szelmalmok stb.), kunhalmok sziluettvédelmi területeire, valamint a széles horizontot megnyitó tökéletes síkságok tájképi területeinek látványvédelmére. A tájképvédelmi övezetre vonatkozó területrendezési szabályozás elsődlegesen a hagyományos tájszerkezet és a tájkarakterrel összefüggő települési karakter védelmét szolgálja. A tájkarakter megőrzése érdekében fontos a meglévő természetszerű művelési ágak arányainak megtartása.

11. TÉRSÉGI HULLADÉKLERAKÓ HELY KIJELÖLÉSÉHEZ VIZSGÁLAT ALÁ VONHATÓ TERÜLET ÖVEZETE

Az övezet a megyei területrendezési tervben kijelölhető azon területeket foglalja magában, ahol a térségi övezetek védelmi érdekeit a hulladéklerakó nem veszélyezteti. A potenciálisan vizsgálat alá vonható területeken térségi hulladéklerakó helyek kijelöléséhez minden esetben részletes, lokális terület-alkalmassági vizsgálat szükséges.

Csongrád megye 60 települése közül a rendszeres hulladékgyűjtésbe bekapcsoltak száma 53. Lakásállományra vetítve az arány közel 84,0 %, ezen belül a városi lakásoknál 90 % feletti. A hulladékelhelyezés körülményei azonban többnyire korszerűtlenek: egyrészt mert magas a telepek száma, másrészt mert mind a kezelési technológiák, mind a műszaki védelem messze elmarad a nemzetközi színvonaltól. Ezért megindult a regionális hulladéklerakó helyek kiépítése, melyet az EU-s és hazai jogszabályok is előírnak. Figyelemmel a megye lakosságára és a regionális kapcsolatokra Csongrád megyében (teljes vagy rész körzettel) várhatóan 3-5 térségi lerakó kiépítése, üzemelése képzelhető el hosszú távon.

A komplex települési regionális begyűjtő-kezelő rendszerek kialakítását is célul tűzte ki a közelmúltban jogszabályi formában megjelent „A Dél-alföldi statisztikai régió hulladékgazdálkodási terve” tárgyú dokumentum (5. sz. melléklet a 15/2003. (XI. 7.) KöViM rendelethez). Kiépített, az előírt követelményeknek megfelelő regionális hulladéklerakó jelenleg Hódmezővásárhelyen üzemel. A Szeged területén lévő hulladéklerakó elnyert ISPA pályázati támogatásból kerül bővítésre (ráépítés, szigetelés). A harmadik komplex regionális begyűjtő-kezelő rendszer a Homokhátsági Regionális Önkormányzati Társulás összefogásában tervezett, zömében Bács-Kiskun megyei települések részvételével. Csongrád megyéből Csongrád, Felgyő és Tömörkény tagja a társulásnak és az egyik regionális telep kialakítása (Vaskúton és Kiskunfélegyházán kívül) Felgyőn tervezett.

További kistérségi hulladéklerakók működnek Makón és Szentesen (2009-ig rendelkeznek engedéllyel). Integrációjuk a megye felsorolt regionális begyűjtő-kezelő rendszereibe ma még nem tisztázott.

12. RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE

Rendszeresen belvízjárta terület az a sík vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező terület, ahol a természetes helyi csapadék egy részét a talaj nem tudja befogadni és az a mélyebb, lefolyástalan részekben összegyűlik.

Csongrád megye területének belvízi veszélyeztetettsége – mint a Tisza-völgy síkvidéki területei általában – magas részarányú. Az ATIKÖVIZIG 1957 és 2001 között végzett felmérése alapján a legutóbb összeállított relatív belvízelöntési gyakoriság térképen a megye területének mintegy 8%-a sorolható a rendszeresen belvízjárta területek közé. Ezek azok a területek, ahol az elöntés gyakorisága a vizsgált időszakban 3-11 közötti értékkel szerepel. Ezek összterülete mintegy 35 ezer hektár.

A belvizek megelőzésénél a belvízmentesítésre szolgáló műszaki és agronómiai eljárások fejlődőben vannak, de a védekezést jelentősen rontja a belvízelvezető rendszerek rossz műszaki állapota. Ezek fejlesztése mellett a belvizek elleni védekezésbe Csongrád megyében is javasolt előtérbe helyezni a hatékonyabb meliorációs eljárásokat, a rendszeres karbantartást és fenntartást, valamint a területhasználat változtatásában rejlő lehetőségek jobb kihasználását.

A megye területén nem, vagy alig veszélyeztetett terület a Békés-Csanádi löszhát, leginkább belvízveszélyes területek pedig a korábban a Tisza árterét képező, ma már mentett oldali mély fekvésű területek az Alsó-Tisza mentén.

13. HULLÁMTÉR ÉS NYÍLT ÁRTÉR ÖVEZETE

Hullámtér a folyók, vízfolyások partvonala és az árvédelmi töltés közötti terület. Nyílt ártér a folyók és egyéb vízfolyások melletti olyan területek, amelyek védelmére nem épült árvízvédelmi töltés, s így azokat a mederből kilépő víz szabadon elöntheti.

Csongrád megye területén a töltésezett *folyók hullámterei* jelentős, összesen mintegy 1500 ha kiterjedésűek. (Legnagyobb területarányú a Tisza, majd a Maros és végül a Körösök hullámtere.) A hullámterek területhasználatának alakításánál elsőrendű szempont az árvizek akadálymentes levezetése, de ugyanúgy a természet- és tájvédelem, valamint a mezőgazdasági termelésnek is jelentős színterei. Ezért ki kell jelölni azokat a folyószakaszokat, hullámtéri területeket, ahol a vízgazdálkodás, az árvízvédelem biztonsági követelményei megkívánják a hullámtéri területfelhasználás alakításánál a természetvédelmi és gazdálkodási szempontok háttérbe szorítását. Ugyanakkor alapkövetelmény az is, hogy a folyók mentén legalább mozaikszerűen gondoskodás történjen az ökológiai (zöld) folyosókról.

Csongrád megyében a hullámtéri területhasználatot legnagyobb arányban az erdőterületek jelentik (47,0 %), majd a gyepterületek, de jelentős a szántóterületek részaránya is.

Nyílt ártér a 2005/2000 (I. 18.) Korm. határozat melléklete szerint a 2.52. sorszámú nyilvántartott Alpári öblözet. Az összesen 50,9 km² kiterjedésű nyílt ártérből Csongrád megye területére 13,2 km² húzódik át. A hivatkozott kormányhatározat előírja, hogy a nyílt ártereken rövid távon fejlesztés ne történjen.

14. SZÉLERÓZIÓNAK KITETT TERÜLET ÖVEZETE

Az övezet a szél által okozott talajpusztulás területeit foglalja magában, amely a talajösszetétel, a talajfelszín jellemzői és a növényborítottság által befolyásolt potenciálisan vagy ténylegesen erózióveszélyes terület.

Csongrád megyében a Duna-Tisza közti területrész jelentős hányadán fordulhat elő szélerózió.

A szél által kiváltott talajpusztulás (defláció) elsősorban a homokterületeket veszélyezteti, de a szél erősségétől és a talaj ill. a növényzet milyenségétől függően potenciálisan minden talajtípusra kiterjedhet. Így a Csongrádi sík kiváló adottságú csernozjom talajaira is, ahol a nagytáblás művelésű területeken az időszakosan fedetlen talajt szállíthatja a sík területen akadálytalanul száguldó szél.

A szélerózió lényege, hogy a szél az agyag és humuszszemcséket kifújja, ill. a már ott található növényzetet károsítja. Ezáltal a talaj termékenysége lecsökken, a levegőbe kerülő porszemek pedig légszennyezést okozhatnak.

A defláció kialakulása a szél felszín feletti sebességére, turbulenciájára, valamint a felszínen lévő részecskék nagyságára, fajsúlyára és helyzetére vezethető vissza.

A megyében előforduló legnagyobb deflációs károk időben április és május hónapokra tehetők, mivel ilyenkor a szántók jelentős része még fedetlen, s az őszi vetésű növények sem kellő magasságúak. Az uralkodó szélirány az ÉNy–DK-i, a területek potenciális sérülékenységet a kis évi átlagos csapadékmennyiség (500 mm alatti) és országos viszonylatban is legmagasabb évi napsugárzási összeg tovább súlyosbítja.

A szélerózióknak kitett terület övezetének lehatárolásához figyelembe vett tényezők a következők voltak:

- a talaj szerkezete
- a talaj szervesanyag tartalma
- a talaj vízgazdálkodása
- a felszín növényborítottsága
- a talajművelés jellege

Az első három tényező alapján meghatározhatók a potenciálisan veszélyeztetett területek. A növényzet és művelés jellegéből adódó eltérések a veszélyeztetettséget növelhetik ill. csökkenthetik. Csongrád megyében az utóbbi két befolyásoló tényező jelentősen csökkenti a deflációs károkat, azonban ez az év nagy részében időleges.

Fentieknek megfelelően Csongrád megyében a figyelembe vett területek:

- (1) Fokozottan veszélyeztetett terület a Dorozsma–Majsai-homokhát futóhomok és lápos réti talajai.
- (2) Közepesen veszélyeztetett terület a Dorozsma–Majsai-homokhát homokon és homokos vályogon kialakult, gyengén víztartó talajai, valamint a Csongrádi sík üledéken képződött, jó minőségű csernozjom talajokon lévő kiterjedt szántó területei.

A megyei területrendezési tervben a szélerózióknak kitett terület övezete az (1) és (2) kategóriák összevonásával került lehatárolásra. Így az összes, potenciálisan érintett terület mintegy 90 ezer ha, de adott időszakban a konkrét terület természetesen változó nagyságrendű.

A szélerózió elleni védelem két fő iránya a szél sebességének csökkentése és a talaj ellenálló képességének növelése. A védekezés akkor válik hatékonyá, ha mindkét módszer kombináltan kerül alkalmazásra. A termőhelyi adottságoknak megfelelő fafaj-összetételt és állomány szerkezetet az erdőtelepítési tervek határozzák meg. Általában javasolható a Homokhátságon védelmi célú fásítás, erdőtelepítés, melynek jellemző fafajai a hazai nyárok, kedvezőbb termőhelyeken a kocsányos tölgyes. A jobb adottságú Csongrádi síkon kialakítandó elegyes mezővédő erdősávok jellemző fafajai a kocsányos tölgy, magyar kőris, pusztaszil és hazai nyárok.

15. HONVÉDELMI ÉS KATASZTRÓFAVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

Honvédelmi területek a megyei területrendezési tervben a Honvédelmi Minisztérium nyilvántartása szerinti honvédelmi tulajdonban lévő területek védőtávolságukkal együtt.

Polgári védelmi területek a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről szóló 134/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelettel és a 313/2001. (XII. 28.) Korm. rendelettel módosított 114/1995 (IX.27.) Korm. rendelet, ill. a 35/1997. (V. 30.), az 5/2001. (III. 30.), a 29/2002. (X. 29.), a 14/2003. (IV. 3.) és az 51/2004. (IX. 8.) BM rendeletekkel módosított, a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet alapján került meghatározásra.

A honvédelmi és katasztrófavédelmi területek övezetébe azok a létesítmények, akció- és védőterületek tartoznak, melyeket a honvédség, illetve a polgári védelem használ állandóan vagy ideiglenesen. A használat során ezekre a területekre többnyire az általánostól eltérő területhasználati szabályozások és korlátozások vonatkoznak.

A honvédelmi és katasztrófavédelmi területek térségi övezeti megközelítésben a következőkre terjednek ki:

- katonai és polgári repülőterek, azok védőövezetei és légterei,
- más katonai objektumok és védőövezetei,
- ár- és belvízveszélyes területek,
- nukleáris veszély által érintett területek,
- vegyi eredetű veszély által érintett területek,
- veszélyes anyagok szállítási útvonalai,
- földrengésveszélyes területek.

A *honvédelmi célú övezetbe* tartozó létesítmények pontos nyilvántartással és területi lehatárolással a Honvéd Vezérkar Hadművelési Csoportfőnökségén vannak nyilvántartva. Átvételük a megyei területrendezési tervbe – létesítmények pontos elhelyezkedése kivételével – erre az adatbázisra alapozva történt, a szükséges általános szabályozási hivatkozásokkal együtt.

Csongrád megyében az utóbbi évtizedben – mint az országban általában mindenhol – a honvédelmi területek száma lecsökkent. Jelenleg a következőket tartalmazza az övezet:

- Katonai repülőtér a megye területén nincs, a térség ÉNy-i területét a kecskeméti katonai repülőtér kijelölt légtere érinti.
A szegedi közforgalmú repülőtér védőterülete és légtere zömében a megye területén belül helyezkedik el.
Megyén túlról „belóg” még a kiskunfélegyházi ill. az orosházi repülőterek védőövezeteinek egy-egy sávja.
- Egyéb katonai objektumok és védőterületek mind a Tisza tengelyétől mért 15–20 km-es sávban helyezkednek el. Érintett települések: Szentes (két laktanya és egy gyakorlótér), Dóc (lőtér), Sándorfalva (gyakorlótér) és Hódmezővásárhely (laktanya).

A *polgári védelmi célú területeket* országos lefedettséggel, tapasztalati adatok (bekövetkezési hely, gyakoriság, veszélyforrás) alapján állítja össze a Polgári Védelem Országos, ill. Megyei Parancsnoksága, összhangban a védelmi besorolást meghatározó 18/1996. (VII. 25.) BM rendeletben meghatározottakkal.

A veszélyeztetettség egyes elemeiből képzett komplex mutató alapján kerültek besorolásra az ország egyes települései a polgári védelem szempontjából I–IV. csoportosításban.

- Árvíz a megye területének közel felét veszélyezteti. Rendszeresen belvízjárta terület az összterület 8%-a.
- A Paksi Atomerőmű 80 km-es védőzónája a megye Ny-i szélén lévő néhány települést érinti (Öttömös, Pusztamérges, Ruzsa, Üllés, Csengele).
- Robbanásveszélyes anyagot előállító üzemek közül a felső küszöbértékűek Algyőn, az alsó küszöbértékűek pedig Algyő mellett Szentesen, Hódmezővásárhelyen és Üllésen találhatók.
- Veszélyes anyagok szállításánál közúton érintett útvonalak a Szeged–Baja, Szeged–Nagylak, Szeged–Kecskemét, Szeged–Szentes és a Szeged–Röszke relációk. Veszélyes anyagok átléptetését a megye területén Nagylak (Románia) és Röszke (Szerbia és Montenegró) határátkelőkön végzik.
- Földrengés-veszélyesség szempontjából az Arad–Temesvár–Szolnok–Kecskemét törésvonal melletti települések érintettek. Ez a térség a lehetséges, de kevésbé valószínű, földrengés-veszélyesség szempontjából legkevésbé veszélyeztetett kategóriába tartozik, ezért az övezeti lapon nem is került feltüntetésre.

FÜGGELÉKEK

1. sz. függelék: Fogalom-meghatározások
2. sz. függelék: A megyei területrendezési terv készítését és érvényesítését befolyásoló fontosabb jogszabályok jegyzéke
3. sz. függelék: Kistájak (térkép)
4. sz. függelék: Szennyvízelvezetési agglomerációk
5. sz. függelék: Villamosenergia hálózatok és építmények (térkép)
6. sz. függelék: Szénhidrogén hálózatok és építmények (térkép)
7. sz. függelék: Közlekedési hálózatok és építmények (térkép)
8. sz. függelék: Gyorsforgalmi utak lehetséges nyomvonalváltozatai (térkép)
9. sz. függelék: Kerékpárút hálózat (térkép)
10. sz. függelék: Kiemelten fontos érzékeny természeti területek
11. sz. függelék: Védett természeti területek és értékek (térkép)
12. sz. függelék: Országos jelentőségű védett természeti területek
13. sz. függelék: Ex lege védett területek
14. sz. függelék: Ramsari területek
15. sz. függelék: Erdőrezervátumok
16. sz. függelék: Helyi jelentőségű védett természeti területek
17. sz. függelék: Natura 2000 területek
18. sz. függelék: Védett természeti területek védőövezete
19. sz. függelék: Természeti területek
20. sz. függelék: Ökológiai folyosók
21. sz. függelék: Országos védelemre illetve átminősítésre tervezett területek
22. sz. függelék: Holtágak főbb jellemzői
23. sz. függelék: Jelentősebb műemlékek
24. sz. függelék: Honvédségi objektumok és területek védőtávolságai

Fogalom-meghatározások*

Sor-szám	Fogalom	Definíció
1.	Csúszásveszélyes terület	Az a terület, amely földtani, felszínalaktani adottsága folytán, vagy antropogén hatások következtében labilis állapotba került, ill. külső beavatkozásra labilis állapotba kerülhet.
2.	Elektromos távvezeték	A 750, 400 és 220 kV-os nagyfeszültségű elektromos táv-vezetékek a nagy/nagyfeszültségű alállomásokkal.
3.	Elsőrendű árvízvédelmi művek	A vízfolyások mentén lévő vagy létesülő – a miniszter által fővédelmi művé nyilvánított – három vagy több település árvízvédelmét szolgáló (térsegi) árvízvédelmi létesítmények (így például töltés, fal, magaspárt, árvízi tározó, árapasztó csatorna), továbbá a folyó nyílt árterében fekvő település árvízmentesítését szolgáló körtöltés.
4.	Erőművek	A nagyfeszültségű elektromos hálózatra dolgozó, országos jelentőségű hőerőmű, gázerőmű és szélenergia park.
5.	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	Azon felszíni vizek vízgyűjtő területe, amelyek a 240/2000. (XII. 23.) sz. Korm. rendelet szerint érzékeny felszíni víznek minősülnek (Balaton, Velencei-tó, Fertő-tó), valamint amelyekre a vízminőségük védelme érdekében a hivatkozott Korm. rendelet 4.§-ának felhatalmazása alapján a környezetvédelmi felügyelőségek az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területére vonatkozó követelményeket írják elő.

* Az összeállítás a területrendezési tervek tartalmi követelményei (1/2003. (X. 9.) TNM rendelet) szerinti tartalmi elemek fogalom-meghatározásait tartalmazza, kivéve azokat, melyek az OTRT-ben már szerepelnek.

Sor-szám	Fogalom	Definíció
6.	Főút	A főutak csoportjába tartoznak az elsőrendű főutak, a másodrendű főutak és a gyorsforgalmi utak csomóponti ágai. Országrészeket összekötő, fontos üdülőterületeket bekapcsoló, gyűjtő-elosztó szerepkört ellátó közutak, amelyek általában két forgalmi sávosak és csak kiemelkedő forgalmi szakaszaikon van kettőnél több forgalmi sávjuk. Nagyforgalmú csomópontjaik különszintűek, egyéb szintbeni csomópontjaikban a balra kanyarodó járművek részére minden esetben, a jobbra kanyarodók részére általában külön sávjuk van. A lassú járművek (kerékpár, fogat, munkagép) forgalma elsőrendű főutakon tilos, másodrendű főutakon folyamatosan, vagy időszakosan megengedett. Az út menti ingatlanokhoz való csatlakozásuk csak kivételesen fordul elő.
7.	Gyorsforgalmi és főúthálózaton, valamint vasúti főhálózaton lévő határátkelő	Azok a határátkelőhelyek, melyeknél az államhatárt a felsorolás elemei metszik.
8.	Határátkelőhely	A közúti, vasúti határállomás, a nemzetközi forgalom számára meg-nyitott repülőtér és kikötő (kikötőhely) - ideiglenes határnyitás esetén egyéb helyszín - azon területe, ahol a határforgalomban a személyek, a járművek, az okmányok és szállítmányok ellenőrzése és az állam-határon való átléptetése történik.
9.	Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület	A megyei területrendezési tervben a Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása szerinti honvédelmi terület, továbbá a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről szóló 114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet, valamint a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. BM rendelet, ill. az azt módosító 35/1997. (V. 30.), 5/2001. (III. 30.), 29/2002. (X. 29.) BM rendeletek alapján lehatárolható terület.
10.	Hullámtér és nyílt ártér	Hullámtér a folyók, vízfolyások partvonala és az árvédelmi töltés közötti terület; nyílt ártér pedig olyan terület, amelyet a folyók és patakok medréből kilépő víz – árvíz – szabadon elönthet.

Sor-szám	Fogalom	Definíció
11.	Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	<p>A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet alapján került lehatárolásra. Eszerint kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny területek kategórián belül</i> – az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek – külön jogszabály szerint – kijelölt, illetve előzetesen lehatárolt belső-, külső- és jogerős vízjogi határozattal kijelölt hidrogeológiai védőterületei; – a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény szerint állami tulajdonban lévő felszíni állóvizek mederéltől számított 0,25 km széles parti sávja, külön jogszabály szerint regisztrált természetes fürdőhely esetében a mederéltől számított 0,25-1,0 km közötti övezete is; — <i>a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny terület kategórián belül</i> – azok a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny területek közé nem tartozó területek, ahol a felszín alatt 100 m-en belül mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatóak.
12.	Kiemelten fontos érzékeny természeti terület	<p>Az a jellemzően külterjes hasznosítású mezőgazdasági terület, ahol nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő természeti, táji és kultúrtörténeti érték fordul elő és amelynek fennmaradása középtávon (5–10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül.</p>
13.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	<p>Agroökológiai adottsága alapján kimagasló agrárpotenciállal rendelkező, ugyanakkor környezeti szempontból a legkevésbé érzékeny, ennél fogva mezőgazdasági árutermelésre legalkalmasabb kiváló minőségű és termőképességű szántóterület.</p>
14.	Komplex tájrehabilitációt igénylő terület	<p>A hagyományos ipari termelés és az azt kiszolgáló bányászat együttes jelenléte következményeképp kialakult, maradandóan megváltozott és károsodott, összefüggő területek, ahol a meddő-hányók, ipartelepek környezeti szennyezése olyan szintet ért el, hogy a rekultiváció halaszthatatlanná vált.</p>

Sor-szám	Fogalom	Definíció
15.	Másodrendű árvízvédelmi művek	Azok a művek, melyeket a miniszteri rendelet annak nevez. Ezek a lokalizációs vonalak, árvízcsúcs-csökkentő tározók, árvízvédelmi töltések, hullám-téri véderdők, valamint az árvízvédelmi vonalak mögött épített körtöltések.
16.	Nagysebességű, nemzetközi és országos vasúti törzshálózat	Azon magyarországi vasútvonalak hálózata, melyek a vasúti törzshálózat részei, s melyeket az OVSZ előírásai szerint legalább 120-160 km/ó (nagy-sebességű esetén 250 km/h) fejlesztési sebességnek megfelelően kell megtervezni.
17.	Natura 2000 területek	A NATURA 2000 az európai jelentőségű természeti területek hálózatának elnevezése. A NATURA 2000 területek elsődleges rendeltetése az azokon található, kijelölésük alapjául szolgáló fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének meg-őrzése, fenntartása, helyreállítása és a kijelölés alapjául szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. E területek céljának, valamint hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehetnek: különleges madárvédelmi területek, különleges természet-megőrzési területek és kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek.
18.	Nyilvános kereskedelmi repülőtér	Olyan repülőtér, melynek légi közlekedési vonalhálózata közvetlen nemzetközi összeköttetést tesz lehetővé (Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér)
19.	Országos jelentőségű közforgalmú kikötő	Vízi úti szállítási feladatok ki-szolgáltatására létesített, nemzetközi szállítási kapcsolatokkal is rendelkező kikötő.
20.	Országos jelentőségű híd	A gyorsforgalmi utak, főutak, vagy vasútvonalak azon – Duna- és Tisza- – hídjai, amelyek igen jelentős nemzetközi és hazai távolsági forgalmat bonyolítanak le.
21.	Országos jelentőségű logisztikai központ	Olyan nemzetközi, országos és nagytérségi összeköttetésekkel rendelkező szállítmányozási és raktározási feladatokat ellátó központ, amelynek gyorsforgalmi úti vagy főúti, vasúti illetve repülőtéri, esetleg kikötői kapcsolata is van.
22.	Országos jelentőségű logisztikai részközpont és térségi jelentőségű logisztikai központ	Olyan kis- és nagytérségi összeköttetésekkel rendelkező szállítmányozási és raktározási feladatokat ellátó központ, amelynek közúti, és vasúti kapcsolata van.

Sor-szám	Fogalom	Definíció
23.	Országos kerékpárút törzshálózat	Olyan kerékpárút, amely az országos kerékpárút-hálózat gerincét képezve régiók (pl.: Budapest–Balaton, Duna menti kerékpárút stb.) turizmust segítő kapcsolatát biztosítja
24.	Ökológiai (zöld) folyosó	Természetes, vagy természetközeli állapotú, általában lineáris jellegű –folytonos vagy megszakított –élőhelysávok, ill. kisebb, mozaikos élőhelyterületek rendszere, amelyek alkalmasak az egyes élőhelyek és a hálózat egyes elemei közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.
25.	Ökológiai hálózat	Egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek, érzékeny természeti területek és természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti.
26.	Radioaktív hulladéktároló	A radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére szolgáló létesítmény.
27.	Rendszeresen belvízjárta terület	Az a sík vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező terület, ahol a természetes helyi csapadék egy részét a talaj nem tudja befogadni és az a mélyebb, lefolyástalan részeken összegyűlik. A terület lehatárolása egy hosszabb időszak (25-30 év) relatív előntési gyakoriságai alapján történik.
28.	Szélróziónak kitétt terület	A szél által okozott talajpusztulás területe, amely a talajösszetétel, a talajfelszín jellemzői és a növényborítottság által befolyásolt potenciálisan, vagy ténylegesen deflációveszélyes terület.
29.	Szénhidrogén vezeték	Nagynyomású szénhidrogén (gáz, olaj, termék) szállítóvezeték.
30.	Szükség tározó	Árvíz-, belvízvédekezés során az áradó folyók elvezetett magas árhullámainak, vagy adott területet elárasztó víztömeg átmeneti tározását biztosító létesítmény. A tározó rendeltetésétől függően ismert árvízcsökkentő tározó, árvíztározó és belvíztározó.
31.	Tájképvédelmi terület	A lehatárolás alapja a tájkarakter, a történetileg kialakult tájképi értékek védelme, a hagyományos tájszerkezet és tájhasználat megőrzése és nem utolsósorban a kilátásrálátás szempontjából kedvező, nagy távolságból látható, ill. nagy távlatokat megnyitó tájképi területek védelme, a vizuális szennyezés megakadályozása.

Sor-szám	Fogalom	Definíció
32.	Természeti terület	Természetközeli állapotú terület, amely művelési ága általában erdő, gyeperdő vagy nádas, ill. erdő- és mezőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterület.
33.	Térségi ellátást biztosító távvezeték	A 120 kV-os villamos távvezetékek a nagy/középfeszültségű villamos alállomásokkal.
34.	Térségi hulladéklerakó	Több településen keletkező, lerakható települési szilárd hulladékból legalább 100 000 lakos fajlagos hulladékmennyiségének befogadására szolgáló létesítmény.
35.	Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	A megyei területrendezési tervben kijelölhető azon területek, ahol a térségi övezetek védelmi érdekeit a hulladéklerakó nem veszélyezteti. A potenciálisan vizsgálat alá vonható területeken hulladéklerakó helyek kijelöléséhez minden esetben további részletes, lokális terület-alkalmassági vizsgálatok szükségesek.
36.	Térségi jelentőségű határátkelő	A határátkelőhelyek közül azok, melyek az adott határ-menti térségek közötti kapcsolatot biztosítják.
37.	Térségi jelentőségű híd	Térségi jelentőségű utak, vagy vasúti mellékvonalak – általában folyót, folyamot átívelő – hídjai és a gyorsforgalmi utak, főutak, vasúti fővonalak kisebb folyókon (nem a Duna, vagy Tisza) átvezető hídjai.
38.	Térségi jelentőségű kerékpárút	Olyan kerékpárutak, melyek az országos hálózati elemeket kapcsolják össze, ill. térségi összeköttetést biztosítanak.
39.	Térségi jelentőségű közforgalmú kikötő	Térségi szállítási feladatokat kiszolgáló közforgalmú kikötő.
40.	Térségi jelentőségű öntözőrendszer	Egységes domborzati és hidrológiai viszonyok által meghatározott, egy-egy térségre kiterjedő csatornahálózatra támaszkodó öntözési egység, mely vizét természetes vízfolyásból, tóból, vagy tározóból nyeri.
41.	Térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszer	Olyan rendszer, amely legalább két település ivóvízellátását biztosítja.
42.	Térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszer	Olyan rendszer, amely legalább két település szennyvízelvezetését és tisztítását biztosítja.
43.	Térségi jelentőségű mellékút	Az országos mellékúthálózat azon nyomvonalai, melyek térségi kapcsolataik miatt kiemelt szerepűek.

Sor-szám	Fogalom	Definíció
44.	Térségi jelentőségű nyilvános kereskedelmi repülőtér	Olyan repülőtér, melynek légi közlekedési vonalhálózata térségeket összekapcsoló szerepű és polgári célokat szolgál (pl.: kereskedelmi, sport, mezőgazdaság, egészségügy, idegenforgalom stb.).
45.	Térségi szénhidrogén hálózat	Nagyközépnomású szénhidrogén szállítóvezetékek nagy/nagyközép-nyomású gázátadókkal.
46.	Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	A bányászat okozta tájseb, felhagyott anyagnyerőhely, illegális és felhagyott hulladéklerakó területe, másfelől az antropogén hatásokra rendkívül érzékeny, degradálódott vagy intenzív antropogén hatásoknak kitett holtág, mely több települést is érint.
47.	Vasúti mellékvonal	Vasúti mellékvonalak a fővonalakat összekötő közforgalmú vasútvonalak, melyeket az OVSZ előírásai szerint legalább 60-80 km/ó fejlesztési sebességnek megfelelően kell megtervezni.
48.	Védett természeti terület	Jogszabály által kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő, országos jelentőségű védett természeti terület: nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, valamint a természetvédelmi törvény hatálya által ex lege védett természeti terület és érték.
49.	Védett természeti terület védőövezete	A védett természeti terület határa mentén húzódó (fizikailag legalább egy oldalról határos) természetes és természetközeli állapotokat mutató területsáv.
50.	Vízerózióknak kitett terület	A víz által előidézett talajpusztulás területe, ahol a csapadék- és lejtőviszonyok, a talajadottságok és a növényborítottság kölcsönhatása által potenciális vagy tényleges erózióveszély áll fenn.

**A megyei területrendezési terv készítését és érvényesítését
befolyásoló fontosabb jogszabályok jegyzéke**

Területi tervezés

- 1996. évi XXI. törv. a területfejlesztésről és területrendezésről
 - 1999. évi XCII. törvény az 1996. évi XXI. törvény módosításáról
 - 2004. évi LXXV. törvény a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény és kapcsolódó törvények módosításáról
 - 184/1996. (XII.11.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok, területrendezési tervek egyeztetésének, elfogadásának rendjéről
 - 23/2001. (II.14.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének, elfogadásának rendjéről szóló 184/1996. (XII.11.) Korm. rendelet módosításáról
 - 3/1997. (I.22.) AB. határozat az 1996. évi XXI. törvényről
 - 112/1997. (VI.27.) Korm. rendelet a területfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés rendjéről
 - 18/1998. (VI.25.) KTM rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről
 - 40/1999. (IV. 23.) FVM rendelet a területrendezési, a településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról
 - 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
 - 1999. évi CXV. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról
 - 35/1998. (III. 20.) OGY. határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról
 - 39/2001. (VI.18.) OGY határozat a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika érvényesüléséről és az Országos Területfejlesztési Koncepció végrehajtásáról
 - 2069/2002. (III. 21.) Korm. határozat a területi folyamatok alakulásáról, a területfejlesztési politika érvényesüléséről és az Országos Területfejlesztési Koncepció végrehajtásáról szóló 39/2001. (VI. 18.) OGY határozatban foglalt feladatok megvalósítását elősegítő intézkedésekről
 - 2002. évi XLVII. tv. a miniszterek feladat- és hatáskörének változásával összefüggésben szükséges törvénymódosításokról
- IX. Fejezet. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítása.
- 5/2000. (II.11.) FVM rendelete a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek nyilvántartásáról, továbbá az építésügyi műszaki-dokumentációk megőrzésének és hasznosításának részletes szabályairól.
 - 2002. évi XXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról.
 - 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

- 1/2003. (IX. 9.) TNM rendelete a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet módosításáról
- 244/2003. (XII. 18.) Korm. rendelet a kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről
- 2004. évi LIX. törvény az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításáról
- 64/2004 (IV. 15.) Korm. rendelet a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről
- 63/2004. (IV. 15.) a 2004. évi területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatás megyék közti felosztásáról
- 89/2004. (IV. 20.) Korm. rendelet egyes ISPA projektek pénzügyi megállapodásainak kihirdetéséről
- 137/2004. (IX. 18.) FVM rendelet a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv kihirdetéséről, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggésben a kedvezőtlen adottságú területek és az azokhoz tartozó települések megállapításáról

Infrastruktúra

Közlekedés

- 68/1996. OGY. határozat a Magyar Köztársaság közlekedési stratégiájáról
- 1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV. 21.) MT rendelettel
- 163/2003. (X. 16.) Korm. rendelet a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény végrehajtására kiadott 30/1988. (IV.21.) MT rendelet módosításáról
- 2044/2003. (III. 14.) Korm. határozat az országos közúthálózat fejlesztésének, fenntartásának és üzemeltetésének hosszú- és középtávú feladatairól, valamint finanszírozásának egyes kérdéseiről
- 19/1994. (V. 31.) KHVM rendelet a közutak igazgatásáról
- 2003. évi CXXVIII. törvény a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről
- 1993. évi XCV. törvény a vasútról
- 2000. évi XLII. törvény a víziközlekedésről
- 151/2000. (IX. 1.) Korm. rendelet a nemzetközi jelentőségű víziutakról szóló európai Megállapodás kihirdetéséről
- 2078/2000. (IV. 14.) Korm. határozat a légi közlekedés fejlesztésének stratégiai feladatairól
- 52/2004. (IV. 22.) GKM rendelete az országos közforgalmú vasúthálózat elemeiről
- 2303/2001. (X. 19.) Korm. határozat a gyorsforgalmi úthálózat (autópályák, autóutak) 2015-ig terjedő fejlesztési programjáról, valamint az országos közúthálózat kiemelten fontos elemeinek a megvalósításáról
- 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelete a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek vízi úttá nyilvánításáról

- 184/1997. (X. 28.) Korm. rendelet az ideiglenes határátkelőhelyek megnyitásának szabályairól, a határátkelőhely területére nem határátlépés céljából történő belépés, tartózkodás, távozás rendjéről, valamint a határterülethez tartozó településekről
- 2365/2002. (XII. 13.) Kormányhatározat az Európai Unióhoz történő csatlakozással összefüggésben az egységes határellenőrzési rendszer megvalósításáról és a 2003-2004-ben fejlesztendő határátkelőhelyek meghatározásáról

Távközlés

- 2001. évi XL. törvény a hírközlésről
- 2000. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről
- 26/1993. (IX. 9.) KHVM rendelet a közcélú távbeszélő-hálózat struktúratervéről
- 29/1999. (X.6.) KHVM rendelet a távközlési építmények engedélyezéséről és ellenőrzéséről
- 1126/2003. (XII. 12.) Korm. határozat a Magyar Információs Társadalom stratégiájáról és annak végrehajtásáról

Energia

- 1994. évi XLI. törvény a gázszolgáltatásról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 3/1995. (I. 20.) Korm. rendelettel
- 2001. évi CX. törvény a villamos energiáról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 180/2002. (VIII. 23.) Korm. rendelettel
- 2003. évi XLII. törvény a földgázellátásról

Vízgazdálkodás

- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- 22/1996. (XI. 29.) KHVM rendelet az állam kizárólagos tulajdonában levő vizek és vízellátási létesítmények jegyzékének közzétételéről
- 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet a vizek és a közcélú vízi létesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról
- 234/1996. (XII.26.) Korm. rendelet melléklete a vízügyi igazgatóságok illetékességi területéről
- 137/2003. (IX.4.) Korm. rendelet az Országos Vízügyi Főigazgatóság, valamint a vízügyi igazgatóságok feladat- és hatásköréről szóló 234/1996. (XII.26.) Korm. rendelet módosításáról
- 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről
- 2207/1996. (VII. 24.) Korm. határozat Magyarország települési szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának irányelveiről
- 5/1998. (III. 11.) KHVM rendelet a Területi Vízgazdálkodási Tanácsról
- 2014/2000. (II. 2.) Korm. határozat a folyóinkkal való gazdálkodás fejlesztéséről
- 2001. évi LXXI. törvény a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról

- 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól
- 208/2003. (XII. 10.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV.3.) Korm. rendelet módosításáról
- 25/2002. (II.27.) Korm. rendelet A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési- és tisztítási Megvalósítási Programról
- 174/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közműves szennyvízelvezető és -tisztító művel gazdaságosan el nem látható területekre vonatkozó Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programjáról
- 26/2002. (II.27.) Korm. rendelet A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési- és tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról
- 163/2004. (V. 21.) Korm. rendelet a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet módosításáról
- 164/2004. (V. 21.) Korm. rendelet a Nemzeti Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló 26/2002. (II. 27.) Korm. rendelet módosításáról

Természetvédelem

- 1993. évi XLII. törvény a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízmadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak 1982. december 3-án és 1987. május 28.-június 3. között elfogadott módosításai egységes szerkezetben történő kihirdetéséről
- 8004/2003. (K. Ért. 11.) KvVM tájékoztató a „Nemzetközi jelentőségű Vadvizek jegyzéké”-be bejegyzett hazai védett vizekről és vadvízterületekről
- 1995. évi XCIII. törvény a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2003. évi LI. törvény a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról
- 1996. évi LIV. törvény az erdőről és az erdő védelméről, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelettel
- 31/2000. (VI. 26.) FVM rendelet az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet módosításáról
- 29/2004. (III. 10.) FVM rendelete az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. Törvény végrehajtásának szabályairól szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet módosításáról
- 88/2000. (XI. 10.) FVM rendelet az Erdőrendezési Szabályzatról
- 1994. évi XLIX. törvény az erdőbirtokossági társulatról
- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 30/1997. (IV. 30.) FM rendelettel
- 11/2000. (III. 27.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet módosításáról
- 7 9/2004. (V. 4.) FVM rendelete a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. Törvény végrehajtásának szabályairól

- 13/1997. (V. 28.) KTM rendelet a védett természeti területek és értékek nyilvántartásáról
- 14/1997 (V. 28.) KTM rendelet a nemzeti parkok területének övezeti kategóriákba való besorolásáról
- 67/1998. (IV. 3.) Korm. rendelet a védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról
- 22/1996. (X. 9.) KTM rendelet a Kiskunsági Nemzeti Park bővítéséről
- 3/1997. (I. 8.) KTM rendelet a Körös–Maros Nemzeti Park létesítéséről
- 4/1999. (V. 5.) KöM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park bővítéséről
- 16/2000. (VI. 26.) KöM rendelet a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén lévő egyes védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról
- 17/2000. (VI. 26.) KöM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén lévő védett természeti terület erdőrezervátummá nyilvánításáról
- 38/2000. (V. 5.) OGY határozat a holtágak megóvásával, hasznosításával és rehabilitációjával kapcsolatos további feladatokról
- 13/2001. (V. 9.) KöM. rendelete a védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségekben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről
- 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről
- 8006/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett szikes tavak jegyzékéről
- 2/2002. (I.23.) KöM–FVM együttes rendelete az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról
- 211/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint a nemzeti park igazgatóságok feladat- és hatásköréről, valamint a Környezet- és Természetvédelmi Főfelügyelőségről
- 35/2002. (III.7.) Korm. rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint a nemzeti park igazgatóságok feladat- és hatásköréről, továbbá a Környezet- és Természetvédelmi Főfelügyelőségről szóló 211/1997. (XI.26.) Korm. rendelet módosításáról.
- 36/1997. (XII. 8.) KTM rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint a nemzeti park igazgatóságok illetékességi területéről
- 26/2003. (XII. 30.) KvVM rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, a vízügyi felügyelet és a nemzeti park igazgatóságok illetékességi, valamint a környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok működési területéről
- 183/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet az Országos Környezet- és Vízügyi Főfelügyelőség, az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság és a környezetvédelmi és vízügyi miniszter irányítása alá tartozó területi szervek feladat- és hatásköréről
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai Közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

Környezetvédelem

- 152/1995 (XII. 12.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálat elvégzéséhez kötött tevékenységek köréről és az ezzel kapcsolatos hatósági eljárás részletes szabályairól – módosította a 172/1999. (XII.6.) kormányrendelet
- 20/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálatról
- 83/1997. (IX. 26.) OGY. határozat a Nemzeti Környezetvédelmi Programról
- 117/2001. (X. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Környezetvédelmi Program második tervezési időszakára (2003-2008.) vonatkozó koncepcióról
- 2253/1999. (X. 7.) Korm. határozat a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programról és a bevezetéshez szükséges intézkedésekről
- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1994. évi LV. törvény a termőföldről
- 1999. évi XLVIII. törvény a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról
- 1997. évi XLI. törvény a halászatról és a horgászatról, egységes szerkezetben a végrehajtásáról szóló 78/1997. (XI. 4.) FM rendelettel
- 109/2003. (X.10.) FVM rendelet a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 78/1997. (XI.4.) FM rendelet módosításáról
- 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet az árvíz- és belvízvédekezésről
- 2/2003. (II.26.) KvVM rendelet az árvíz- és belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet módosításáról
- 15/1997. (IX. 19.) KHVM rendelet a folyók mértékadó árvízszintjeiről
- 5/2000. (IX. 13.) KöViM rendelet a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló 15/1997. (IX. 19.) KHVM rendelet módosításáról
- 2005/2000. (I.18.) Korm. határozat Magyarország árvízvédelmi műveinek felülvizsgált fejlesztési tervéről
- 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról
- 2249/1995. (VII. 31.) Korm. határozat a sérülékeny környezetben lévő vízbázisok védelembe helyezéséről
- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről
- 46/1999. (III. 18.) Korm. rendelet a hullámterek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról
- 105/1995. (XI. 1.) OGY. határozat a Duna-Tisza közti homokhátság vízpótlásáról
- 2271/1999. (X. 22.) Korm. határozat a Duna-Tisza közti homokhátság vízháztartási helyzetéről és a további szükséges intézkedésekről
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
- 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
- 130/2000. (VII. 11.) Korm. rendelet a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelmére és használatára vonatkozó, Helsinkiben, 1992. március 17-én aláírt Egyezmény kihirdetéséről

- 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről
- 10/2000. (VI. 2.) KöM–EüM–FVM–KHVM együttes rendelet a felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről
- 203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet a felszíni vizek minőségi védelmének egyes szabályairól
- 271/2003. (XII. 24.) Korm. rendelet a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet módosításáról
- 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról
- 14/2001. (V. 9.) KöM–EüM–FVM együttes rendelete a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
- 4/1984. (II. 1.) ÉVM rendelet a településtisztasági szolgáltatás ellátásáról és a települési folyékony hulladékok ártalmatlanításáról
- 1/1986. (II. 21.) ÉVM–EüM együttes rendelet a köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről
- 102/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékokról
- 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról
- 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 192/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI.15.) Korm. rendelet módosításáról
- 22/2001. (X. 10.) KöM rendelet a hulladéklerakók lezárásáról
- 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet a területi hulladékgazdálkodási tervekről
- 213/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék tároló biztonsági övezetéről
- 1/2003. (I. 9.) KvVM–ESZCSM–FVM együttes rendelete a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V. 9.) KöM–EüM–FVM együttes rendelet módosításáról
- 274/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet és a felszíni vizek minősége védelmének egyes szabályairól szóló 203/2001. (X. 26.) Korm. rendelet módosításáról.
- 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről.
- 120/2001. (VI. 30.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet módosításáról
- 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelet a légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
- 110/2002. (XII. 12.) OGY határozat az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről

- 6/2002. (XI. 5.) KvVM rendelet az ivóvízkivételre használt vagy ivóvízbázisnak kijelölt felszíni víz, valamint a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek szennyezettségi határértégeiről és ezek ellenőrzéséről
- 5/2002. (X. 29.) KvVM rendelet a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól.
- 47/2004. (III. 18.) Korm. rendelettel módosított 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról
- 8/2002. (III. 22.) KöM–EüM e. rendelet a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról.
- 9/2002. (III. 22.) KöM–KöViM együttes rendelet a használt és szennyvizek kibocsátási határértégeiről és alkalmazásuk szabályairól.
- 3/2002. (II. 22.) KöM rendelet a hulladékok égetésének műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértégeiről.
- 19/2003. (XII. 10.) KvVM rendelet a hulladékok égetésének műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértégeiről szóló 3/2002. (II. 22.) KöM rendelet módosításáról
- 36/1997. (XII. 8.) KTM rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint a nemzeti park igazgatóságok illetékességi területéről
- 3/2002. (VII. 17.) KvVM rendelet a környezetvédelmi felügyelőségek, valamint nemzeti park igazgatóságok illetékességi területéről szóló 36/1997. (XII. 8.) KTM rendelet módosításáról.
- 2003. évi CXX. törvény egyes törvények környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek módosításáról
- 1107/2003. (XI. 5.) Korm. határozat a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló programról
- 2004. évi LXXVI. törvény a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról
- 2004. évi LXVII. Törvény a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi terv továbbfejlesztése) közérdekűségéről és megvalósításáról
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
- 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
- 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól

Kulturális örökség

- 229/1997. (XII. 12.) Korm. rendelet a műemlékvédelmi bírság megállapításának szempontjából az egyes műemlékek kategóriába sorolásáról és a bírság mértékéről
- 230/1997. (XII. 12.) Korm. rendelet az egyes sajátos műemlékfajták védelmére vonatkozó részletes szabályokról
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről (a 2001. évi LXIV. törvény módosította)
- 2000. évi XXVI. törvény a műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény módosításáról
- 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendelet az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól
- 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről

- 3/2002. (II.15.) NKÖM rendelete a kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól

Ipar-bányászat

- 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról
- 132/1993. (IX. 29.) Korm. rendelet a Magyar Geológiai Szolgálatról
- 1997. évi XII. törvény a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról és kiegészítéséről
- 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról
- 282/2003. (XII. 29.) Korm. rendelet a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet módosításáról
- 239/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a bányatavak hasznosításával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről
- 189/1996. (XII. 17.) Korm. rendelet a vállalkozási övezetek létrehozásának és működésének szabályairól
- 185/1996. (XII. 11.) Korm. rendelet Az "Ipari Park" címről
- 58/1998. (III. 27.) Korm. rendelet a Makó és Térsége Vállalkozási Övezet kijelöléséről

Mezőgazdaság-vidékfejlesztés

- 1997. évi CXXI. törvény a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról
- 106/1997. (XII. 19.) FM rendelet a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 1997. évi CXXI. törvény végrehajtásáról
- 2000. évi CXI. törvény a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 1997. évi CXXI. törvény módosításáról
- 21/2003. (II. 28.) FVM rendelet a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 1997. évi CXXI. törvény végrehajtásáról kiadott 106/1997. (XII.19.) FM rendelet módosításáról
- 53/2001. (VIII. 17.) FVM rendelet „Magyarország SAPARD Terve 2000-2006” kihirdetéséről
- 50/2001. (VII. 20.) FVM rendelet a vidékfejlesztési céllelőirányzat felhasználásának részletes szabályairól
- 48/2002. (VII. 19.) OGY határozata földbirtok-politikai irányelvekről
- 2003. évi CXII. törvény egyes földművelésügyi ágazati törvények módosításáról
- 2004. évi XVIII. törvény a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról
- 100/2004. (VI. 3.) FVM rendelet a szőlőtermelési potenciálra, a szőlőültetvények szerkezet-átalakítására és átállítására vonatkozó nemzeti szabályozásról
- 102/2004. (VI. 3.) FVM rendelet a szőlőültetvények országos térinformatikai nyilvántartásáról (VINGIS)

Turizmus

- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről –XVI. Fejezet Természetes gyógytényezők, fürdő- és klímagyógyintézetek, gyógyhelyek

- 44/1997. (IV. 29.) OGY. határozat a magyar turizmus fejlődése érdekében szükséges tennivalókról
- 2/1997. (NK. 7.) Gyf. közlemény a gyógyfürdőintézmények, az elismert ásványvizek, gyógyvizek, a gyógyiszapok, valamint a gyógyhelyek jegyzékéről
- 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról
- 150/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet módosításáról
- 54/2003. (VIII. 29.) GKM rendelet a kereskedelmi és a fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről szóló 45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet módosításáról
- 22/2001, (EüK. 10.) Gyf. közlemény a gyógyfürdők, az elismert ásványvizek, valamint a gyógyvizek jegyzékéről

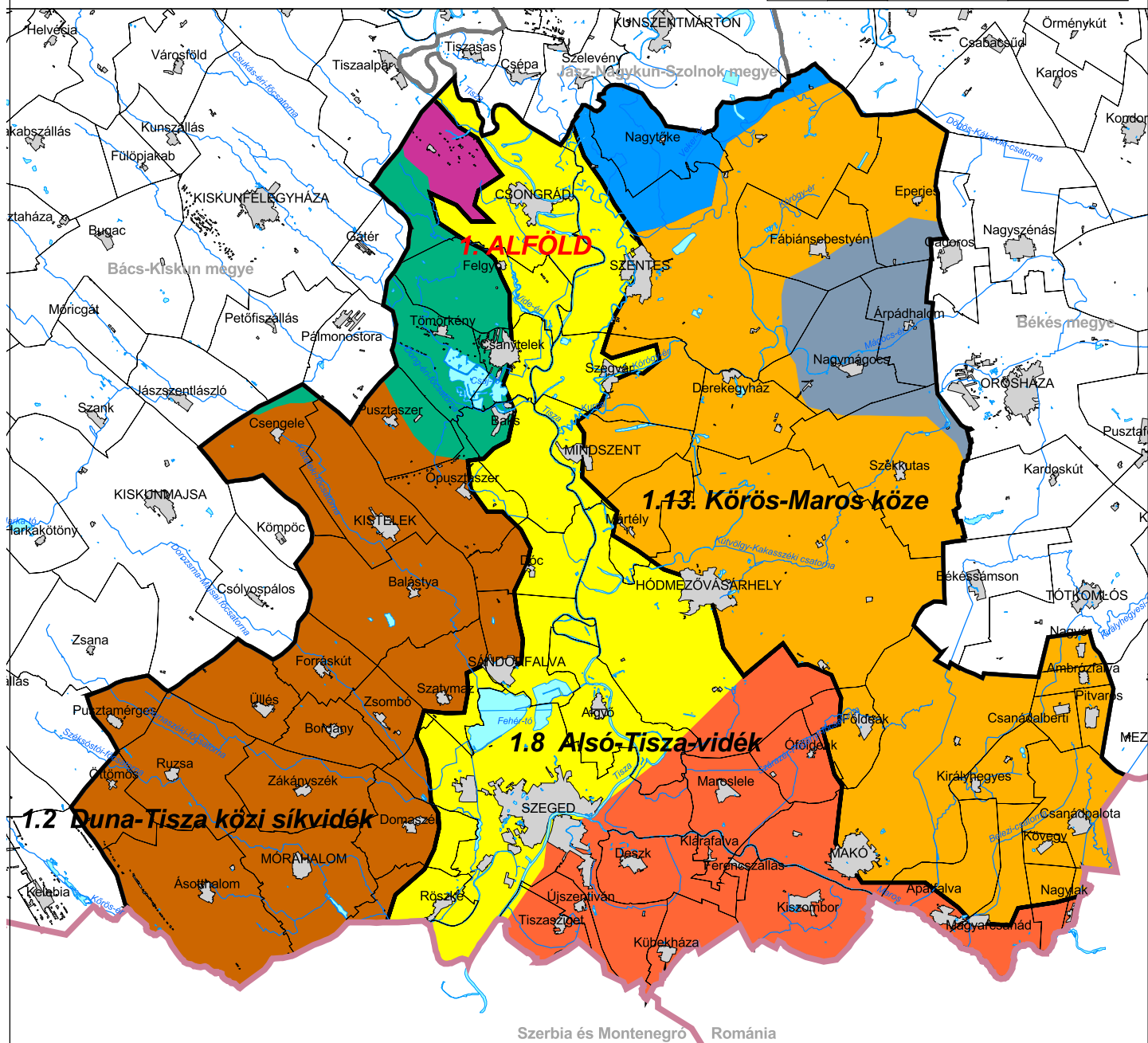
Polgári védelem

- 114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről
- 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről
- 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról
- 14/2003. (IV. 3.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról
- 49/1997. (IX. 16.) BM rendelet a körzeti polgári védelmi parancsnokságok illetékességi területe megállapításáról
- 134/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről szóló 114/1995. (IX. 27.) Korm. rendelet módosításáról
- 313/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet a települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről szóló 114/1995. (XI. 27.) Korm. rendelet módosításáról
- 35/1997. (V. 30.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról
- 5/2001. (III. 30.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról
- 36/2003. (VII. 29.) BM rendelet a körzeti polgári védelmi parancsnokságok illetékességi területe megállapításáról szóló 49/1997. (IX. 16.) BM rendelet módosításáról
- 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről
- 23/2003. (X. 16.) KüM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól
- 29/2002. (X. 29.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról
- 51/2004. (IX. 8.) BM rendelet a települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Kistájak

10 0 10 20 km

1 Nagytáj száma, neve

1.8 Középtáj határa, száma, neve

Kistáj száma, neve

- 1.2.12 Pilisi-Alpári-homokhát
- 1.2.15 Dorozsma-Majsai-homokhát
- 1.2.16 Kiskunsági-lőszőhát
- 1.8.11 Marosszög
- 1.8.12 Dél-Tisza-völgy
- 1.13.12 Békési-hát
- 1.13.22 Csongrádi-sík
- 1.13.23 Körösszög

— Tervezési terület határa

— Országhatár

— Megyehatár

— Közigazgatási határ

■ Települési terület

■ Vízfelület, vízfolyás

Szennyvízelvezetési agglomerációk

a Kormány 163/2004. (V. 21.) rendelete a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet módosítása

Megvalósítási határidő	Agglomerációs osztály	Agglomerációk központjai és az agglomerációkat alkotó települések	Lakosegyenérték* (LE)
2010. dec. 31-ig	15.000 lakosegyenérték feletti terhelésű	Csongrád	20.421
		Felgyő	
		Hódmezővásárhely	105.020
		Makó	51.353
		Kiszombor	
		Apátfalva	
		Földeák	
		Magyarcsanád	
		Maroslele	
		Szeged	230.000
Deszk			
Újszentiván			
Kübekháza			
Tiszasziget			
Szentes	78.644		
Kistelek	33.095		
2015. dec. 31-ig	10.000–15.000 lakosegyenérték közötti terhelésű	Szatymaz Sándorfalva	13.642
	2000–10.000 lakosegyenérték közötti terhelésű	Algyő	5.336
	Ásotthalom	4.214	
	Baks	2.336	
	Balástya	3.633	
	Bordány	3.157	
	Csanádpalota	3.286	
	Csanytelek	2.994	
	Csegele	2.043	
	Fábiánsebestyén	2.320	
	Forráskút	2.331	
	Mindszent	7.382	
	Mórahalom	5.550	
	Nagymágocs	3.476	
	Ópusztaszer	2.303	
	Röszke	7.627	
	Domaszék		
	Ruzsa	2.921	
	Szegvár	4.991	
	Székkutas	2.636	
	Tömörkény	2.054	
	Üllés	3.206	
	Zákányszék	2.800	
	Zsombó	3.331	

* lakosegyenérték: becsült szervesanyag-terhelés, amely a településen a háztartási szennyvízkibocsátásokon kívül jelentkező ipari és szolgáltatási szennyvizek szerves szennyeződését is magában foglalja.
Olyan szerves biológiailag lebontható terhelés, amelynek ötnapos biokémiai oxigénigénye (BOI5) 60 g oxigén/nap.

Települések 2000 lakosegyenérték terhelés alatt:

Ambrózfalva (537 LE), Árpádhalom (605 LE), Csanádalberti (507 LE), Derekegyház (1815 LE), Dóc (813 LE), Eperjes (697 LE), Királyhegyes (726 LE), Klárafalva, Ferencszállás (1.187 LE), Mártély (1338 LE), Nagyr (620 LE), Nagylak (619 LE), Nagytőke (506 LE), Pitvaros (1541 LE), Pusztaszer (1674 LE).

Folyamatban lévő agglomeráció-kialakítás:

- Makó – Kiszombor – Apátfalva – Magyarcsanak – Maroslele – Földeák szennyvízrendszer kialakítása Makó gesztorságával (tervek elkészültek, érvényes vízjogi engedéllyel rendelkeznek, Makó és térsége szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása EU kohéziós alap támogatással történő megvalósítására pályáznak).

További agglomeráció-bővítési elképzelések, tervek, formálódó szennyvízrendszerek:

- Zákányszék csatornázása és csatlakozása mórahalmi szennyvíztisztítóhoz;
- Csanádpalota tervezett szennyvíztisztítójához Kövegy csatlakozása.

Forrás: 163/2004. (V. 21.) Korm. rendelet; ATIKÖVIZIG; Települési kérdőívek, Önkormányzatok

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

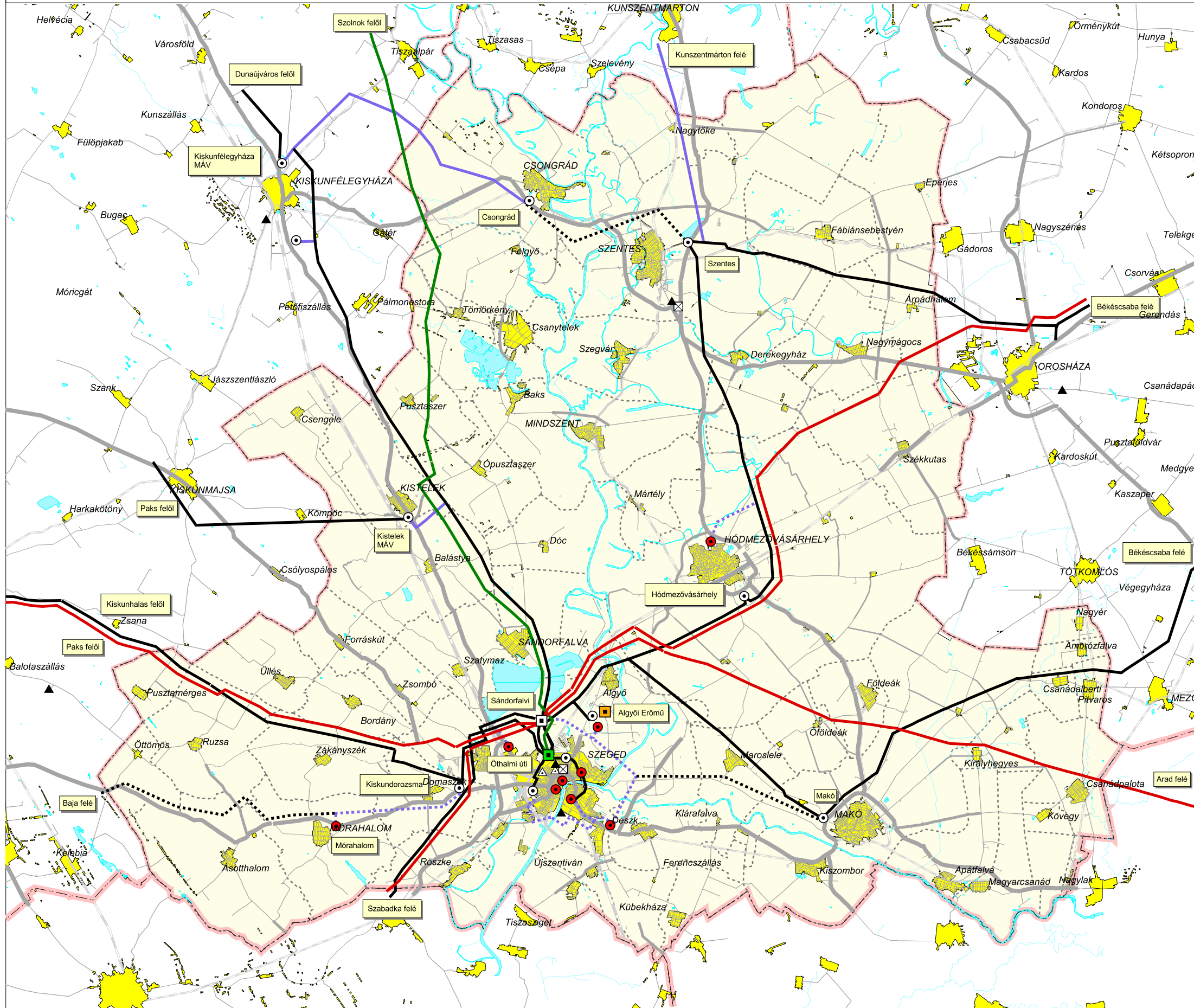
Villamosenergia hálózatok és építmények

10 0 10 20 km

M = 1: 350 000

Jelmagyarázat:

meglévő	tervezett	
		400kV-os villamos távvezeték
		220kV-os villamos távvezeték
		120kV-os egyrendszerű villamos távvezeték
		120kV-os kétrendszerű villamos távvezeték
		Erőmű
		Villamos állomás nagy/nagy
		Villamos állomás nagy/nagy/közép
		Villamos állomás nagy/közép
		TV-átjátszó állomás
		TV-URH adó
		OTH-Project telephelyek
		Főúthálózat
		Térségi jelentőségű mellékutak
		Mellékutak
		Vasúti fővonal
		Egyéb vasúti fővonalak
		Vasúti mellélvonalak
		Közigazgatási határ
		Megyehatár
		Települések beépített területe
		Vízfelület

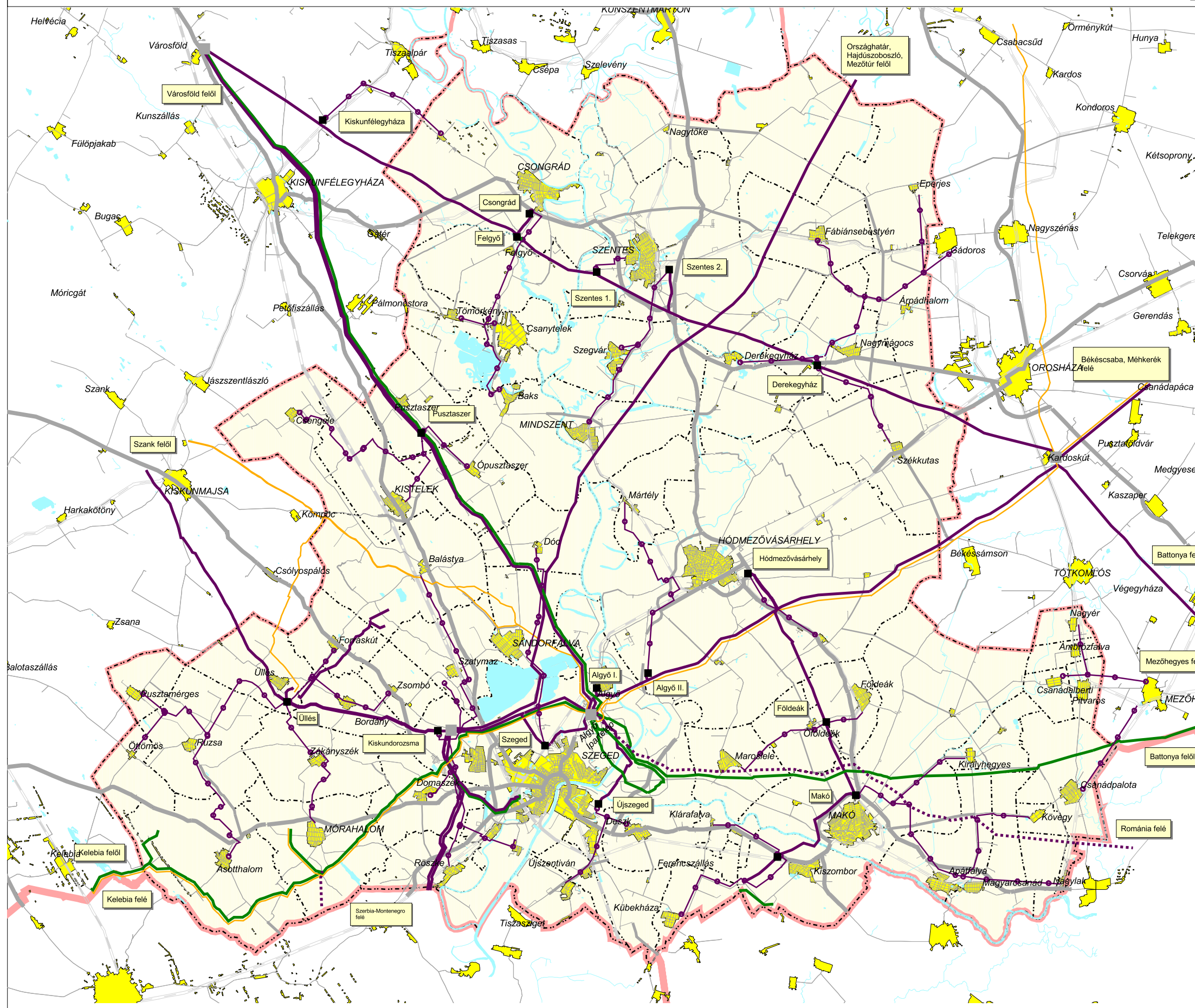
CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Szénhidrogén-hálózatok és építmények

6. sz. függelék

10 0 10 20 km

M = 1: 350 000

Jelmagyarázat:

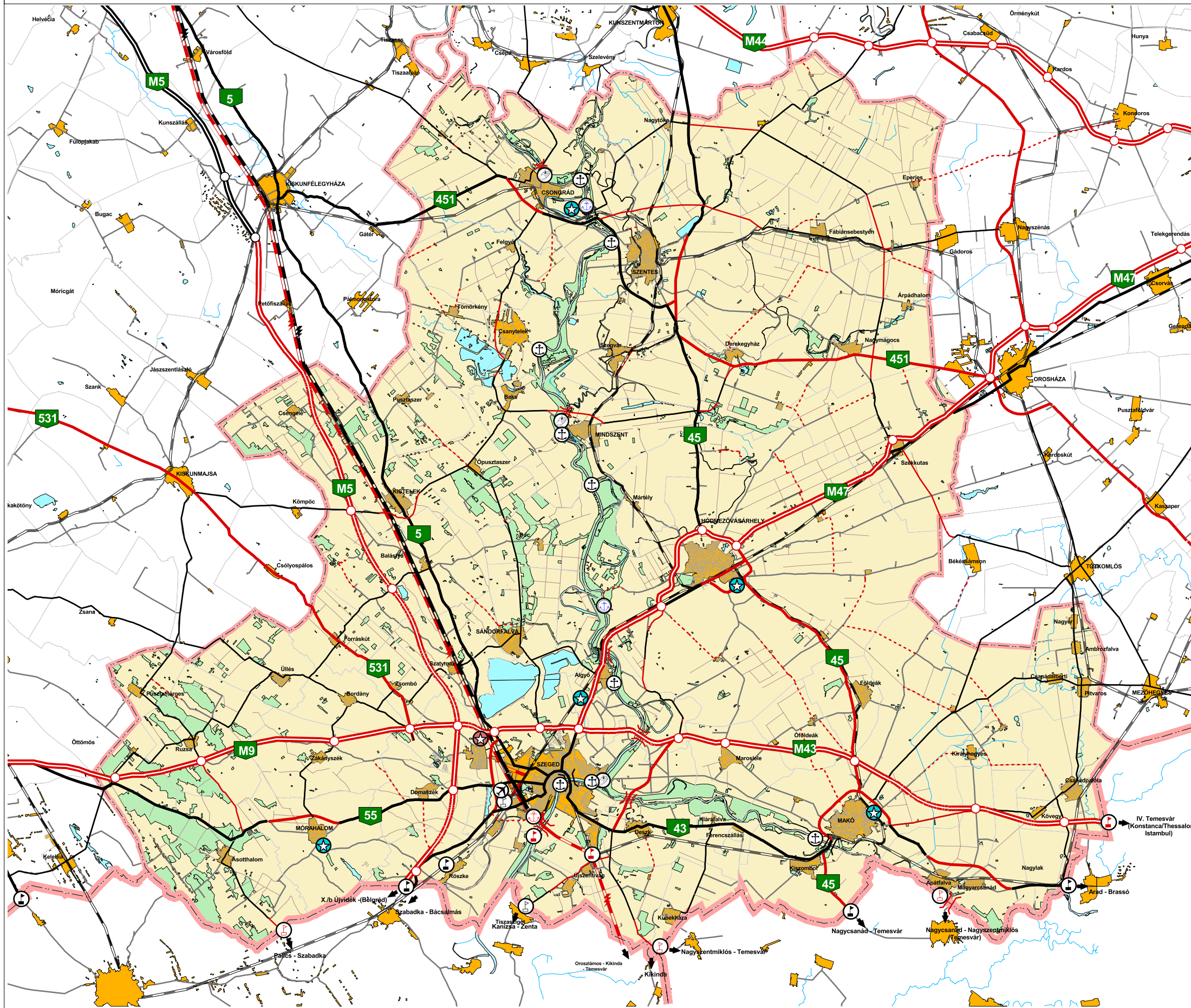
meglévő	tervezett	
		Nagynyomású gázvezeték
		Nagyközépnomású gázvezeték
		Kőolajvezeték
		Kondenzátum vezeték
		Gázátadó állomás
		Csomópont
		Főúthálózat
		Térségi jelentőségű mellékutak
		Mellékutak
		Vasúti törzshálózati fővonal
		Egyéb vasúti fővonalak
		Vasúti mellékvonalak
		Közigazgatási határ
		Megyehatár
		Települések beépített területe
		Vízfelület

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Közlekedési hálózatok és építményeik

M = 1: 350 000

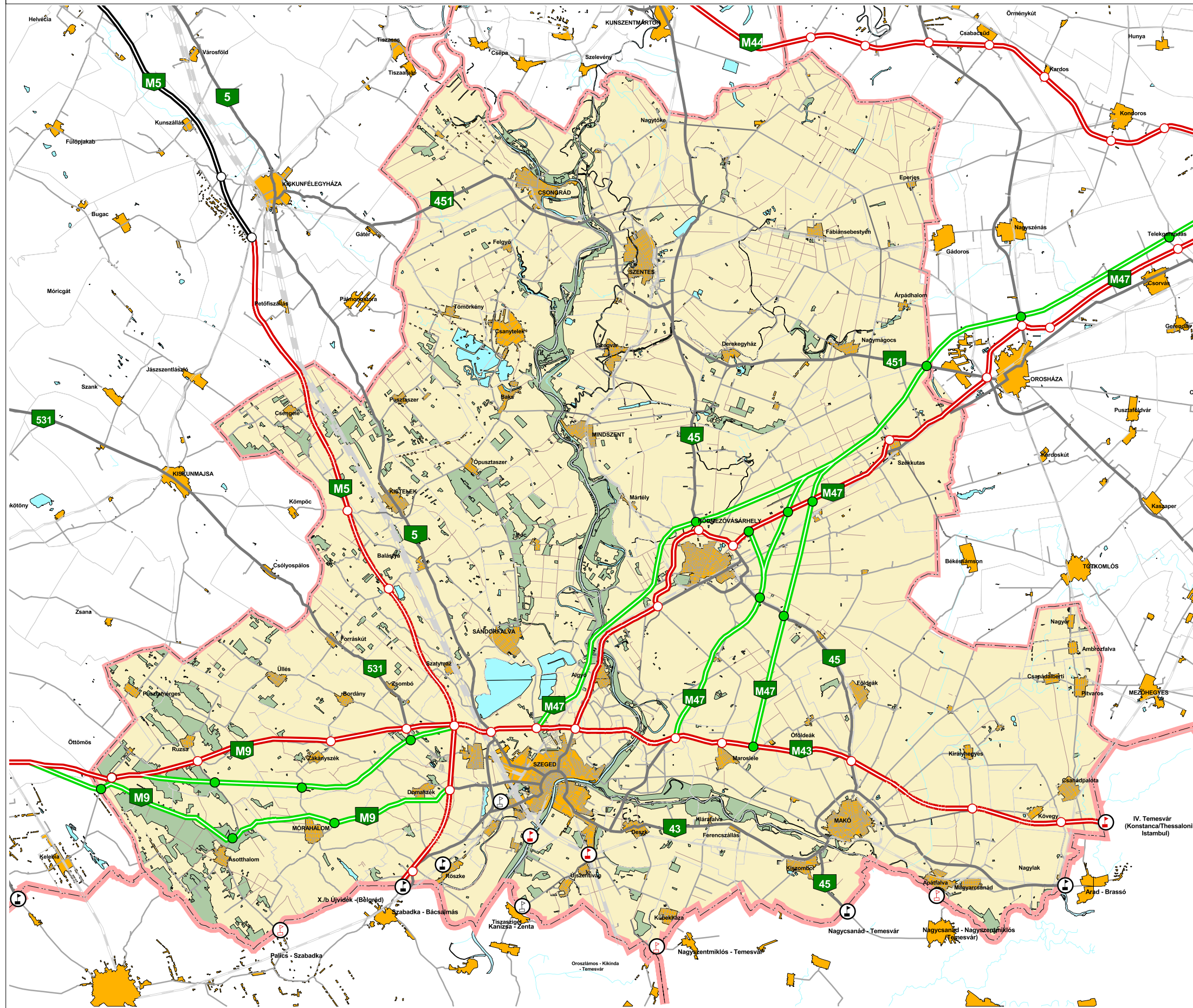
Jelmagyarázat:

Meglévő	Tervezett	
		Gyorsforgalmi út
		Főút
		Térségi jelentőségű mellékút
		Egyéb mellékút
		Gyorsforgalmi út csomópontja
		Hidak
		Nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal
		Egyéb vasúti fővonal
		Kétvágányú vasútvonal
		Vasúti mellékvonal
		Villamosított vasútvonal
		Országos jelentőségű kikötő
		Térségi jelentőségű kikötő
		Hajóállomás és kishajókikötő
		Komp
		Főúti, vasúti és víziúti határátkelő
		Térségi jelentőségű határátkelő
		Országos jelentőségű logisztikai központ
		Térségi jelentőségű logisztikai központ
		Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszthető repülőtér
		Közigazgatási határ
		Település beépített területe
		Vízfelszín
		Erdő

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Gyorsforgalmi utak lehetséges nyomvonalváltozatai

M = 1: 350 000

Jelmagyarázat:

Meglévő	Tervezett	
		Gyorsforgalmi út
		Gyorsforgalmi út lehetséges nyomvonalváltozata
		Főút
		Térségi jelentőségű mellékút
		Egyéb mellékút
		Gyorsforgalmi út csomópontja
		Nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal
		Egyéb vasúti fővonal
		Kétvágányú vasútvonal
		Vasúti mellékvonal
		Főúti, vasúti és víziúti határátkelő
		Térségi jelentőségű határátkelő
		Közigazgatási határ
		Település beépített területe
		Vízfelszín
		Erdő

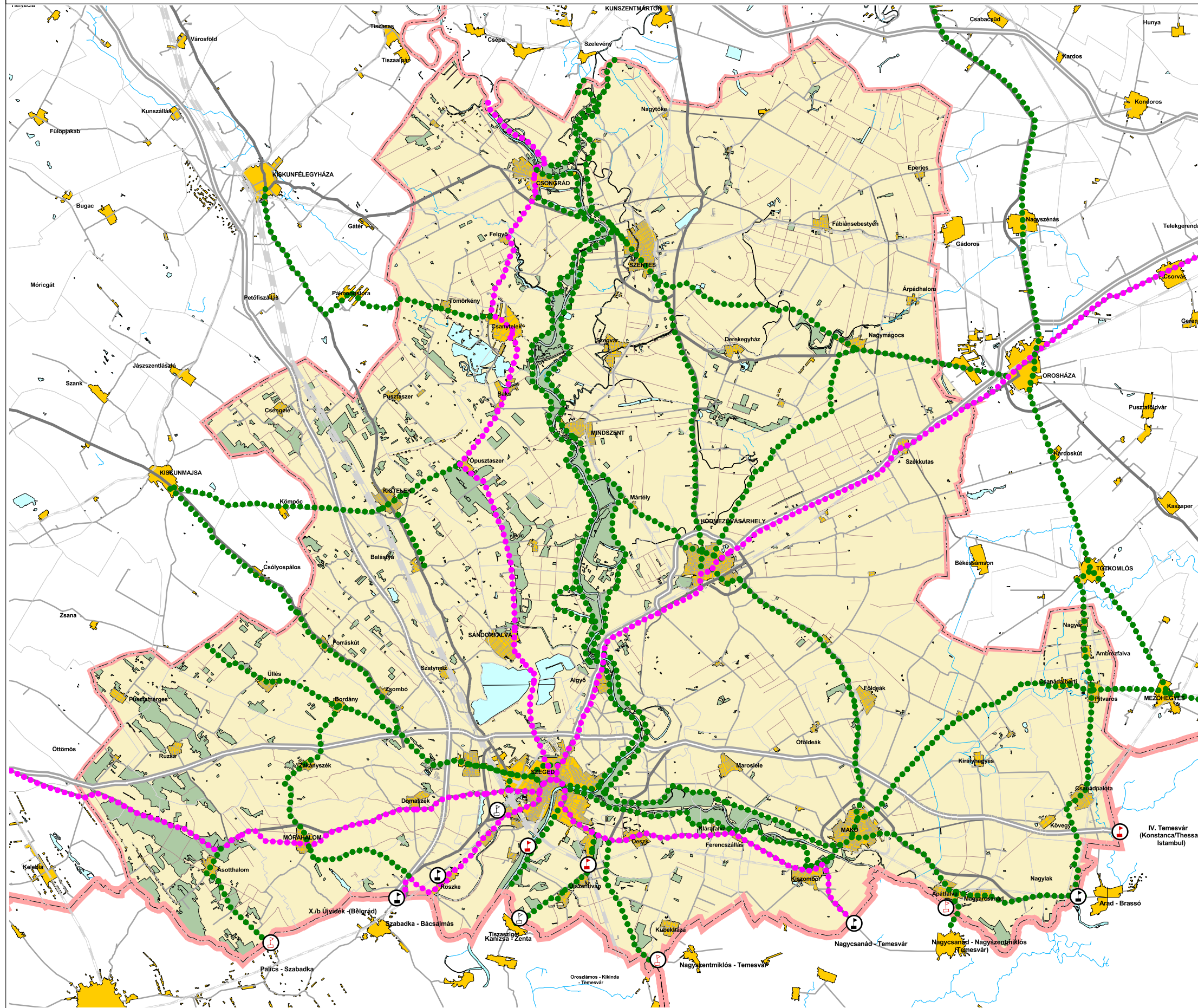

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Kerékpárút hálózat

M = 1: 350 000

Jelmagyarázat:

- Országos kerékpárút törzshálózat elemei
- Térségi jelentőségű kerékpárút
- Főúthálózat
- Térségi jelentőségű mellékút
- Mellékút
- Talajút
- Nemzetközi törzshálózati vasúti fővonal
- Egyéb vasúti fővonal
- Vasúti mellékvonal
- Főúthálózaton, vasúti főhálózaton, víziúton lévő határátkelő
- Térségi jelentőségű határátkelő
- Vízfelszín
- Település beépített területe
- Erdő

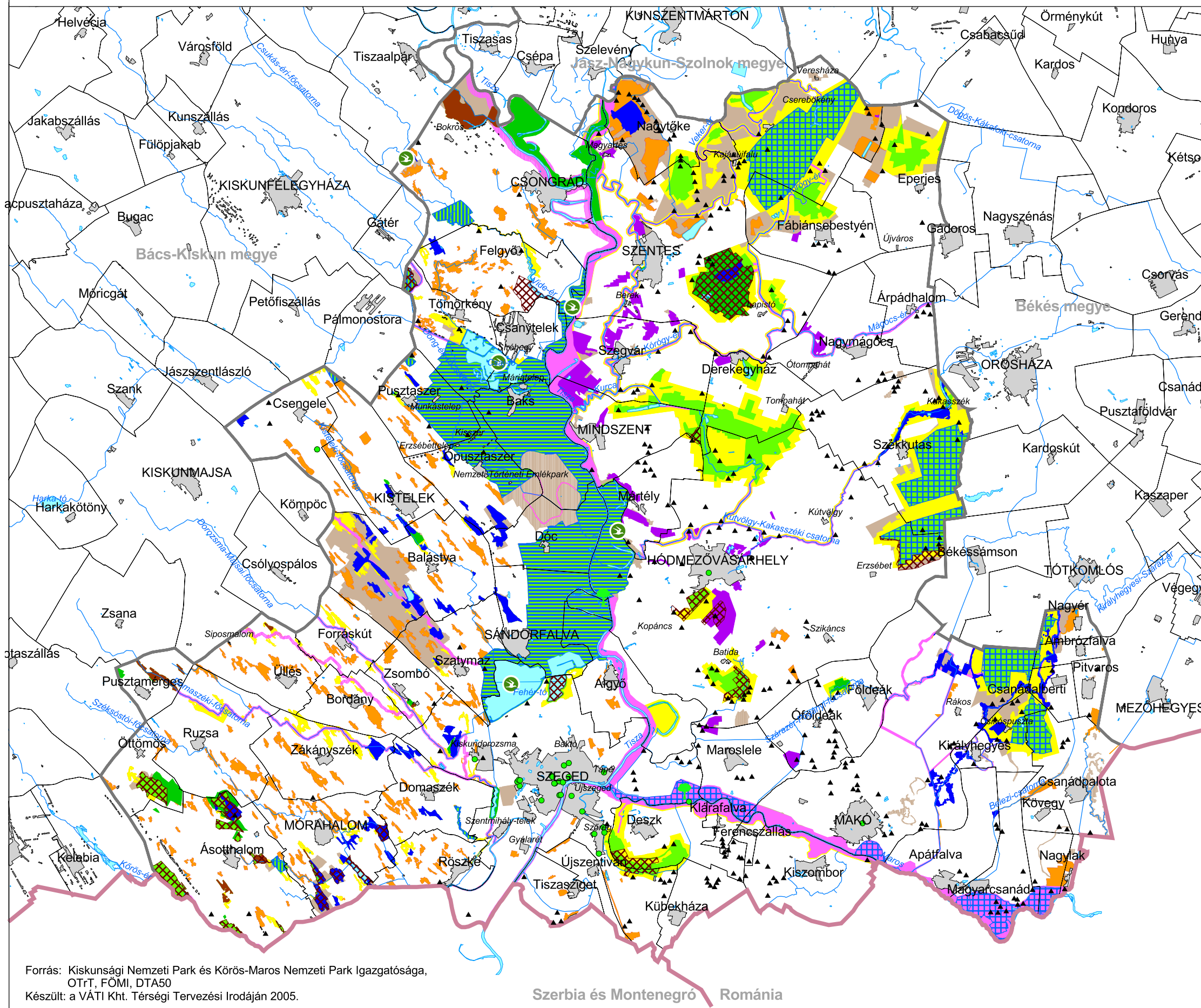
Kiemelten fontos érzékeny természeti területek

A környezetvédelmi miniszter, valamint a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 2/2002.(I.23.) KÖM-FVM együttes rendelet melléklete alapján:

Kiemelten fontos érzékeny természeti területek térségei	Érintett települések
Vásárhelyi-Csanádi puszták	Ambrózfalva, Apátfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Királyhegyes, Kövegy, Magyarcsanád, Makó, Nagyér, Nagymágocs, Pitvaros, Székkutas

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

Védett természeti területek és értékek

Meglévő országos jelentőségű védett természeti terület

- Nemzeti Park
- Tájvédelmi Körzet
- Természetvédelmi Terület
- Ramsari
- Erdőrezervátum

Ex lege védett terület

- Szikes tó
- Láp
- Kunhalom

Helyi jelentőségű védett

- természeti terület
- emlék

- Természeti terület
- Tervezett országos jelentőségű védett természeti terület

Nemzeti Ökológiai Hálózat

- Magterület
- Pufferzóna
- Folyamatos folyosó
- Megszakított folyosó
- Natura 2000

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Települési terület
- Vízfelület, vízfolyás

Forrás: Kiskunsági Nemzeti Park és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága, OTT, FÖMI, DTA50
Készült: a VÁTI Kht. Térségi Tervezési Irodáján 2005.

Szerbia és Montenegró Románia

M = 1:350.000

Országos jelentőségű védett természeti területek

Illetékességi terület	Védett terület neve	Terület összes (ha) /megyei	Védetté nyilvánítási rendelete száma	Természetvédelmi kezelőszerv	Érintett megyei települések
KMNPI	KMNP Cserebökény	4559,7 /4559,7	18/1991.(XII.24.) KTM r. 3/1997.(I.8.)KTM r.	KMNPI	Szentes, Fábiánsebestyén
	KMNP Kardoskúti Fehértó	5628,3 /3762,2	3/1997.(I.8.)KTM r. 4/1999. (V.5.) KöM r.	KMNPI	Székkutas, Hódmezővásárhely
	KMNP Csanádi-puszták ebből fokozottan védett	4058 /2474,6 1234	3/1989.(II.22.) KVM r. 3/1997.(I.8.) KTM r. 4/1999 (V.5.)KöM r.	KMNPI	Nagyér, Makó, Ambrózfalva, Csanádpalota, Királyhegyes, Makó, Királyhegyes, Csanádpalota
	KMNP Maros-ártér	2851,6 /2851,6	6/1990. (III.31.) KVM r. 4/1999.(V.5.) KöM r.	KMNPI	Makó, Maroslele, Apátfalva, Csanádpalota, Magyarcsanád, Szeged
KNPI	Pusztaszeri TK ebből fokozottan védett Labodár, Büdösszék, Sasér Fehér-tó XI és XII tava	22325 /22325 926/926	1/1976. OTvH hat.	KNPI	Szentes, Felgyő, Csanytelek, Tömörkény, Pusztaszer, Ópusztaszer, Baks, Dóc, Sándorfalva, Szeged, Szatymaz, Algyő Csanytelek, Pusztaszer, Sándorfalva Szeged
	Mártélyi TK	2213 /2213	390/1972.OTvH hat.	KNPI	Mindszent, Hódmezővásárhely
	Ásotthalmi-láprét TT	95 /95	7/1990. (IV.23.) KVM r.	KNPI	Ásotthalmom
	Péteri-tói Madárrezervátum TT	740 /56	3/1976. OTvH hat. 14/1992.(VI.30.) KTM rend.	KNPI	Csengele
	Pusztaszeri Fülöpszék TT	41 /41	6/1990.(IV.23.) KVM rendelet	KNPI	Pusztaszer
	Pusztaszeri Hétvezér Emlékmű TT	4 /4	6/1990. (III.31.) KVM r.	KNPI	Pusztaszer
	Csongrádi Kónyaszék TT	457,6 /457,6	26/1998.(VII.10.) KTM rendelet	KNPI	Csongrád

Ex lege védett területek**a) Ex lege védett lápok**

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztatójában megjelentek alapján:

Illetékességi terület	Érintett település	Védett láp területe (hektár)
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága	Ásotthalom	243,0704
	Mórahalom	135,0785
	Üllés	16,4958
<i>Összesen:</i>		<i>394,6447</i>

b) Ex lege védett szikes tavak

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 8006/2001. (MK 156.) KöM tájékoztatójában megjelentek alapján:

Illetékességi terület	Érintett település	Védett szikes tó területe (hektár)
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága	Balástya	537,3933
	Csongrád	227,7682
	Domaszék	110,3880
	Felgyő	24,3499
	Kistelek	31,1403
	Mórahalom	457,9674
	Ópusztaszer	181,9071
	Pusztaszer	68,3812
	Röszke	29,9304
	Sándorfalva	78,5299
	Szatymaz	36,7750
	Szeged-Kiskundorozsma	184,1714
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága	Királyhegyes	157,5239
	Makó	656,0215
	Székkutas	472,2072
<i>Összesen:</i>		<i>3254,4547</i>

Ramsari területek

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 8004/2003. (K.Ért.11.) KvVM tájékoztatója alapján a „Nemzetközi jelentőségű Vadvizek Jegyzéké”-be bejegyzett Csongrád megyei védett vizek és vadvízterületek:

Ramsari terület neve	Érintett település	Ramsari terület kiterjedése (hektár)
Mártélyi Tájvédelmi Körzet	Hódmezővásárhely Mindszent	2250,1178 5,7618
Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet területéből (Csaj-tó, pusztaszeri Büdösszék és Baksipusztá, a szegedi Fehér tó, Sasér és Labodár)	Csanytelek Pusztaszer Sándorfalva Szatymaz Szeged Tömörkény	287,5723 630,5718 580,4000 271,5470 1640,7601 1170,6665
Csongrádi-Bokrosi Sós-tó*	Csongrád	113,3461
<i>Összesen:</i>		6950,7434

*Csongrád megyei részterület

Erdőrezervátumok

A környezetvédelmi miniszter 16/2000. (VI. 26.) KöM rendelettel a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén, a 17/2000. (VI. 26.) KöM rendelettel pedig a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén egyes védett természeti területeket erdőrezervátummá nyilvánított, melyek a megyében a következők:

Erdőrezervátum neve	Illetékességi terület	Érintett település	Terület (hektár)
Sasér Erdőrezervátum	Kiskunsági Nemzeti Park Pusztaszeri TK	Sándorfalva	37,8
ebből magterület			19,6
Maros-Hullámtér Erdőrezervátum	Körös-Maros Nemzeti Park	Szeged-Tápé	61,0
ebből magterület			21,3
<i>Összesen:</i>			98,8

Helyi jelentőségű védett természeti területek

Helyi jelentőségű természetvédelmi területek és értékek neve	Terület (ha)	Védetté nyilvánítási határozat ill. rendelet száma	Illeté- kességi terület
Ásotthalom / Bogárzói-rét TT	460	23/1993.(VI.24.) Kt. határozat	KNPI
Ásotthalom / Fehérnyáras-erdő TT	16	232.099/1944 I/A-2	KNPI
Ásotthalom / Süveg-Magyar-erdő TT	17	1/1995. (I.26.) Kt. határozat	KNPI
Ásotthalom / Rívó-erdő TT	10	1/1995. (I.26.) Kt. határozat	KNPI
Ásotthalom / Ültetett-erdő TT	2	232.099/1944 I/A-2	KNPI
Balástya, Kistelek / Müller-szék TT	84	/1990. (V.) rendelet	KNPI
Csengele / Kocsányos tölgyfacsoport TÉ	0	195/1974. (VII.30.) VB. határozat	KNPI
Csongrád / Nagyrét TT	806	42/1995. (XII.15.) ÖKt. rendelet	KMNPI
Földeák / Kornél-erdő TT	68	131/1994. (XI.30.) Kt. határozat	KMNPI
Hódmezővásárhely / Epreskert TT	2	1994 rendelet	KMNPI
Hódmezővásárhely / Fák és fasorok TÉ	0	1994 rendelet	KMNPI
Hódmezővásárhely / Népkert és Strand TT	7	1994 rendelet	KNPI
Kistelek / Bíbic-tó TT	56	1990. (V.) rendelet	KNPI
Makó / Juhász Gyula-emlékfa TÉ	0	194/1974. (VII.30.) VB. határozat	KMNPI
Öttömös / Baromjárás-puszta TT	295	1994	KNPI
Pusztamérgesi / Láp-erdő	77	/1995. (V.10.) ÖKt. rendelet	KNPI
Pusztamérges / Mérgesi-puszta	41	/1995. (V.10.) ÖKt. rendelet	KNPI
Szeged / Fűvészkert TT	17	3/1989. (IX.28.) Tr. rendelet	KNPI
Szeged / Kiskundorozsmai Nagyszék TT	17	197/1975. VB. határozat	KNPI
Szeged / Páfrányfenyő TÉ	0	129/1975. VB. határozat	KNPI
Szeged / Tápéi Vetyeháti-nyárfa TÉ	0	1949 rendelet	KNPI
Szeged/Mattyéri-tó	92	1998 rendelet	KNPI
Szentes / Széchenyi-liget TT (országos is)	7	1464/1953. határozat	KMNPI
Zsombó / Ósláp TT	8	196/1974. (VII.30.) VB. határozat	KNPI

KNPI: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

KMNPI: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Natura 2000 területek

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területek:

Illetékességi terület	Natura 2000 terület neve	Érintett település
<i>Különleges madárvédelmi területek</i>		
HNPI	Közép-Tisza	Csongrád
KNPI	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözete	Csongrád
KNPI	Alsó-Tiszavölgy	Algyó, Baks, Csanytelek, Csongrád, Derekegyház, Dóc, Felgyó, Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Ópusztaszer, Pusztaszer, Sándorfalva, Szatymaz, Szeged, Szegvár, Szentes, Tömörkény
KNPI	Balástya-Szatymaz környéki homokvidék	Balástya, Szatymaz
KNPI	Csongrád-Bokrosi Sós-tó	Csongrád
KNPI	Gátéri Fehér-tó	Tömörkény
KMNPI	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	Ambrózfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Királyhegyes, Makó, Nagyér, Székkutas
KMNPI	Cserebökényi-puszták	Eperjes, Fábiánsebestyén, Nagytóke, Szentes
<i>Különleges természetmegőrzési területek</i>		
KNPI	Szegedi ürgés gyepek	Szeged
KMNP	T-erdő	Derekegyház
<i>Kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területek</i>		
HNPI	Közép-Tisza	Csongrád
KNPI	Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözet	Csongrád
KNPI	Alsó-Tisza hullámtér	Algyó, Baks, Csanytelek, Dóc, Felgyó, Hódmezővásárhely, Mindszent, Sándorfalva, Szeged, Szegvár, Szentes
KNPI	Baksi-puszták	Baks, Csanytelek, Ópusztaszer, Pusztaszer, Tömörkény
KNPI	Csongrádi-Bokrosi Sós-tó	Csongrád
KNPI	Csongrádi Kónya-szék	Csongrád
KNPI	Dél-Homokhátság	Ásotthalom, Mórahalom, Öttömös
KNPI	Gátéri Fehér-tó	Tömörkény
KNPI	Közép Csongrádi szikesek	Balástya, Dóc, Kistelek, Ópusztaszer, Sándorfalva
KMNPI	Deszki gyepek	Deszk

KMNPI	Maros	Apátfalva, Csanádpalota, Deszk, Ferencszállás, Kiszombor, Klárafalva, Makó, Maroslele, Magyarcsanád, Nagylak, Szeged
KMNPI	Száraz-ér	Ambrózfalva, Apátfalva, Csanádalberti, Földeák, Királyhegyes, Makó, Maroslele, Nagyér, Óföldeák
KMNPI	Vásárhelyi és Csanádi gyepek	Ambrózfalva, Apátfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Királyhegyes, Kövegy, Magyarcsanád, Makó, Maroslele, Mártély, Mindszent, Nagyér, Nagylak, Nagymágocs, Pitvaros, Székkutas
KMNPI	Mágocs-ér	Árpádhalom, Nagymágocs, Szentes
KMNPI	Lapistó-Fertő	Szentes
KMNPI	Szentesi gyepek	Szegvár, Szentes
KMNPI	Kurca	Mindszent, Szegvár
KMNPI	Tőkei gyepek	Nagytőke, Szentes
KMNPI	Vásárhelyi Kék-tó	Derekegyház, Hódmezővásárhely, Mártély, Mindszent, Szegvár, Székkutas
KMNPI	Cserebökény	Eperjes, Fábiánsebestyén, Nagytőke, Szentes
KMNPI	Hármas-Körös	Szentes

HNPI: Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

KNPI: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

KMNPI: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Védett természeti területek védőövezete

A nemzeti parkok igazgatóságai által szolgáltatott adatok alapján az ökológiai hálózat pufferterületei*

Település neve	Terület (ha)
Algyő	7004,997
Ambrózfalva	1119,939
Apátfalva	5367,219
Árpádhalom	4500,308
Ásotthalom	12251,858
Baks	6196,893
Balástya	10996,425
Bordány	3648,138
Csanádalberti	1529,433
Csanádpalota	7766,487
Csanytelek	3471,346
Csengele	6066,321
CSONGRÁD	17384,714
Derekegyház	6123,851
Deszk	5991,315
Dóc	4935,466
Domaszék	5210,283
Eperjes	7382,657
Fábiánsebestyén	7878,266
Felgyő	7672,933
Ferencszállás	580,154
Forráskút	3666,610
Földeák	3634,403
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	49439,753
Királyhegyes	2984,846
KISTELEK	6915,397
Kiszombor	6581,058
Klárafalva	909,840
Kövegy	971,368
Kübekháza	2761,301
Magyarcsanád	4804,960
MAKÓ	22925,657
Maroslele	4665,424
Mártély	4352,670
MINDSZENT	6572,943
MÓRAHALOM	8307,304
Nagyér	1227,397
Nagylak	469,043
Nagymágocs	7504,137
Nagytőke	5835,053
Óföldeák	3495,332
Ópusztaszer	5842,303

Öttömös	3092,477
Pitvaros	1314,043
Pusztamérges	2437,939
Pusztaszer	5001,570
Röszke	3661,703
Ruzsa	8470,975
SÁNDORFALVA	5577,410
Szatymaz	5376,907
SZEGED	28669,023
Szegvár	9249,428
Székkutas	12873,628
SZENTES	39671,300
Tiszasziget	2678,801
Tömörkény	5390,908
Újszentiván	1560,282
Üllés	4988,660
Zákányszék	6604,528
Zsombó	2688,333
<i>Összesen</i>	<i>436253,717</i>

*A pufferterületek nem fedik le a védőövezetet, mivel a védőövezetbe a Natura 2000 területek és a magterületek egy része is beletartozik.

Természeti területek

Település neve	Terület (ha)
Algyő	268,271
Ambrózfalva	5,668
Apátfalva	26,211
Árpádhalom	9,867
Ásotthalom	427,047
Baks	30,903
Balástya	1199,314
Bordány	434,231
Csanádalberti	0,186
Csanádpalota	416,559
Csanytelek	28,017
Csengele	377,291
CSONGRÁD	981,113
Derekegyház	1451,509
Deszk	681,767
Dóc	57,523
Domaszék	405,203
Eperjes	762,758
Fábiánsebestyén	440,287
Felgyő	814,424
Forráskút	349,112
Földeák	88,341
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	2016,029
Királyhegyes	103,473
KISTELEK	588,704
Kövegy	0,093
Kübekháza	0,702
MAKÓ	188,595
Mártély	16,150
MINDSZENT	325,061
MÓRAHALOM	741,815
Nagyér	226,453
Nagylak	71,955
Nagytőke	1765,197
Ópusztaszer	217,061
Öttömös	331,381
Pitvaros	85,772
Pusztamérges	12,184
Pusztaszer	272,283
Röszke	345,886
Ruzsa	726,168
SÁNDORFALVA	71,591
Szatymaz	487,733
SZEGED	984,161
Szegvár	426,550
Székkutas	321,641

SZENTES	2332,137
Tiszasziget	63,485
Tömörkény	406,870
Újszentiván	38,970
Üllés	449,620
Zákányszék	799,031
Zsombó	296,916
<i>Összesen:</i>	<i>23969,269</i>

Ökológiai folyosók

Megszakított és folytonos folyosók

Típus	Folyosó neve	Település neve	Folyosó-terület (ha)	Folyosó-terület összesen (ha)
MF	Palotai-ugar	Csanádpalota	250,820	
MF	Kis-Purgel	Csanádpalota	125,126	375,946
MF	Derekegyházi Gyep	Derekegyház	82,808	82,808
MF	Káka	Eperjes	0,456	
MF	Kettősjárás	Eperjes	10,944	
MF	Eperjes	Eperjes	76,720	88,120
MF	Belsődűlő	Fábiánsebestyén	81,216	
MF	Vekerzug	Fábiánsebestyén	0,983	
MF	Pusztatemplomi-erdő	Fábiánsebestyén	35,274	117,473
MF	Kingéc	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	79,711	
MF	Kerek-Szikáncs	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	43,352	
MF	Szentkirály	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	34,801	
MF	Katraszél	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	70,600	
MF	Nagy-sziget	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	747,644	
MF	Káposztás	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	39,938	
MF	Palé	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	23,584	
MF	Aranytemető-dűlő	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	93,342	
MF	Kortyogó	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	72,892	
MF	Vörös-kutas-dűlő	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	11,448	
MF	Kenyerehát	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	32,125	
MF	Darvas	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	46,639	1296,076
MF	Kis-Purgel	Kövegy	0,093	0,093
MF	Gencshát	Maroslele	5,575	
MF	Kingéc	Maroslele	64,950	70,525
MF	Darvas	Mártély	300,200	300,200
MF	Darvas	MINDSZENT	26,722	
MF	Aranyos-szék	MINDSZENT	53,126	
MF	Úsztatói-rét	MINDSZENT	369,324	449,172
MF	Teleki-dűlő	Nagyér	121,397	121,397
MF	Palotai-ugar	Nagylak	71,955	71,955
MF	Lajosszállás	Nagymágocs	188,137	188,137
MF	Kistőke	Nagytőke	473,406	
MF	Szeder-dűlő	Nagytőke	1145,941	1619,347
MF	Gencshát	Óföldrék	133,000	133,000
MF	Úsztatói-rét	Szegvár	587,291	
MF	Berek-hát	Szegvár	347,574	934,865
MF	Berek-hát	SZENTES	193,017	
MF	Alsó-rét	SZENTES	88,287	
MF	Nagynyom	SZENTES	34,843	
MF	Pankota	SZENTES	113,939	
MF	Szentlászló	SZENTES	343,039	
MF	Kistőke	SZENTES	139,766	
MF	Szeder-dűlő	SZENTES	0,043	
MF	Zalota	SZENTES	126,796	

Típus	Folyosó neve	Település neve	Folyosó-terület (ha)	Folyosó-terület összesen (ha)
MF	Vekerzug	SZENTES	315,848	
MF	Káka	SZENTES	124,048	
MF	Kettősjárás	SZENTES	231,867	1711,493
MF		Algyő		178,890
MF		Ásotthalom		319,659
MF		Balástya		707,539
MF		Bordány		287,924
MF		Csanytelek		0,035
MF		Csengele		261,848
MF		CSONGRÁD		612,866
MF		Dóc		34,793
MF		Domaszék		227,443
MF		Felgyő		530,273
MF		Forráskút		159,071
MF		HÓDMEZŐVÁSÁRHELY		61,834
MF		KISTELEK		583,083
MF		Mártély		190,763
MF		MINDSZENT		432,577
MF		MÓRAHALOM		522,364
MF		Nagytóke		1619,346
MF		Ópusztaszer		168,738
MF		Öttömös		61,218
MF		Pusztamérges		12,185
MF		Pusztaszer		231,546
MF		Röszke		246,413
MF		Ruzsa		447,747
MF		SÁNDORFALVA		2,408
MF		Szatymaz		404,641
MF		SZEGED		339,614
MF		Szegvár		936,266
MF		SZENTES		1032,765
MF		Tiszasziget		63,485
MF		Tömörkény		123,614
MF		Újszentiván		38,970
MF		Üllés		315,594
MF		Zákányszék		352,323
MF		Zsombó		151,611
FF	Tisza-ártér	Algyő	898,211	898,211
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	Ambrózfalva	46,306	46,306
FF	Maros-ártér	Apátfalva	312,680	
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	Apátfalva	8,041	
FF	Sámson-Apátfalvi-Szárazér	Apátfalva	35,795	356,516
FF	Mágocs-ér	Árpádhalom	104,382	104,382
FF	Tisza-ártér	Baks	393,678	393,678
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	Csanádalberti	85,647	498,060
FF	Maros-ártér	Csanádpalota	328,275	328,275
FF	Tisza-ártér	Csanytelek	269,954	269,954
FF	Tisza-ártér	CSONGRÁD	439,718	
FF	Hármas-Körös-ártér	CSONGRÁD	103,183	542,901
FF	Körögy-ér	Derekegyház	23,676	23,676

Típus	Folyosó neve	Település neve	Folyosó-terület (ha)	Folyosó-terület összesen (ha)
FF	Dorozsmai-csatorna	Deszk	25,905	
FF	Maros-ártér	Deszk	324,367	350,272
FF	Tisza-ártér	Dóc	248,883	248,883
FF	Kórógy-ér	Fábiánsebestyén	81,463	81,463
FF	Tisza-ártér	Felgyő	317,266	330,346
FF	Maros-ártér	Ferencszállás	92,625	92,625
FF	Szárazér-Pogányi-főcsatorna	Földeák	23,959	23,959
FF	Szárazér-Pogányi-főcsatorna	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	1,707	
FF	Tisza-ártér	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	532,592	
FF	Kútvölgy-Kakasszéki-csatorna	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	199,996	
FF	Kenyere-ér	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	204,512	938,807
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	Királyhegyes	77,477	77,477
FF	Maros-ártér	Kiszombor	523,541	523,541
FF	Maros-ártér	Kláralfalva	293,912	601,018
FF	Maros-ártér	Magyarcsanád	1571,112	1571,112
FF	Szárazér-Pogányi-főcsatorna	MAKÓ	331,565	
FF	Maros-ártér	MAKÓ	1039,178	
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	MAKÓ	72,491	
FF	Sámson-Apátfalvi-Szárazér	MAKÓ	341,953	1785,187
FF	Maros-ártér	Maroslele	548,172	548,172
FF	Kenyere-ér	Mártély	41,845	41,845
FF	Tisza-ártér	MINDSZENT	550,593	
FF	Kurca	MINDSZENT	74,335	
FF	Ludas-ér	MINDSZENT	25,110	650,038
FF	Királyhegyesi-Száraz-ér	Nagyér	43,498	43,498
FF	Maros-ártér	Nagylak	31,688	31,688
FF	Mágocs-ér	Nagymágocs	189,182	
FF	Kórógy-ér	Nagymágocs	3,490	192,672
FF	Hármas-Körös-ártér	Nagytőke	171,737	
FF	Veker-ér	Nagytőke	41,795	213,532
FF	Tisza-ártér	SANDORFALVA	102,942	102,942
FF	Maros-ártér	SZEGED	733,898	
FF	Tisza-ártér	SZEGED	780,852	
FF	Maros-ártér	SZEGED	0,012	1514,762
FF	Tisza-ártér	Szegvár	710,264	
FF	Kurca	Szegvár	204,878	
FF	Kórógy-ér	Szegvár	166,712	
FF	Ludas-ér	Szegvár	46,052	1127,906
FF	Kútvölgy-Kakasszéki-csatorna	Székkutas	35,170	35,170
FF	Tisza-ártér	SZENTES	864,302	
FF	Mágocs-ér	SZENTES	53,852	
FF	Hármas-Körös-ártér	SZENTES	433,674	
FF	Kurca	SZENTES	349,812	
FF	Veker-ér	SZENTES	298,744	
FF	Kórógy-ér	SZENTES	299,516	2299,900
FF		Algyő		442,334
FF		Ambrózfalva		46,306
FF		Apátfalva		488,640
FF		Árpádhalom		104,382

Típus	Folyosó neve	Település neve	Folyosó-terület (ha)	Folyosó-terület összesen (ha)
FF		Ásotthalom		79,538
FF		Baks		114,502
FF		Balástya		166,600
FF		Bordány		153,060
FF		Csanádalberti		85,647
FF		Csanádpalota		328,286
FF		Csanytelek		413,933
FF		Csengele		44,936
FF		CSONGRÁD		2307,666
FF		Derekegyház		23,676
FF		Deszk		350,257
FF		Dóc		87,021
FF		Domaszék		96,751
FF		Fábiánsebestyén		81,463
FF		Felgyő		33,550
FF		Ferencszállás		92,625
FF		Forráskút		241,408
FF		Földeák		334,033
FF		HÓDMEZŐVÁSÁRHELY		532,627
FF		Királyhegyes		77,477
FF		Kiszombor		610,104
FF		Klárafalva		293,912
FF		Magyarcsanád		1570,799
FF		MAKÓ		1785,155
FF		Maroslele		548,168
FF		Mártély		0,997
FF		MINDSZENT		615,386
FF		Nagyér		43,498
FF		Nagylak		31,691
FF		Nagymágocs		192,672
FF		Nagytóke		213,532
FF		Ópusztaszer		13,012
FF		Pusztamérges		4,040
FF		Röszke		26,851
FF		Ruzsa		209,550
FF		SÁNDORFALVA		20,983
FF		Szatymaz		31,302
FF		Szatymaz		96,358
FF		SZEGED		1459,264
FF		Szegvár		1130,168
FF		Székkutas		35,170
FF		SZENTES		2259,364
FF		Tiszasziget		61,066
FF		Tömörkény		135,285
FF		Újszentiván		5,853
FF		Üllés		143,289
FF		Zákányszék		218,510
FF		Zsombó		166,577
	<i>Összesen</i>			<i>53136,320</i>

MF: megszakított folyosók, FF: folytonos folyosók

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság az illetékességi területére rendelkezésre állnak a településenkénti megnevezett területek területnagysággal, míg a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területére csak a településenkénti név nélküli területi adatok, ezek utóbbi szerepeltetése ezért összesített területi adattal jelenik meg a táblázatban.

Országos védelemre vagy átminősítésre tervezett területek

Illetékességi terület	Védelemre tervezett terület neve	Terület (ha)	Érintett települések
KNPI	Körös-éri TK	2028	Mórahalom, Ásotthalom, Öttömös
KNPI	Gátéri Fehér-tó	616/1 60	Tömörkény
KNPI	Pusztaszeri TK bővítés: Vidreér Újtavak	44 234	Felgyő Szeged
KNPI	Közép-Tiszai TK	*	Csongrád
KNPI	Müllerszék TT	*	Balástya, Kistelek
KMNPI	Szóregi-legelő	*	Deszk, Szeged
KMNPI	Batida dűlő	*	Hódmezővásárhely
KMNPI	Földbentermő here termőhelye TT	*	Hódmezővásárhely

KNPI: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

KMNPI: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

* A terület lehatárolása folyamatban van

Holtágak főbb jellemzői

Sorszám	Megnevezés	Terület (ha)	Elhelyezkedés, érintett település	Főbb hasznosítási forma	Természetvédelmi helyzet	Javaslatok
Az Alsó-Tisza és Maros holtágai (5 ha-nál nagyobb)						
1.	Gyálai-Holt-Tisza	160	Jobb parton – mentett oldalon, Szeged, Röske.	Belvíztározás, öntözés, halászat, horgászat.	Nem védett.	Egy részének (alsó böge) tájképi és génmegőrzési jelentősége miatt helyi védettség alá vonása. Felső böge vízminőségének javítása.
2.	Nagyfai-Holt-Tisza	61	Bal parton – mentett oldalon, Algyő	Belvíztározás, öntözés, halászat.	Nem védett.	Változatos és gazdag élővilága, génmegőrzési jelentősége, háborítatlan viszonyai miatt védettség alá vonása.
3.	Atkai-Holt-Tisza	83	Jobb parton – mentett oldalon, Sándorfalva, Algyő.	Belvíztározás, öntözés, horgászat.	Országos jelentőségű természetvédelmi területhez – Pusztaszeri tájvédelmi Körzethez tartozik.	Parti sáv természetes állapotának, zavar-talanságának helyreállítása. Környezetének fejlesztésére, illetve hasznosítására tanulmányterv készült.
4.	Sasér	10	Jobb parton – hullámtéren, Sándorfalva.	-	Országosan védett. Ramsari terület „szentély” típusú holtág.	Élővilágban gazdag és változatos háborítatlan hullámtéri környezet megőrzése.
5.	Körtvélyesi-Holt-Tisza	60	Bal parton – hullámtéren, Hódmezővásárhely.	-	Országosan védett. (Mártélyi Tájvédelmi Körzet része.)	Tájképi szempontból jelentős terület, változatos és gazdag élővilággal. „Szentély” típusú holtággá nyilvánítása javasolt.
6.	Mártélyi-Holt-Tisza	46	Bal parton – hullámtéren, Hódmezővásárhely.	Belvíztározás, öntözés, horgászat, üdülés.	Országosan védett. (Mártélyi Tájvédelmi Körzet része.) Ramsari terület.	Fokozott védelme indokolt. Szükségessé váló rehabilitációjához a tervek elkészültek.
7.	Osztorai-Holt-Tisza	25	Bal parton – hullámtéren, Szegvár.	Halászat, horgászat, kirándulóhely.	Nem védett.	Vízpótlás megoldása vízkormányzó műtárgy építésével.
8.	Sulymostó I. (Labodári holtág)	9	Jobb parton – hullámtéren, Felgyő, Csanytelek.	Horgászat, természetvédelem.	Országosan védett (fokozottan), Ramsari egyezmény hatálya alá tartozó terület. (Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet része.) „Szentély” típusú holtág.	A vízes élőhelyi feltételek megőrzése érdekében az intézményes vízpótlás megoldása.
9.	Sulymostó II.	6	Jobb parton – hullámtéren Felgyő, Szentés.	Horgászvíz, természetvédelem.	Országosan védett Ramsari terület „szentély” típusú holtág.	Feliszapoltsága elő-rehaladott, vízi növényzettel való benőttsége közepes mértékű.
10.	Serházuzzi-Holt-Tisza	130	Jobb parton – mentett oldalon, Csongrád.	Belvíztározás, öntözés, horgászat, halászat, nádgazdálkodás, vízi sportolás, üdülés.	Nem védett.	Tájképi adottságai és gazdag élővilágának génmegőrzési jelentősége miatt védelme indokolt (legalább helyi), rehabilitációjára tanulmányterv készült.

Sor-szám	Megnevezés	Terület (ha)	Elhelyezkedés, érintett település	Főbb hasznosítási forma	Természetvédelmi helyzet	Javaslatok
11.	Újszegedi-Holt-Maros	10	A Maros és a Tisza közös bal parti mentett oldalán, Szeged.	Belvíz-, csapadékvíz tározás.	Nem védett.	Rendkívül elhanyagolt állapotban van, eutrofizálódása és elmocсарasodása jelentős, csak egy rövid szakaszának rehabilitációja történt meg, teljes rehabilitációja szükséges.
12.	Vetyeháti Holt-Maros	9	Jobb parton – hullámtéren, Szeged-Tápé.	Természeti értékeinek feltárása folyamatban.	Nem védett.	Erősen feliszapolódott, vízi növényzettel benőtt, tölgyerdővel övezett. Vízsintje a Maros vízállásától függ. Szivárgó vizek táplálják, a marosi árhullámok elöntik. Vízforgalmának szabályozására és a hullámtéri élőhely rekonstrukció megvalósítására pályáztak (ATIVIZIG). Zavartalan vizes élőhely, természeti védelem alá vonása indokolt.
A Közép-Tisza holtágai (5 ha-nál nagyobb)						
1.	Csongrád feletti Lófogó	11	Balparton – mentett oldalon rövid hullámtéri szakasszal, Csongrád.	Belvíztározás, öntözés, horgászat.	Nem védett.	Gazdag és változatos élővilágának megőrzése.
2.	Gyova-Márnai-Holt-Tisza	80	Bal parton – mentett oldalon Csongrád (Csépa, Tiszasas).	Belvíztározás, öntözés, halászat, horgászat, strand.	Nem védett.	Élővilága változatos és gazdag, helyi védettség elrendelése indokolt.
A Hármas-Körös holtágai (5 ha-nál nagyobb)						
1.	Fekete-Holt-Körös	5	Jobb parti – mentett oldal Csongrád.	Belvíztározás.	Nem védett.	Vízpótlása, vízcseréje megoldatlan. Természeti értékei csak részben feltártak, mint értékes vizes élőhelyet indokolt helyi védelem alá helyezni.
2.	Rázsonyi-Holt-Körös	32	Jobb parti – mentett oldal, Csongrád.	Belvíztározás, vízi szárnyas tenyésztés.	Nem védett.	Jelentős vízi élőhely, ennek megőrzése érdekében a vízpótlást meg kell oldani, a vízi szárnyas-tenyésztést korlátozni kell. Helyi védelem alá helyezése javasolható.
3.	Rác-Holt-Körös	5	Jobb parti – mentett oldal, Szentes.	Belvíztározás, halászat, horgászat.	Nem védett.	Zárt holtág, vízcseréje megoldatlan. Gazdag és változatos élővilága, viszonylagos háborítatlansága indokolja helyi védelem alá helyezését.
4.	Iriszlói-Holt-Körös	11	Bal parti hullámtéren Nagytőke (Szelevény).	Horgászat.	Védett. (helyi) „szentély” típusú holtág.	A gazdag és változatos élővilág és a holtágat kísérő természetes ligeterdő védelme.
5.	Malomzugi-Holt-Körös	8	Bal parti hullámtéren Nagytőke (Szelevény).	Horgászat.	Védett, „szentély” típusú holtág.	Zavartalan vizes élőhely, jól működő ökológiai zöldfolyosó a Tisza és a Körös-török között.

Forrás: Magyarország holtágai (dr. Pálfi Imre, 2001.)

Jelentősebb műemlékek

Az állam kizárólagos tulajdonában tartandó, kiemelt műemlékek (a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény melléklete szerint):

Fábiánsebestyén
szélmalom

Szegvár
volt Károlyi-kastély

Területi védelemmel rendelkező műemlékek:

Műemléki környezet:

Hódmezővásárhely
ref. ótemplom, a gör. kel. templom és a belvárosi rk. templom műemléki környezete
Ref. újtemplom és a líceum műemléki környezete
volt szatócsház jellegzetes mezővárosi épületegyüttesének műemléki környezete
iskolaépület (Szőnyi u. 2.) műemléki környezete

Kiszombor
középkori rk. kerektemplom műemléki környezete

Makó
ref. templom műemléki környezete
volt megyeháza műemléki környezete
volt püspöki nyári lak és kápolna műemléki környezete
rk. plébániatemplom műemléki környezete

Szeged
alsóvárosi rk. templom és kolostor műemléki környezete
felsővárosi rk. templom és kolostor műemléki környezete
volt tűzoltólaktanya műemléki környezete
fürdőépület műemléki környezete

Szentes
ref. templom műemléki környezete
Petőfi-szálló műemléki környezete

Műemléki jelentőségű terület:

Csongrád
a belváros népi műemléki jelentőségű területe

„Műemlék” értékkategóriába sorolt jelentősebb műemlékek:

Hódmezővásárhely

ref. ótemplom és magtár

rk. templom

ref. újtemplom

ortodox templom

volt szatócsház jellegzetes mezővárosi épületegyüttese
iskolaépület (Szőnyi u. 2.)

Kiszombor

rk. kerektemplom

Makó ref. ótemplom

volt ref. kollégium

volt megyeháza

volt püspöki nyaraló és kápolna

rk. plébániatemplom

Óföldsé

rk. templom

Szeged

volt Dáni-ház

Szent Dömötör-torony

volt Eisenstätter-ház

volt Várnai-ház

volt Zsótér-ház

volt Kárász-ház

alsóvárosi rk. volt ferences templom

volt alsóvárosi ferences kolostor

felsővárosi rk. volt minorita templom

volt Hungária-szálló

Fekete-ház

Tisza Lajos szobra

volt Zsótér-ház, hajótulajdonos-ház

a vár ágyúházának maradványa

volt tűzoltólaktanya

Tápéi rk. templom

Szentes

ref. templom

Petőfi-szálló

Cserebökény Ecsér falu középkori templomának romja

Kastélyok, kúriák:

Derekegyház

volt Károlyi-kastély

Hódmezővásárhely
Károlyi-kúria

Kiszombor
volt Rónay-kastély
volt Rónay-kúria (1860-ból)
volt Rónay-kúria (1835-ből)

Nagymágocs
volt Károlyi-kastély

Szegvár
volt Károlyi-kastély

Szélmalomok:

Fábiánsebestyén
Cserna-féle szélmalom

Hódmezővásárhely
Papi-féle szélmalom

Mártély
Késmárki Imre-féle szélmalom

Ópusztaszer
volt szentesi szélmalom

Szeged-
Kiskundorozsma szélmalom

Szegvár
szélmalom

Honvédségi objektumok és területek védőtávolságai*

A megye közigazgatási területén lévő katonai objektumok esetében az alábbi védőtávolságokat (védőterületeket) szükséges figyelembe venni:

1. Laktanya ingatlanok esetében az építési terület, építési telek határától mért

- a) 1500 m távolságon belül káros levegőszennyeződést okozó építmény,
- b) 1000 m távolságon belül roncstelep és hulladéklerakó (gyűjtő-)hely,
- c) 300 m távolságon belül üzemi építmény, üzemanyagtöltő állomás,
- d) 200 m távolságon belül szálloda, turista- és menedékház, közforgalmú pihenőhely, strand, sáttortábor, üdülőtábor, kemping,
- e) 100 m távolságon belül vasút, közúti csomópont, emeltszintű közút, felüljáró, gépjárművárakozó-(parkoló)hely, közforgalmú közlekedési eszköz megállóhelye, pihenőhely,
- f) 50 m távolságon belül közút, távvezeték, egynél többszintes épület vagy ennek megfelelő magasságú építmény *nem helyezhető el*.

Az építmények építési területétől, építési telkétől mért 100 m távolságon belül elhelyezhető épület és egyéb építmény falnyílásai nem nézhetnek a honvédségi építmény irányába.

2. Lőtér elemei, lőtér védőterülete

- a) a főlőirányban a tüzelési állásoktól jobbra és balra mért 20–20°-os szög által bezárt területsáv 5500 m mélységig,
- b) a főlőiránytól eltérő irányokban pedig a lőtér határaitól mért 200 m szélességű területsávolt

A védőterület szélső határaitól mért:

- a) 1500 m távolságon belül gyúlékony szerkezetű vagy gyúlékony anyagok tárolására szolgáló épület vagy építmény, szérűskert,
- b) 1000 m távolságon belül lakás és üdülés céljára szolgáló építmény, szociális, egészségügyi, ipari, mezőgazdasági és egyéb üzemi építmény *nem helyezhető el*.

3. Lőszerraktár esetében

- a) 1500 m távolságon belül ipari üzem, fontos vasútállomás, nagyobb jelentőségű vasúti csomópont, repülőtér,
- b) 800 m távolságon belül országos közforgalmú vasút, országos közút, 1000 főnél nagyobb település,
- c) 200 m távolságon belül 20 kV és nagyobb feszültségű villamosvezeték, kisebb vasúti csomópont és összekötő út *nem helyezhető el*.
- d) 50 m távolságon belül erdőtelepítés *nem végezhető*.

4. Repülőtér esetében

- (A) A repülés biztonságát szolgáló védőterület a repülőtér építési telkének (üzemi területének) szélétől mért 15 km-es távolságon belüli terület, amely
- a) *légi megközelítési sáv*: a légi megközelítés(ek) irányában a repülőtér üzemi területének szélétől, a repülés irányától jobbra és balra mért 15-15 %-os széttartású terület, ezt 1 %-os emelkedésű sík (akadálysík) határolja;

* Kivonat a Honvéd Vezérkar Hadművelési Csoportfőnökség megyei területrendezési tervekhez összeállított adatszolgáltatásából.

- b) *oldalsáv*: a védőterületnek a megközelítési sávon kívüli része, ezt a repülőtér vonatkozási pontjából 4 km távolságig 1 %-os emelkedésű kúpfelület, majd a 4 km sugáron kívül (40 m magasságtól kezdődő) 5 %-os emelkedésű kúpfelület (akadálysík) határolja.

(B) A repülőtér építési telkének szélétől mért

- a) 1000 m-en belül a légi megközelítési sávban, illetőleg 300 m-en belül az oldalsávban építmény nem helyezhető el.
- b) 1000–5000 m között a légi megközelítési sávban, illetőleg 300–3000 m között az oldalsávban építmény nem helyezhető el.

A terület-felhasználást, továbbá a tervezett építményeknek az akadálysíkot meghaladó megengedett magasságát a területrendezési tervben célszerű meghatározni.

- c) 5000 m-en belül a légi megközelítési sávban, illetőleg 3000 m-en belül az oldalsávban lakó-, üdülő-, intézmény-, ipari és raktárépület nem jelölhető ki.
- d) 15.000 m-en belül 40 m-nél, azon kívül pedig külterületen 50 méternél, belterületen 100 m-nél magasabb építményt csak a Honvédelmi Minisztérium Katonai Légügyi Hivatal eseti előírásai szerint szabad létesíteni.

(C) A repülőtér építési telkének szélétől mért 360 m-en belül a légi megközelítési sávban semmilyen bevágásból vagy kiemelkedésből származó akadály nem létesíthető, e területen belül csak 1,20 m-nél nem magasabb növésű lágyszárú kaszás növény természetű.

(D) A repülőtér építési telkének szélétől mért 5000 m-en belül a légi megközelítési sávban, illetőleg 1000 m-en belül az oldalsávban erősáramú szabadvezeték és távközlési légvezeték (a továbbiakban együtt: szabadvezeték) és az ahhoz tartozó átalakító és kapcsolóberendezés, továbbá terepszint alatti nyomvonal jellegű építmény (kábel, csatorna stb.) sem létesíthető.

(E) A repülésirányítás és ellenőrzés célját szolgáló távközlési, irányítási, fénytechnikai rádiólokációs és egyéb berendezések (repülésirányítási berendezések) 1000 m-es körzetében — a (B) pontban nem említett esetekben — a Légügyi Hivatal által szükségesnek tartott mértékben építési tilalmat, illetőleg építési és beültetési korlátozást kell elrendelni.

5. *Gyakorlótér esetében*

- a) 1500 m távolságon belül gyúlékony szerkezetű vagy gyúlékony anyagok tárolására szolgáló épület vagy egyéb építmény, szérűskert,
- b) 1000 m távolságon belül lakás és üdülés céljára szolgáló építmény, szociális, egészségügyi, ipari, mezőgazdasági és egyéb üzemi építmény *nem helyezhető el*.

6. *Korlátozás ill. védőtávolság nélküli objektumok*

Az ilyen típusú objektumokra (lakóépületek, kultúrház stb.) az OTÉK előírásai alkalmazandók.